KYMPE
KYMENLAAKSON PELASTUSLAITOS

Pelastustoimen
PALVELUTASOPÄÄTÖS 2021-2024

INHIMILLISESTI
AMMATILLISESTI
LUOTETTAVASTI
YHTEISTYÖSSÄ

Kymenlaakson pelastuslaitos - elämässä mukana

Hyväksytty Kymenlaakson pelastuslaitoksen johtokunnassa 5.8.2020
Täydennetty Kymenlaakson pelastuslaitoksen johtokunnassa 22.1.2021

Sisällysluettelo

1 Yleistä 5
1.1 Lainsäädäntö 5
1.2 Toiminnan painopisteet ja strategiset päämäärät 7
1.3 Palvelutasopäätösprosessi 17
2 Palvelutasopäätöksen perusteet 18
2.1 Meneillään olevan palvelutasokauden arviointi 18
2.2 Uhkien ja riskien arviointi 19
2.3 Toiminnan tarpeiden ja tavoitteiden arviointi 34
2.4 Palvelutasopäätöksen toteutumisen seuranta ja arviointi 35
2.5 Johtopäätös 36
3 Palvelutasopäätös 38
3.1 Lakisääteiset tehtävät 38
3.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus 38
3.1.2 Pelastustoimelle kuuluva turvallisuusviestintä 39
3.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi 41
3.1.4 Palontutkinta 42
3.1.5 Valvontatehtävät 43
3.1.6 Nuohous 45
3.1.7 Pelastustoiminta 46
3.1.7.1 Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin 46
3.1.7.2 Varautuminen häiriötilanteisiin 65
3.1.7.3 Poikkeusolot 68
3.1.8 Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat 71
3.1.9 Öljyntorjunta 72
3.2 Muut tehtävät 74
3.2.1 Ensihoitopalvelut 74
3.2.2 Kansainvälinen toiminta 75
3.2.3 Valmiussuunnittelun tukeminen 77
4 Kehittämissuunnitelma 78

1 Yleistä

Pelastuslain 27§:n (379/2011) mukaan alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja 29§:n mukaan alueen pelastustoimi päättää palvelutasosta kuntia kuultuaan. Päätöksessä on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, arvioitava niistä aiheutuvat riskit ja tämän perusteella määriteltävä toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämisestä.

Pelastustoimen visio on ”Turvallinen ja kriisinkestävä Suomi - yhteistyössä” (Sisäministeriön julkaisu 18/2016) ja että Suomessa on hyvä turvallisuuskulttuuri ja Euroopan tehokkain pelastustoimi vuoteen 2025. Nämä visiot antavat meille suunnan, jota kohti rakennamme myös Kymenlaakson turvallisuuskulttuuria. Mainittujen visioiden toteutumiseksi on yhteiskunta, jossa jokainen ottaa vastuuta turvallisuudesta ja onnettomuuksia ehkäistään tehokkaasti ennalta. Lisäksi tavoitteen saavuttaminen vaatii, että pelastustoimessa tulee olla motivoitunut ja osaava henkilöstö. Pelastuslaitoksen palvelutuotannon tulee olla uhkia ja asiakkaiden tarpeita vastaava sekä taloudellisesti ja tehokkaasti tuotettu. Tarvitsemme sekä Kymenlaaksossa että valtakunnallisesti hyvää kumppanuusverkostoa saavuttaaksemme edellä mainitut tavoitteet.

Arvopohjana pelastuslaitoksen toiminnassa ovat pelastustoimen valtakunnallisesti yhteisesti sopimat arvot: inhimillisesti, ammatillisesti ja luotettavasti - yhteistyössä. Kaikessa toiminnassa huomioidaan oman toiminnan vaikuttavuus yhteiskunnan tarpeiden kannalta.

Sisäasiainministeriössä on laadittu ohje palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta (Sisäasiainministeriön julkaisu 2013) ja Kymenlaakson Pelastuslaitos on laatinut tämän asiakirjan edellä mainittua ohjetta noudattaen.

Palvelutasopäätöksen luvuissa 1 ja 2 kerrotaan yleisiä perusteita palvelutasopäätöksen laatimisesta, uhkien ja riskien arvioinnista sekä näistä seuraavista johtopäätöksistä, joiden mukaan palvelutasopäätöksen painopisteitä valitaan. Luvussa 3 on esitetty toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso seuraavilla pääotsakkeilla: **Nykytila, Tavoite** ja **Päätös palvelutasosta.**

1.1 Lainsäädäntö

Pelastuslaitoksen toiminta perustuu pelastuslakiin 379/2011. Kymenlaakson kunnat vastaavat yhteistoiminnassa pelastustoimesta pelastustoimen alueella. Alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä muista pelastuslaissa sille säädetyistä tehtävistä. Pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta poikkeusoloissa.

Pelastuslaitokselle pelastuslaissa säädetyt tehtävät on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan:

1. pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta sekä turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;
2. pelastustoimen valvontatehtävistä;
3. väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;
4. pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Lisäksi pelastuslaitos voi:

1. suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä, jos ensihoitopalvelun järjestämisestä yhteistoiminnassa alueen pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kesken on sovittu terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 §:n 2 momentin perusteella;
2. tukea pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu;
3. huolehtia muussa laissa alueen pelastustoimelle säädetyistä tehtävistä.

Alueen pelastustoimen tehtäviin voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi pelastustoimen viranomaisille voi kuulua tehtäviä sen mukaan kuin muussa laissa säädetään.

Pelastuslain mukainen toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista myös valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa. Pelastustoimen erityisistä toimivaltuuksista säädetään valmiuslaissa.

Maantieteellisesti pelastuslaitoksen toimialue on Kymenlaakson maakunta, jonka infrastruktuuri vaikuttavaa pelastuslaitoksen toimintaan. Toiminnassa huomioidaan Kymenlaakson kuntien strategiat, taloudet sekä kuntien suorittama omistajaohjaus.

Pelastuslaitoksen toiminnasta säädetään pelastuslaissa. Pelastuslain 29§:ssä säädetään alueen pelastustoimen palvelutasosta. Alueen pelastustoimi päättää palvelutasosta kuntia kuultuaan. Palvelutasopäätöksessä on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, arvioitava niistä aiheutuvat riskit, määriteltävä toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämisestä.

Öljyvahinkojen torjunnasta annettu laki on kumottu 1.1.2019 ja asiaan liittyvää sääntelyä on siirretty pelastuslakiin. Öljyvahinkojen torjunta kuuluu pelastustoimintaan. Rajavartiolaitos huolehtii pelastustoiminnasta Suomen aluevesillä aavalla selällä tai talousvyöhykkeellä tapahtuneissa alusöljyvahingoissa sekä aluskemikaalivahingoissa ja sovittaa yhteen siihen varautumista. Aluskemikaali- ja öljyntorjunnan suunnittelu- ja vastuualueraja täsmennetään pelastuslaitoksen ja rajavartiolaitoksen yhteistoimintasuunnittelussa.

Pelastustoimen viranomaisille voi kuulua tehtäviä sen mukaan kuin muussa laissa säädetään. Pelastuslaitokselle on osoitettu tehtäviä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005). Pelastusviranomainen on valvova viranomainen mm. vaarallisten kemikaalien vähäisessä käytössä ja varastoinnissa sekä ilotulitteiden tilapäisessä myynnissä ja varastoinnissa.

Palvelutasopäätöksessä tulee myös konkreettisesti kuvata palvelut, joita alueen pelastustoimi ja sen pelastuslaitos tulee palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana tuottamaan. Palveluiden tasolla tarkoitetaan esimerkiksi pelastuslaitoksen lakisääteiseen ohjaus-, valistus-, neuvonta- ja valvontatehtävään osoittamia henkilötyövuosia tai pelastustoimintaan käytettävien yksiköiden toimintavalmiutta pelastustoimen alueen eri osissa.

Palvelutasopäätös on toimitettava aluehallintovirastolle. Jos palvelutasopäätös on puutteellinen, aluehallintovirasto voi palauttaa asiakirjan täydennettäväksi. Pelastuslain 85 §:n mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on valvoa, että alueen pelastustoimen palvelutaso on riittävä. Tässä tarkoituksessa aluehallintovirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta alueen pelastustoimelta tarpeellisia tietoja ja selvityksiä.

Jos palvelutasossa on huomattavia epäkohtia, eikä niitä korjata aluehallintoviraston asettamassa määräajassa, aluehallintovirasto voi pelastuslain 105 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla velvoittaa alueen pelastustoimen saattamaan palvelut tässä laissa vaaditulle tasolle.

1.2 Toiminnan painopisteet ja strategiset päämäärät

Sisäasiainministeriön johdolla valmistellaan valtakunnallinen pelastustoimen strategia. Strategiassa määritellään painopisteet ja keskeiset toimintalinjat, joilla pelastustoimi vastaa tulevaisuuden haasteisiin. Strategian tarkoituksena on antaa yleisiä perusteita mm. pelastustoimen tehtävistä vastaaville pelastuslaitoksille. Pelastustoimen strategia tarkistetaan hallituskausittain tai toimintaympäristön muutosten sitä edellyttäessä.

Toiminnan painopisteisiin ja strategisiin päämääriin liittyvät myös valtakunnallisesti määritetyt yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet. Vaikuttavuustavoitteet pyritään määrittämään siten, että ne ovat konkreettisia ja mitattavia.
Alueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä ilmenee alueen pelastustoimen toiminnan painopisteet ja strategiset tavoitteet sekä se, miten palvelutasopäätös liittyy valtakunnalliseen pelastustoimen strategiaan.

Palvelutasopäätöksessä tehdään konkreettiset, mitattavat päätökset palvelujen sisällöstä ja tasosta siten kuin ohjeen luvussa kolme määritellään. Luvussa kolme määritellään myös yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (YTS)

Aiemmat strategiat ovat keskittyneet ensisijaisesti valtioneuvostotason toimintaan. Vuoden 2017 strategiassa kiinnitetään huomio varautumisen periaatteiden hyödynnettävyyteen yhteiskunnan kaikilla toimintatasoilla, minkä johdosta yhteiskunnan seitsemän elintärkeää toimintoa on osin päivitetty uusin otsikoin ja sisällöin.

Kuva 1. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot. Lähde: YTS 2017

Edeltäjiensä tapaan strategian keskiössä ovat yhteiset ja yleiset varautumisen periaatteet. Osa perusperiaatteista edellyttää päivittämistä alati muuttuvassa toimintaympäristössä. Toisaalta osa on säilynyt lähes muuttumattomana nopeasta turvallisuusympäristön ja teknologian kehittymisestä huolimatta. Laajan valmistelun aikana uuden strategian keskeisimmäksi tehtäväksi on muodostunut suomalaisen varautumisen yhteistoimintamallin, kokonaisturvallisuuden, käytännöllinen kuvaus.

Kuva 2. Varautumisen yleinen prosessi. Lähde: YTS 2017

Suomessa on ainutlaatuinen toimintamalli, joka kiinnostaa myös kansainvälisesti. Kuitenkin myös kansallisesti kokonaisturvallisuuden tunnettavuudessa on kehitettävää, sillä varautumisen periaatteiden tunteminen edistää paitsi varautumista myös ihmisten turvallisuuden tunnetta.

Kokonaisturvallisuus on aiemmista määritelmistään kehittynyt ensisijaisesti yhteistoimintamalliksi, jossa toimijat jakavat ja analysoivat turvallisuutta koskevaa tietoa sekä suunnittelevat, harjoittelevat ja toimivat yhdessä. Yhteistoimintamalli kattaa kaikki relevantit toimijat kansalaisesta viranomaiseen. Yhteistyön perustana ovat lakisääteiset tehtävät, yhteistyösopimukset ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategia.

Kymenlaakson pelastuslaitoksen strategia

Syyskuussa 2019 Kymenlaakson pelastuslaitoksen johtokunta asetti Kymenlaakson pelastuslaitoksen strategiset päämäärät vuosille 2020-2023 seuraavasti:

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT

HENKILÖSTÖ

Kymenlaakson pelastuslaitos on tunnettu valtakunnallisesti hyvämaineisena työnantajana. Kymenlaakson pelastuslaitos kiinnostaa työpaikkana sekä alalla jo olevia henkilöitä, että alalle hakeutuvia henkilöitä tarjoamalle heille harjoittelupaikkoja. (Kymenlaakson pelastuslaitos esitetään jäljempänä sanalla pelastuslaitos)

Pelastuslaitos huolehtii sekä vakinaisen henkilöstönsä että sopimuspalokuntien henkilöstöjen työhyvinvoinnista ja kehittää työturvallisuutta. Henkinen ja fyysinen työkuormittavuus pyritään rajaamaan mahdollisimman alhaiseksi.

Pelastuslaitoksen palkkataso on vähintään valtakunnallista keskitasoa ja palkkahinnoittelun periaatteet laaditaan yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Pelastuslaitos tukee henkilöstön urakehitystä.

TOIMENPITEET STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN SAAVUTTAMISEKSI

HENKILÖSTÖ

Palkkarakenteen muodostuminen on laadittu yhteistyössä henkilöstön kanssa ja se koetaan oikeudenmukaiseksi ja kannustavaksi.

Pelastuslaitoksessa käydään säännöllisesti kehityskeskustelut, joissa laaditaan ja päivitetään tehtäväkuvaukset sekä seurataan ja kannustetaan henkilöstön urakehitystä ja työssä jaksamista.

Esimiesten johtamisvalmiuksia kehitetään henkilöstöjohtamiskursseilla.

Työtapoja ja -menetelmiä sekä suojavarusteita pyritään kehittämään niin, että altistuminen haitallisten aineiden pitoisuuksille on sekä paloasemilla että työtehtävissä mahdollisimman alhaisia.

Tarvittaessa työntekijälle toteutetaan yhteistyössä työterveyshuollon kanssa ammatillista kuntoutusta tai etsitään vaihtoehtoisia työtehtäviä, joihin työntekijä voi siirtyä.

Työnsuunnittelulla pyritään järjestämään sijaisille mahdollisimman pitkiä työsopimuksia. Uusien työntekijöiden perehdytys järjestetään työntekijän aikaisempi pelastustoimen kokemus huomioiden ”räätälöidysti”,

Pelastuslaitoksen työsuojeluorganisaatio seuraa yhteistyössä työterveyshuollon kanssa sopimuspalokuntalaisten toimintakykyä.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT

PELASTUSTOIMINTA

Pelastustoimi

Kymenlaakson riskialueet on päivitetty vuonna 2017. Riskinarvio päivitetään seuraavaan palvelutason valmistelussa vuosille 2021-2024.
Pelastuslaitos on varautunut alueellaan luonnononnettomuuksiin, laajan alusöljyvahingon ranta- ja meritorjuntaan sekä kemikaalionnettomuuksiin satamissa, teollisuudessa ja kuljetuksessa.
Pelastustoimen henkilöstö- ja kalustovalmius on riskianalyysin edellyttämällä tasolla ja palvelutasopäätöksen mukainen.
Pelastuslaitoksella tulee olla tehokas kyky toimia ihmisen pelastamisessa koko maakunnan alueella.
Pelastuslaitoksella on Kymenlaakson maakunnan alueella kattava paloasemaverkosto, joka rakentuu päätoimisesta palokunnasta ja toimintakykyisistä sopimuspalokunnista.
Pelastuslaitoksella on jatkuva ja riittävä ympärivuorokautinen johtamis- ja toimintavalmius.
Ensimmäinen pelastusyksikkö saavuttaa onnettomuuskohteen SM:n pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen edellyttämässä tavoite ajassa.
Sopimuspalokuntien palokuntasopimukset palvelevat maakunnan turvallisuutta tehokkaasti ja taloudellisesti.
Kymenlaakson pelastustoimi on valtakunnallisesti tunnetuin mittarein arvioituna tehokas.

TOIMENPITEET STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN SAAVUTTAMISEKSI

PELASTUSTOIMINTA

Pelastustoimi

Paloasemaverkoston kehittämissuunnitelmat tehdään yhdessä kaupunkien ja kuntien kanssa.
Paloasemien sijoittamisessa huomioidaan riskialueiden tavoiteaikavaatimukset.
Paloasemarakennusten kunnostus- ja korjausrakentamissuunnitelmat tehdään yhteistyössä kaupunkien ja kuntien kanssa. Suuret peruskorjaukset ja uudisrakennukset sisällytetään aikaisessa vaiheessa kuntien investointisuunnitelmiin.
Vakinaisen henkilöstön määrä mitoitetaan ja järjestetään riittäväksi ottaen huomioon SM:n Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje, maakunnan riskialueet sekä erityisriskit.
Pelastuslaitoksen henkilöstön osaamista kehitetään edelleen palvelemaan koko maakunnan aluetta ottaen huomioon maakunnallinen kehittyminen.
Sopimuspalokuntien henkilöstön osaamista kehitetään alueelliset tarpeet huomioiden.
Hälytysohjeet ja -vasteet toteutetaan siten, että alueen pelastustoimen resurssit tulevat mahdollisimman tehokkaasti käytettyä.
Erityistä huomiota kiinnitetään luonnononnettomuuksiin varautumiseen, sekä vaarallisten aineiden onnettomuuksien torjuntaan ja valmiuden ylläpitoon.
Suurten riskikohteiden (esim. seveso-laitokset, hoitolaitokset, teollisuus, kemikaaliratapihat ja satamat) kanssa tehtävää pelastustoimintaan liittyvää yhteistyötä kehitetään.
Sopimuspalokuntien sopimusneuvottelut käynnistetään syksyllä 2020 ja sopimukset uusitaan vuoden 2021 aikana.
Kehitetään oman toiminnan arviointia ja dokumentointia. Kerätty tieto hyödynnetään henkilöstön koulutuksessa, ohjeistuksessa ja kalustosuunnittelussa.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT	TOIMENPITEET STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN SAAVUTTAMISEKSI
Koulutus	**Koulutus**
Henkilöstön osaamisen tasoa ylläpidetään säännöllisellä koulutuksella. Sisäinen koulutus ja koulutuksen seuranta toteutetaan koulutussuunnitelman mukaisesti. Koulutuspalveluja ostetaan ulkopuolisilta tahoilta tarpeen mukaan. Sisäisessä koulutuksessa vastataan mm. ilmastonmuutoksen tuomiin uusiin uhkakuviin sekä toimintaympäristön muutoksiin. Yhteistyö on sujuvaa riskienhallinnan ja pelastustoimen palvelualueiden välillä. Pelastuslaitos kannustaa työntekijöitään hankkimaan ammattia tukevaa koulutusta alan oppilaitoksista. Pelastuslaitoksella on hyvät ja toimivat harjoitusalueet erilaisten onnettomuustyyppien harjoitteluun.	Koulutuksesta tehdään kehittämissuunnitelma, jossa määritellään koulutuksen vuosittaiset painopistealueet, huomioiden myös suuronnettomuus- ja yhteistoimintaharjoitukset muiden viranomaisten ja ympäröivän teollisuuden kanssa. Kehittämissuunnitelmaan kuuluvat myös varautumiskoulutukset ja valmiusharjoitukset. Pelastustoiminnanjohtajien johtamiskoulutusta järjestetään vuosittain mm. yhteistyössä Pelastusopiston kanssa. Luonnon- ja suuronnettomuuksiin varautumisessa tehdään omaa kehitystyötä sekä yhteistyötä pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kanssa. Koulutus toteutetaan vuosisuunnitelman ja viikkoharjoitusohjelman mukaisesti. Rakennetaan ja kehitetään jo olemassa olevia omia harjoituspaikkoja palvelemaan koko pelastuslaitoksen tarpeita. Selvitetään harjoitusalueen rakentamisen mahdollisuus keskeiselle alueelle, jossa ns. pakolliset harjoitukset voidaan järjestää; kuumaharjoitukset, korkealla työskentely ja liikennepelastaminen. Pelastuslaitos tukee henkilöstön ammattitaitoa edistävää koulutusta.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT	TOIMENPITEET STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN SAAVUTTAMISEKSI
Sopimuspalokuntatoiminta	**Sopimuspalokuntatoiminta**
Pelastuslaitoksella on alueen sopimuspalokuntien kanssa palokuntasopimukset. Sopimuspalokunnilla on edustaja pelastuslaitoksen laajennetussa johtoryhmässä ja työsuojelutoimikunnassa sekä erilaisissa työryhmissä. Pelastuslaitos tukee ja kehittää sopimuspalokuntien toimintaa palokuntasopimusten mukaisesti	Sopimuspalokunnat nimeävät edustajansa työryhmiin. Pelastuslaitos tukee palokuntien hälytysosastojen henkilöstön rekrytointia ja urakehitystä. Sopimuspalokuntien henkilöstön perus- ja jatkokoulutuksen järjestää Kaakkois-Suomen pelastusalanliitto ry, pelastuslaitoksen hyväksymän vuosittaisen kurssiohjelman mukaan.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT

Tekniikka/kalusto

Pelastuslaitoksen kalusto on laadullisesti tasokasta ja teknisesti kehittynyttä. Kaluston suunnittelu, hankinta ja sijoitus perustuvat riskianalyysiin ja palvelutasopäätökseen. Kaluston tasoa ja sen oikeaa sijoittamista palokunnille kyvykkyyksien mukaan parannetaan edelleen. Kalustohankinnoissa hyödynnetään omistajatahon ja sen yhteistyökumppaneiden hankintaosaamista sekä yhteistyötä muiden pelastustoimialueiden kanssa. Pelastuslaitos turvaa omavaraisuuden toiminnan kannalta keskeisissä huoltopalveluissa

Pelastuslaitos hyödyntää hätäkeskusjärjestelmä ERICA:n toiminnallisia mahdollisuuksia oman toiminnan suunnittelussa.
Pelastuslaitoksella on käytössä nykyaikainen johtamisjärjestelmä mukaan lukien KEJHO, TUVE ja niiden palvelut.

Pelastuslaitoksen hälyttämisen - ja viestinnänvarajärjestelmä varmistavat valtakunnallisten viestintä- ja hälytysjärjestelmien toimintaa niiden häiriötilanteissa.

Pelastuslaitos turvaa ydintoiminnan kannalta keskeisten käytössä olevien ICT – järjestelmien toimintakyvyn kaikissa tilanteissa.

TOIMENPITEET STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN SAAVUTTAMISEKSI

Tekniikka/kalusto

Pelastuslaitoksen investointeihin käytettävä vuosittainen rahamäärä on ollut yhteistoimintasopimuksessa sovitun mukainen 5,7 €/asukas/vuosi tasolla (brutto, alv 0% sidottuna kotimarkkinoiden perushintaindeksiin). Kaluston liiallisen vanhenemisen estämiseksi, sen teknisen tason säilyttämiseksi ja parantamiseksi tulee investointeihin käytettävää määrärahaa nostaa 0,3 €/asukas/vuosi siten, että jatkossa on 6 €/asukas/vuosi. Tämä vastaa vuoden 2010 tasoa. Hankinnoissa huomioidaan laatu, työturvallissuutta parantavat näkökohdat ja tietotekniikan kehittyminen. Hankinnat toteutetaan hankintalain mukaisesti yhteistyössä Kotkan kaupungin ja muiden pelastuslaitosten kanssa. Kalustohankinnan ja huoltotoiminnan kehittämisessä käytetään materiaalinhallintajärjestelmää. Pelastuslaitos varustaa osan alueen paloasemista ja öljyntorjuntavarikoista polttoaineen tankkausasemilla ja varavoimalla.
Uudelle kalustolle tehdään tarvittavat huoltosopimukset. Omavaraisuuden ylläpidolla pyritään oman ydintoiminnan turvaamiseen yhteiskunnan häiriötilanteissa.
Suunnittelua tehostetaan ja kaluston sijoituksissa tehdään selkeitä linjauksia huomioiden ERICA-hätäkeskustietojärjestelmään liittyvä palokuntien kyvykkyysmäärittely.
Johtamistilojen ja ajoneuvojen varustaminen tarvittavilla ICT -laitteilla ja sovelluksilla jatkuu, sekä käyttäjille järjestetään tarvittavaa koulutusta.
Ylläpidetään ja kehitetään omaa hälyttämisen- ja viestinnänvarajärjestelmää sekä varmistetaan haja-asutusalueille yhteydenpito viranomaiseen häiriötilanteiden aikana ”APUA” -puhelinjärjestelmällä.

Pelastuslaitoksella on tarvittava osaaminen ja henkilöstöresurssi käytettävissä vastesuunnitteluun ja hälytysyhteyksien ylläpitoon.

Pelastuslaitoksen käytössä olevien ICT- järjestelmien tuki on saatavissa 24 / 7 / 365

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT

Öljyvahinkojen torjunta

Pelastuslaitoksella on ajantasainen maaöljy-vahinkojen ja alusöljyvahinkojen torjunta-suunnitelma. Pelastuslaitos osallistuu Suomen-lahden alusöljyvahinkojen torjuntasuunnitelman päivittämiseen. Pelastuslaitos jatkaa osallistumista Suomenlahdella tapahtuvan öljyonnettomuuden torjuntaan ja sen seurauksena syntyvien jätteiden välivarastointiin ja jatkokäsittelyyn (SÖKÖ-hanke) liittyviin hankkeisiin.
Öljyntorjuntakaluston hankinnoissa otetaan huomioon kaluston yhteiskäyttö pelastustoiminnassa.
Pelastuslaitoksen hankkima ja käyttämä öljyntorjuntakalusto vastaa öljyntorjuntasuunnitelman sisältöä niin maaöljyvahinkojen kuin merellisten onnettomuuksien osalta.
Pelastuslaitos täyttää sille asetetut öljyntorjunnan puomitusvaatimukset merellisissä öljyntorjunta-onnettomuuksissa.
Pelastuslaitos toimii edelleen alueensa kuntien määräämänä jälkitorjuntaviranomaisena.

TOIMENPITEET STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN SAAVUTTAMISEKSI

Öljyvahinkojen torjunta

Pelastuslaitoksen talousarviossa kohdennetaan öljyntorjuntakaluston hankintaan ja valmiuden ylläpitoon varoja hyväksytyn öljyntorjunta-suunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitos tekee öljyvahinkojen yhteydessä yhteistyötä kuntien ja valtion öljyntorjunta-viranomaisten kanssa.
Pelastuslaitos laatii öljyvahinkojen torjunta-suunnitelman vuosille 2024-2028. Kaluston osalta suoritetaan pääasiassa korvaavia hankintoja, ellei torjuntavalmiutta koskevissa ohjeissa muuta todeta.
Pelastuslaitos osallistuu pyydettäessä Suomenlahden Alusöljyvahingon torjuntasuunnitelman laatimiseen
Kotkan ja Haminan öljyntorjuntavarikkoja kehitetään.
Pelastuslaitos järjestää koko rannikkoa koskevan suurharjoituksen meneillään olevalla suunnitelma-kaudella 2020-2023

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT

RISKIENHALLINTA

Turvallisuusviestintä kohdennetaan riskiperusteisesti.
Valvonta kohdennetaan alueen riskien ja muiden erityisten valvontatarpeiden mukaisesti.
Valvonnassa kerättyä tiedon käytettävyyttä operatiivisessa toiminnassa kehitetään.
Pelastuslaitoksella on suurteollisuuteen ja alueen Seveso-laitoksiin perehtynyttä henkilöstöä.
Pelastuslaitos huolehtii, että alueen asukkaille toimitetaan Seveso turvallisuustiedote.
Erityisryhmien asumisturvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota.

TOIMENPITEET STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN SAAVUTTAMISEKSI

RISKIENHALLINTA

Turvallisuusviestintäsuunnitelma laaditaan vuosittain huomioiden eri kohderyhmät ja viestinnän vaikuttavuus. Turvallisuusviestinnän painopisteet ovat tulipalojen ennaltaehkäisy ja toiminta onnettomuustilanteissa.
Valvontasuunnitelma laaditaan vuosittain valtakunnalliset tavoitteet huomioiden. Yhden ja kahden asunnon, sekä pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennusten palotarkastukset toteutetaan riskiperusteisesti itsearvioinnin keinoin.
Suurten yritysten ja laitosten kanssa tehdään turvallisuustyötä turvallisuuskulttuurin kehittämiseksi.
Palotarkastusten ja muiden lakien mukaisia tarkastuksia sekä valistuksen ja neuvonnan toteutumista seurataan valvontaohjelman ja pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO:n avulla.
Seveso turvallisuustiedote jaetaan alueen asukkaille vuonna 2020
Palontutkintaa tehostetaan sekä tahallisten palojen ehkäisyä turvallisuusviestinnän/palotarkastuksen keinoin.
Seveso-laitosten, kemikaaliratapihojen ja satamien kanssa tehtävää turvallisuustyötä kehitetään ja lisätään yhteistyötä pelastuslaitoksen ja teollisuuden kanssa.
Viranomaisten yhteistyötä pyritään kehittämään erityisryhmien asumisturvallisuuden parantamiseksi.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT

VARAUTUMINEN

Varautuminen on luonteva osa normaalia pelastuslaitoksen toimintaa. Pelastuslaitos suojaa väestöä normaaliolojen onnettomuuksissa, vaaratilanteissa ja häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.
Valmiussuunnittelun ja etukäteen tehtävien valmistelujen avulla on varmistettu, että pelastuslaitos voi huolehtia ihmisten ja omaisuuden suojaamisesta ja pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä sekä tehtävien edellyttämästä yhteistoiminnasta myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa siten, että ihmishenkiä ja omaisuutta ei menetetä puutteellisten varautumisjärjestelyjen vuoksi.
Kymenlaakson kunnat hyödyntävät pelastuslaitoksen varautumisosaamista. Pelastuslaitos kehittää osaltaan aktiivisesti kuntien, eri viranomaisten ja tahojen yhteistoimintaa varautumisvelvoitteiden tehostamiseksi ja päällekkäisten toimintojen karsimiseksi.
Poikkeusoloja varten pelastuslaitos on varannut, varustanut ja kouluttanut alueelle 6 toimintakykyistä pelastuskomppaniaa.
Pelastuslaitoksella on suojatiloissa oleva johtokeskus.

Väestön suojaamista kehitetään yhteistyössä kuntien kanssa, jotta väestö kyettäisiin suojaamaan uhkien edellyttämällä tavalla.

Jokaista Kymenlaakson kuntaa varten on nimetty varautumisasioista vastaava pelastuslaitoksen henkilö, joka kykenee toimimaan yhdyshenkilönä kunnan johtoryhmän suuntaan.

TOIMENPITEET STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN SAAVUTTAMISEKSI

VARAUTUMINEN

Pelastustoiminta- ja väestönsuojaamistehtävät sekä siihen liittyvä hälyttäminen kyetään toteuttamaan kaikissa turvallisuustilanteissa.
Suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen valmiuksia kehitetään Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiaan ja väestön suojaamisen strategiaan perustuen.
Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmaa ja siihen liittyvää valmiussuunnitelmakorttia päivitetään vuosittain.
Yhteistoimintaa kehitetään aktiivisesti varautumisjärjestelyjen toteuttamiseksi Kymenlaaksossa kuntien, viranomaisten ja elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa.
Pelastuslaitos toimii aktiivisesti Kymenlaakson valmius- ja turvallisuusfoorumissa ja pitää osaltaan yllä Kymenlaakson riskiarviota sekä valmiuskortistoa.
Henkilöstö, tilat ja materiaali varataan väestönsuojaamisessa pelastuslaitoksen organisaatiolle. Valmius kyetään nostamaan nopeasti tilanteen edellyttämälle tasolle.
Pelastuslaitos toteuttaa paloasemaverkoston varavoimarakentamisen vuonna 2019 laaditun suunnitelman mukaisesti.
Pelastuslaitokselle rakennetaan suojatiloissa oleva johtokeskus, joka mahdollistaa tehokkaan toiminnan myös poikkeusoloissa.
Hälytysjärjestelmät mahdollistavat väestön varoittamisen uhkien edellyttämällä tavalla.
Uusien väestönsuojien rakentamista ohjataan, olemassa olevia väestönsuojia tarkastetaan ja alueen väestönsuojista pidetään rekisteriä.
Kuntien yhteyshenkilöt nimetään ja koulutetaan.
Pelastuslaitos tukee asiantuntemuksellaan kuntien kuntayhtymien ja niiden eri toimialojen valmiussuunnittelua.
Osallistutaan valmiusharjoituksiin ja niiden suunnitteluun. Pelastuslaitos järjestää varautumiskoulutusta omalle henkilöstölle sekä tukee yhteistyökumppaneiden varautumiskoulutusta.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT	TOIMENPITEET STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN SAAVUTTAMISEKSI
ENSIHOITO	**ENSIHOITO**
Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluja Kymenlaakson sairaanhoitopiirin kanssa tehdyn yhteistoimintasopimuksen mukaisesti kustannusvastaavasti. Ensivastetoimintaa tuotetaan hätätilapotilaiden hengen turvaamiseksi. Paloasemille ja paloautoihin sijoitetaan henkeä pelastavaa välineistöä. Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti ensihoidon kehittämiseen ja pyrkii lisäämään ns. kansalaistehtävien toteuttamiseen tarkoitettujen 24/7 hoitotason yksiköiden määrää sopimalla tästä Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän (Kymsote) kanssa. Pelastuslaitos kykenee nopeaan reagointiin muuttuvassa toimintaympäristössä. Pelastuslaitos järjestää ensihoitoon osallistuvalle henkilöstölle koulutusta sekä omana toimintana että yhteistyökumppaneiden kanssa.	Pelastuslaitos osallistuu ensihoidon kehittämiseen olemalla aktiivinen pelastuslaitoksen ja Kymsoten välisessä yhteistyöfoorumissa sekä verkostoitumalla muiden pelastuslaitosten kanssa ensihoidon palvelualueella. Haja-asutusalueen paloasemien seinään sijoitetaan defibrilaattori ja tarkastusautoihin sijoitetaan defibrilaattorit ensivastetoiminnassa olevien yksiköiden lisäksi. Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää henkilökunnan tietotaitoa jatkamalla yhteistyötä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun ja Kymsoten kanssa. Ensihoidossa työskentelevät palomiehet osallistuvat Kymsoten edellyttämiin tietotaitotesteihin. Ensivastekursseja järjestetään säännöllisesti yhteistyössä Kaakkois-Suomen Pelastusalan Liiton kanssa. Tuotetun palvelun laatua seurataan asiakastyytyväisyysmittauksilla yhteistyössä Kymsoten kanssa.

STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT	TOIMENPITEET STRATEGISTEN PÄÄMÄÄRIEN SAAVUTTAMISEKSI
TALOUS	**TALOUS**
Pelastuslaitoksen kustannukset asukasta kohti ovat riskipainotteisesti tarkasteltuna maan keskiarvoa. Pelastuslaitoksen maksuvalmius kunnossa. Pelastuslaitoksen tasetta puretaan hallitusti mahdollista omistajavaihdosta ajatellen.	Palvelutasopäätöstä vuosille 2021-2024 tehtäessä huomioidaan tehokkuus tutkimalla henkilöstön mitoitus ja käyttö, kaluston määrä ja laatu. Paloasemaverkosto pidetään koko toiminta-alueen kattavana ja uudisrakentamisessa kustannusten hallinta tehdään pienentämällä paloasemien kokonaisneliömäärää. Pelastuslaitoksen maksuvalmius pidetään kunnossa, kun omistajat maksavat sopimuksen mukaisesti investointiosuutensa kulloinkin kuluvan vuoden tammikuun aikana ja käyttötalouden maksuosuudet aina kuukauden ensimmäinen päivä. Pelastuslaitoksen tulos mahdollistaa suunnitellut investoinnit. Pelastuslaitoksen tasetta puretaan ensisijaisesti alijäämäisten tilinpäätösten kautta kuntien maksuosuutta pienentäen Kymenlaakson pelastuslaitoksen yhteistyö muiden maakuntien kanssa tehdään mahdollisimman kustannusneutraalisti.

1.3 Palvelutasopäätösprosessi

Pelastuslain 29 §:n mukaan alueen pelastustoimi päättää palvelutasosta kuntia kuultuaan. Päätös on voimassa määräajan ja se on toimitettava aluehallintoviranomaiselle. Aluehallintovirasto voi palauttaa asiakirjan täydennettäväksi.
Palvelutasopäätösprosessissa on tarkoitus kuvata sitä, mitkä ovat valmistelun vaiheet. Palvelutasopäätösprosessia on kuvattu alla olevassa kuvassa.

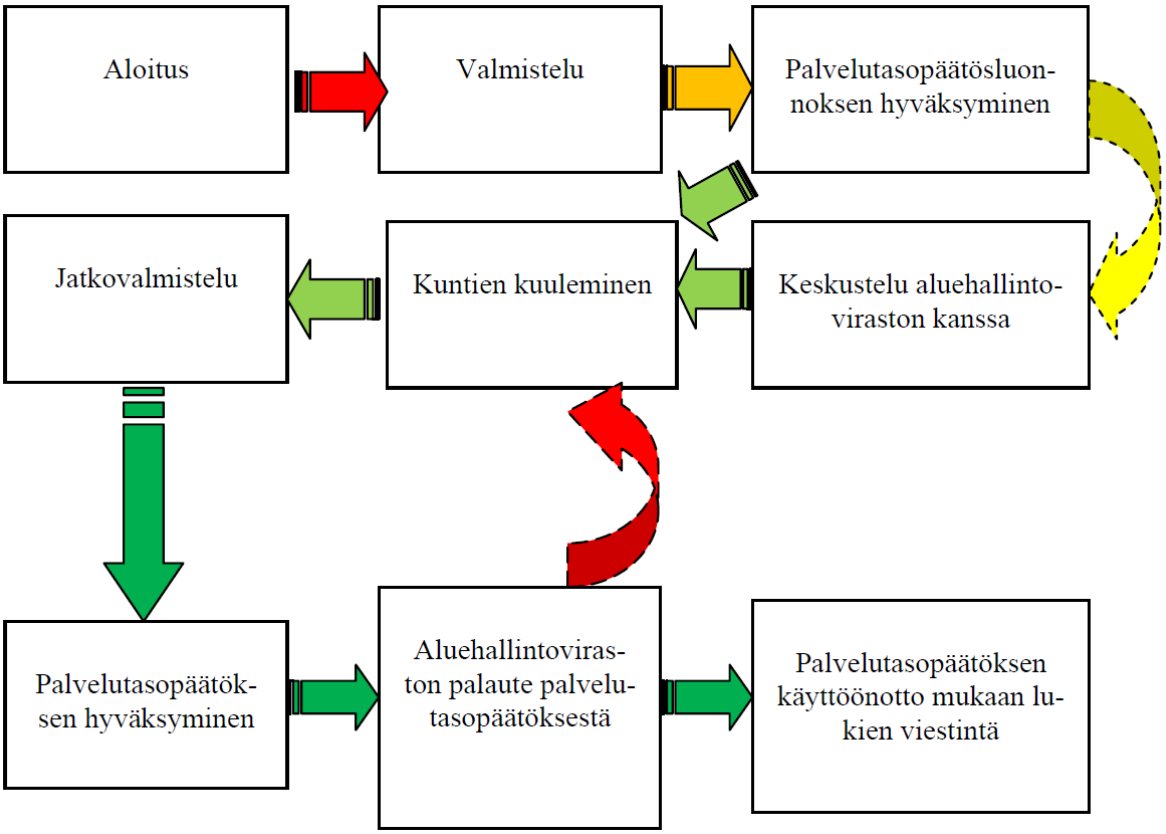

Kuva 3. Palvelutasopäätösprosessi

Palvelutasopäätöksen laadinta alkoi kesäkuussa 2019 johtoryhmän päättämän aikataulun mukaisesti. Laadintatyö käynnistettiin Strategian ja Vision laatimisella vuosille 2020-2023. Työn aikana tarkasteltiin vielä voimassa olevan pelastuslaitoksen strategian toteutumista ja linjattiin tulevalle suunnitelmakaudelle strategian muutostarpeita. Pelastuslaitoksen johtokunta hyväksyi 9.9.2019 pitämässään kokouksessa Strategian vuosille 2020-2023.

Palvelutasopäätösluonnos käsiteltiin maaliskuussa 2020 Kymenlaakson pelastuslaitoksen johtokunnassa (tiedoksi) ja palvelutasopäätösluonnos oli kunnissa lausunnolla maalis-toukokuussa 2020.
Johtokunta tekee päätöksen palvelutasosta elokuussa 2020 ja palvelutasopäätös on voimassa 1.1.2021-31.12.2024.

2 Palvelutasopäätöksen perusteet

Palvelutasopäätöksen tulee vastata alueen onnettomuusuhkia ja tarpeita. Palvelutasopäätöksessä huomioidaan myös toiminta poikkeusoloissa. Palvelutasopäätöksen tulee perustua meneillään olevan palvelutasokauden arvioinnin, uhkien arvioinnin ja edellisen kauden kehittämissuunnitelman pohjalta tehtyihin johtopäätöksiin.

2.1 Meneillään olevan palvelutasokauden arviointi

Meneillään olevaa palvelutasokautta arvioidaan alueen pelastustoimen toiminnan painopisteiden ja strategisten tavoitteiden pohjalta sekä tilastoja käyttäen. Meneillään olevan palvelutasokauden arviointi toteutuu, kun peilataan edellisen palvelutasopäätöksen päätösosaa ja nyt valmisteilla olevan päätöksen nykytilaa keskenään.

Vanhuuseläkkeelle siirtyvien palomiesten ikä on noussut jo usean vuoden ajan ja jatkaa edelleen nousua. Palomiesten keski-ikä on tällä hetkellä noin 43 vuotta ja ikämediaani on noin 41 vuotta. Viisikymmentä vuotta täyttäneitä palomiehiä on henkilökunnasta yli 40 % ja kuusikymmentä vuotta täyttäneiden osuus palomiehistä on liki 10%. Viime vuosien virkarakennemuutokset ovat tuoneet helpotusta ikämediaaniin, mutta ikääntyneiden työkykyrajoitteisten palomiesten määrä on kuitenkin kasvussa.

Pelastuslaitoksen investointitaso on jäänyt jälkeen yleisestä kustannuskehityksestä. Pelastuslaitoksen aloittaessa toimintansa vuonna 2004, investointirahaksi määriteltiin 5,- €/asukas. Investointitasoa on kerran tarkasteltu pelastuslaitoksen toimintahistorian aikana ja sen taso on nykyisin 5,7€/asukas. Investointiraha on korotettava tulevalla palvelutasokaudella vastaamaan yleistä kustannusten kehitystä.

Kuluvalla palvelutasokaudella on rakennettu uudet paloasemat Kotkansaarelle ja Miehikkälään sekä Myllykoskelle. Kotkansaaren paloasema on korjannut merkittävällä tavalla Kotkan keskustan ja Mussalon sataman toimintavalmiusaikoja, joissa on ollut osin puutteita Etelä-Suomen Aluehallintoviraston selvitysten mukaan. Samalla on saatu ratkaistua osa sisäilmaongelmista, jotka ovat lakkauttaneet kaiken operatiivisen toiminnan Jylpyn paloasemalta. Osa operatiivisesta toiminnasta on sijoitettu Karhulaan tilapäiseen paloasema- ja konttiratkaisuun, joka osaltaan parantaa Karhulan kaupunginosan toimintavalmiusaikoja.
Miehikkälän sisäilmaongelmainen ja ahdas paloasemarakennus korvattiin vuonna 2017 käyttöön otetulla uudisrakennuksella ja Myllykoski sai uuden paloaseman vuonna 2016 UPM:n tehtaan lopettaessa toimintansa. Pelastustoiminta oli aiemmin hankittu UPM:n tehdaspalokunnalta ja sen takia pelastustoimi tarvitsi kipeästi uuden paloaseman Myllykoskelle, jonne siirtyi henkilöä UPM:ltä Kympeen sopimuspalkkaisiksi sammutushenkilöiksi.

Kuluvalla palvelutasopäätöskaudella on edelleen kehitetty paloturvallisuuden itsearviointimallia (esim. kerrostalot) ja mm. ERHE-maksujen käytöllä on automaattisten paloilmoittimien antamien turhien hälytysten määrä on saatu vähennettyä.

Sopimuspalokuntatoiminta on tuottanut tehokasta ja laadukasta tulosta Kymenlaakson pelastustoimelle.
Kuntien käyttökustannustenjako perustuu edelleen edellisvuosien kustannuksiin ja paloasemien vuokria on tarkasteltu kauden aikana. Vuoden 2019 käyttökustannukset olivat 84,10 €/asukas, mikä on maan pelastuslaitosten keskiarvon yläpuolella. Tämä johtuu maakuntamme riskien määrästä, jotka ovat kasvaneet etenkin läpikulkuliikenteen myötä ja alueella sijaitsevien Seveso-laitosten määrä on ollut kasvussa. Seveso-laitokset aiheuttavat tarpeita pelastustoimen varautumiselle ja lakisääteisten harjoitusten pitämiselle Seveso-kohteissa.

Kuluneella palvelutasopäätöskaudella pelastuslaitos sai merkittävällä tavalla kehitettyä öljyntorjuntavalmiutta merialueella hankkimalla viisi uutta rannikkotorjuntaan soveltuvaa

öljyntorjuntavenettä ja peruskorjaamalla yhden vanhan öljyntorjuntaveneen. Myös öljyntorjuntapuomien määrässä saavutettiin kansallisen öljyntorjuntastrategian edellyttämä valmius.

Ensihoidon tuottamisessa pelastuslaitoksen omana toimintana tapahtui merkittävä muutos vuoden 2019 alussa: ensihoitajat siirtyivät KymsSoten henkilöstöön, mutta pelastuslaitos tuottaa edelleen viidellä ensihoitoyksiköllä ensihoitopalveluja siten, että palomiehet osallistuvat toimintaan miehittämällä kussakin yksikössä toisen yksikönjäsenen paikan.

2.2 Uhkien ja riskien arviointi

Palvelutasopäätöksen keskeisin osa on uhkien arviointi. Pelastuslain 29 §:n mukaan palvelutasopäätöksessä on selvitettävä alueella esiintyvät uhat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM018:00/2012) mukaan uhkien arviointi muodostuu kolmesta osasta:

- Pelastustoimen alueet jaetaan riskiluokkiin käyttäen regressiomallia ja riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia
- Tunnistetaan sellaiset onnettomuustyypit sekä yksittäiset riskikohteet, tapahtumat ja yleisötilaisuudet, joiden varalta tarvitaan erityisiä järjestelyjä
- Seurataan onnettomuusuhkien, onnettomuuksien lukumäärän ja syiden kehitystä sekä tehdään sen perusteella johtopäätöksiä tarvittavista toimenpiteistä

Ensimmäinen osa on valtakunnallisesti yhtenäisillä perusteilla tehty luokitus, joka on kaikkien pelastuslaitosten käytössä. Alueen erityispiirteet tuleekin otettavaksi huomioon toisen ja kolmannen kohdan arvioinnissa.

Riskin määritelmiä:

Riski on määrätyn vaarallisen tapahtuman esiintymistaajuuden tai -todennäköisyyden, ja seurauksen yhdistelmä.

*Seurausvaikutus * todennäköisyys = **RISKI***

Riskienhallinta on seurauksiltaan merkittävien kielteisten tapahtumien (riskien) järjestelmällistä määrittelyä ja niiden poistamista, pienentämistä sekä niihin varautumista.

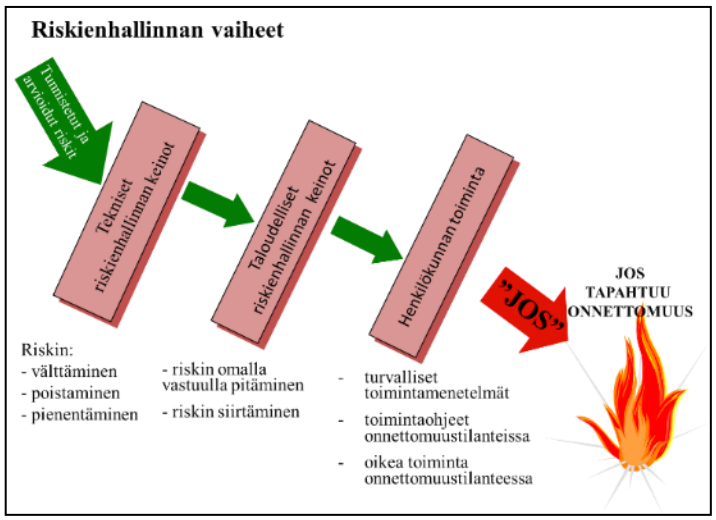

Kuva 4: Riskien hallinnan vaiheet

Pelastustoimen toimintavalmiusohje (SM016:00/.2010) määrittelee riskianalyysia seuraavasti:

Riskiruutu muodostuu 1 km x 1 km kokoisesta ruudusta.

Riskiluokka määritellään jokaiselle riskiruudulle. Riskiluokka määräytyy kullekin ruudulle regressiomallin avulla arvioidun riskitason perusteella ja tapahtuneiden riskiluokanmäärittävien onnettomuuksien perusteella.

Riskiluokan määrittävillä onnettomuuksilla tarkoitetaan rakennuspaloja ja -vaaroja, liikennevälinepaloja, muita tulipaloja, liikenneonnettomuuksia, sortumia/sortumavaaroja, räjähdyksiä/räjähdysvaaroja, vaarallisten aineiden onnettomuuksia ja kiireelliseksi luokiteltuja ihmisen pelastamistehtäviä.

Riskitason tarkoituksena on osoittaa, missä ruuduissa A- ja B-kiireellisyysluokan pelastustoimintaa edellyttäviä onnettomuuksia tapahtuu kaikkein todennäköisimmin.”

Kymenlaakson alueen riskikartoitus ja -analyysi on tehty voimassa olevien valtakunnallisten periaatteiden mukaisesti:

Valtakunnallisesti riskiluokkien määritysperusteena käytetään regressiomallilla määritettyä riskitasoa. Regressiomallin selittäjinä ovat asukasluku, kerrosala ja niiden yhteisvaikutus. Regressiomalli on kehitetty toteutuneiden rakennuspalojen perusteella[1]. Mallin avulla ennustetaan riskitaso kullekin 1 km x 1km ruudulle.

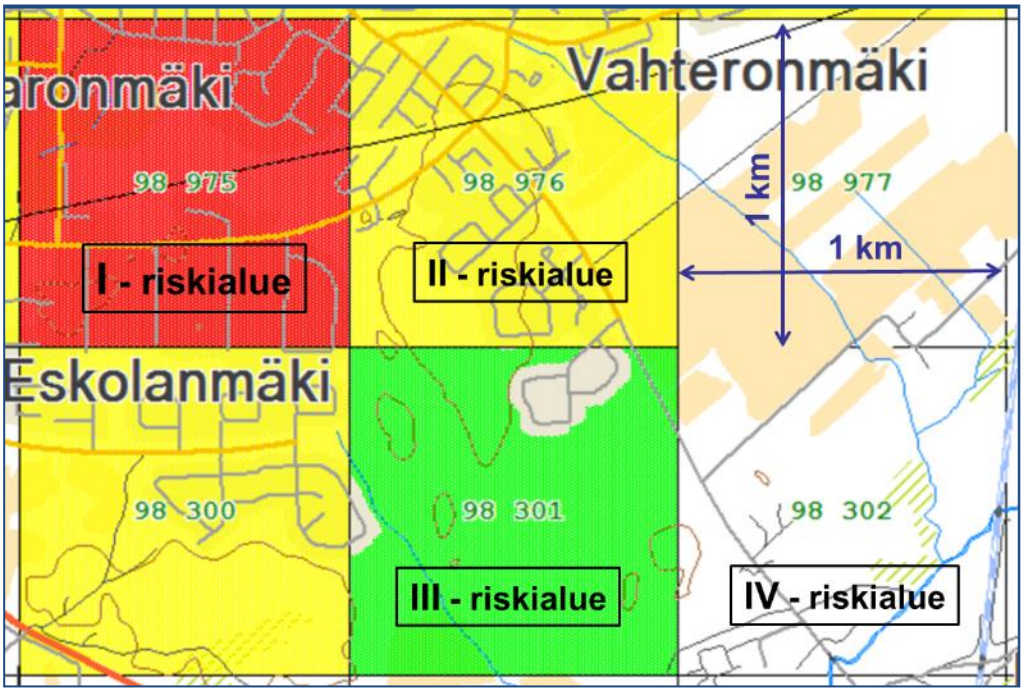

Kuva 5: Esimerkki riskialueista; ruudun koko 1 km * 1 km.

Tapahtuneiden onnettomuuksien vaikutus riskiluokkiin

Regressiomallilla määritellyn riskitason lisäksi pelastuslaitos arvioi ne riskiruudut, joissa on tapahtunut riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia viiden vuoden seurantajaksolla keskimäärin vähintään kaksi vuosittain. Pelastuslaitos voi arvioinnin perusteella korottaa riskiruudun riskiluokkaa seuraavasti:

Riskiruutu, jossa on tapahtunut vähintään 10 riskiluokan määrittävää onnettomuutta vuodessa viiden vuoden seurantajaksolla, voidaan korottaa riskiluokkaan I.

Riskiruutu, jossa on tapahtunut vähintään kaksi mutta vähemmän kuin 10 riskiluokan määrittävää onnettomuutta vuodessa viiden vuoden seurantajaksolla, voidaan korottaa riskiluokkaan II.

Kymenlaakson pelastustoimen riskialueet 1.1.2020

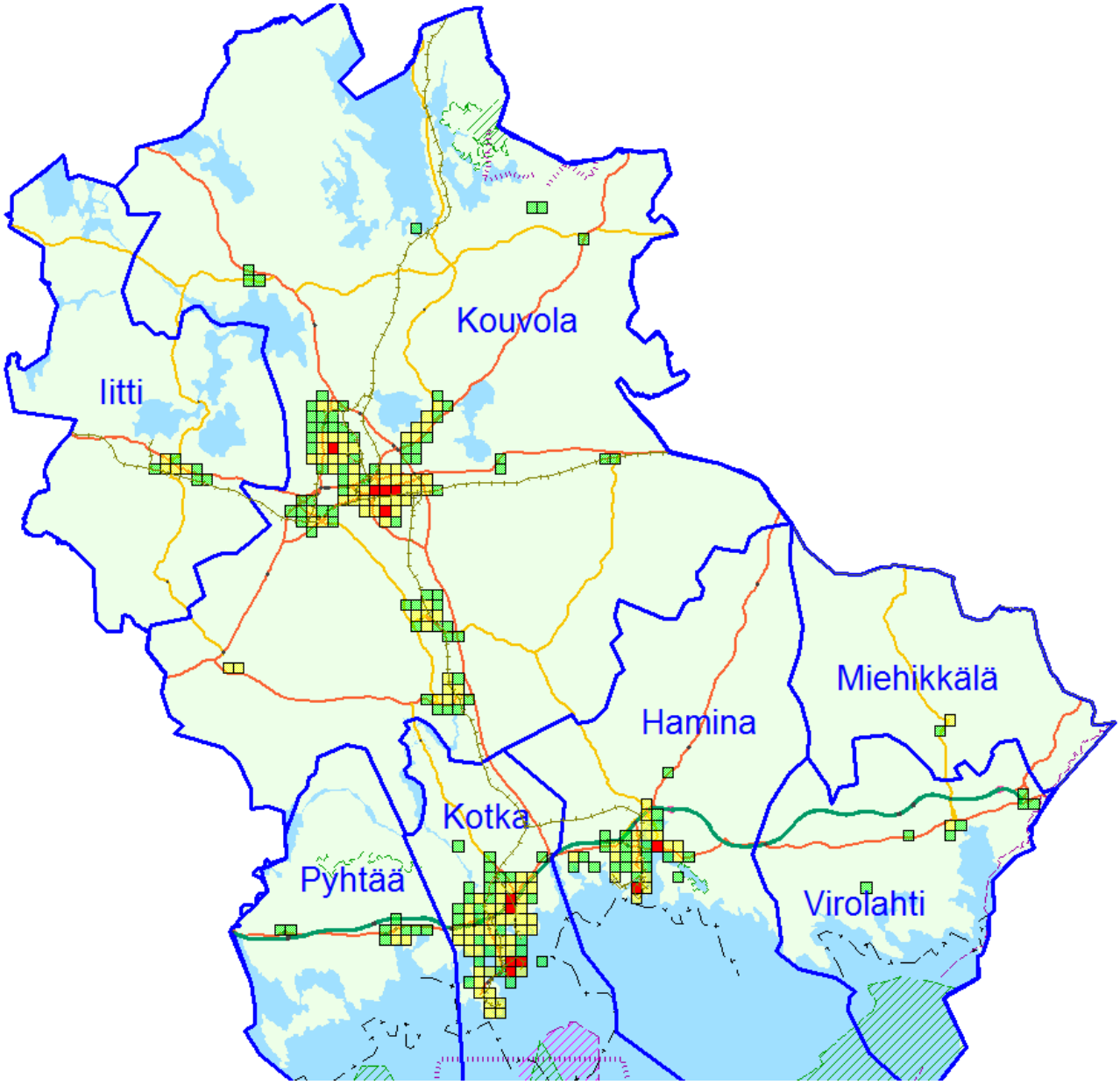

Kuva 6. Kymenlaakson pelastustoimen riskialuekartta 1.1.2020.

riskiluokka	riskitaso	ruudun väri
I	=> 1	punainen
II	0,25 => Riskitaso < 1	keltainen
III	0,1 => Riskitaso < 0,25	vihreä
IV	Riskitaso < 0,1	ei väriä

Taulukko1: riskiluokka, riskitaso ja riskiruudun väri

Riskikohteet

Riskikohde on sellainen kohde, jossa harjoitettu toiminta tai olosuhteet aiheuttavat henkilö- tai paloturvallisuudelle tai ympäristölle tavanomaista suuremman vaaran tai kohde on keskeinen yhteiskunnan kriittisten toimintojen turvaamisen kannalta.

Riskikohteiden arvioinnissa määritetään onnettomuusriski, joka muodostuu onnettomuuden todennäköisyydestä ja onnettomuuden mahdollisista seurausvaikutuksista.

Onnettomuusriskin arvioinnin perusteella valitaan riskienhallintakeinot, joita ovat ensisijaisesti riskin poistaminen, riskin pienentäminen tai onnettomuuksien seurausvaikutusten pienentäminen. Riskikohteissa onnettomuuksien omatoiminen ehkäiseminen ja valvonta sekä vahinkojen rajoittaminen ovat keskeisiä toimenpiteitä.

Riskin hallitseminen on tarkoituksenmukaista suunnitella siten, että myös riskikohteissa palvelutasopäätöksen mukaisella pelastustoiminnan toimintavalmiudella kyetään tilanne saamaan hallintaan. Onnettomuuksien estämiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi tehdyt ennaltaehkäisevät toimenpiteet ja omatoiminen varautuminen ovat keskeisiä.

Regressiomalli ei tunnista kaikkien onnettomuustyyppien aiheuttamia uhkia. Tämän vuoksi valmiutta suunniteltaessa on erikseen analysoitava niiden onnettomuustyyppien tarpeet, jotka vaativat erityisjärjestelyitä.

Kymenlaakson pelastustoimen alueen onnettomuusriskit

Pohja-aineistona on valtakunnallinen tilastoaineisto, jonka perusteella Kymenlaakson alueen riskialueet määritetään

Kymenlaakson alueen erikoiskohteina ovat valvontasuunnitelman mukaiset A1-A6 kohteet, joita ovat mm.

- vaarallisia kemikaaleja käyttävät tai varastoivat laitokset
- kemikaaliratapihat
- kemikaalisatamat
- sairaalat ja hoitolaitokset
- lentokenttä

Kymenlaakson pelastustoimen alueen ulkopuolisina riskeinä ovat:

- Loviisan voimalaitos
- alusöljyvahinko merellä

Hätäkeskuksen hälytysohjeissa (hälytysvasteissa) otetaan huomioon kohteen eristysvaatimukset.

Erityiskohteet, jotka on varustettu automaattisella paloilmoittimella

Automaattinen paloilmoituslaitos tai automaattinen sammutuslaitos asennetaan rakennuksiin, joiden suuri koko, käyttötarkoitus tai palokuorman suuri määrä edellyttää paloturvallisuutta parantavia laitteita sekä tilanteissa, joissa halutaan suojata omaisuutta paremmin.

Automaattinen paloilmoitin havaitsee alkaneen palon. Laite välittää automaattisesti tiedon alkaneesta palosta hätäkeskukseen sekä antaa paikallishälytyksen rakennuksessa.

Automaattinen sammutuslaitos havaitsee alkaneen palon. Järjestelmään kuuluva sammutusputkissa oleva lämpösulake laukeaa ja alkaa suihkuttaa vettä/sammutetta palopesäkkeeseen (järjestelmän laukaisu voi olla kytkettynä myös automaattiseen paloilmoittimeen tai varmennettu automaattisella paloilmoittimella). Laite antaa automaattisesti tiedon alkaneesta palosta hätäkeskukseen sekä antaa paikallishälytyksen rakennuksessa.

Rakennukset, joissa on automaattinen paloilmoitin tai –sammutuslaitos, ovat usein suuria teollisuus- tai varastorakennuksia, suuria liikerakennuksia, majoitus- ja hoitorakennuksia tai kohteita joissa toiminnan laatu on sellainen, että se edellyttää em. suojaustasoa.

Taulukosta 3 ilmenee, että Kymenlaakson alueella automaattisten paloilmoittimien ja sammutuslaitosten määrä on kasvamassa.

KUNTA	2009	2013	2019
Hamina	*	124	133
Iitti	*	18	21
Kotka	*	252	286
Kouvola	*	291	327
Miehikkälä	*	9	8
Pyhtää	*	9	10
Virolahti	*	12	18
yhteensä	625	715	803

Taulukko 2: Automaattisten paloilmoittimien ja - sammutuslaitosten määrä kunnittain vuosina 2013 ja 2019. Vuoden 2009 kuntakohtaiset tiedot puuttuvat.

Vuositilastot automaattisten paloilmoittimien antamista hälytyksistä, erheellisten hälytysten määrä, todellisten palot automaattihälytyksissä:

	Automaattisten paloilmoitusten tehtävä-, rakennuspalojen- ja rakennuspalovaarojen määrät vuosina 2004 - 2019					Paloilmoituksen erheellisyys			
Vuosi	Tehtävien lukumäärä	Ilmoittaneiden eri laitteistojen lkm	Tehtäviä/ilmoittanut laitteisto keskimäärin	Rakennuspaloja (lkm)	Rakennuspalovaaroja (lkm)	Kyllä	Ei	Ei tiedossa	Erhe-%
2004	884	0	0	5	0	0	0	884	0
2005	855	0	0	7	0	0	0	855	0
2006	854	0	0	3	0	0	0	854	0
2007	819	0	0	8	0	0	0	819	0
2008	864	0	0	19	0	0	0	864	0
2009	819	0	0	3	20	0	0	819	0
2010	962	368	3	3	21	0	0	962	0
2011	937	351	3	3	26	0	0	937	0
2012	775	326	2	3	26	381	16	378	49
2013	766	333	2	3	35	695	46	25	91
2014	722	336	2	2	33	668	43	11	93
2015	675	295	2	2	23	630	30	15	93
2016	748	298	3	4	21	705	29	14	94
2017	651	278	2	5	14	619	30	2	95
2018	696	316	2	2	17	654	40	2	94
2019	678	318	2	4	18	637	40	1	94
Yhteensä	**12 705**	**3 219**	**4**	**76**	**254**	**4 989**	**274**	**7 442**	**39**

Taulukko 3: Automaattiset paloilmoitukset vuosina 2004 - 2019. Tilastoinnissa on tapahtunut muutos vuosina 2010 ja 2012.

Automaattisien paloilmoituksien kehityksestä voidaan todeta, että laitteiden määrä, suojatun alueen koko sekä herkempien savuilmaisuun perustuvien ilmaisimien osuus ovat kasvaneet ja siitä huolimatta automaatti-ilmoitusten määrä on 9 vuodessa laskenut yli 300 ilmoituksella vuodessa.
Vähenemisen syitä ovat:

- Erheellisten ilmoitusten valvonnan ja seurannan tarkentuminen, joka on aloitettu 1.6.2008
- Erheellisistä paloilmoituksista laskuttaminen, joka on aloitettu 1.7.2012
- Paloilmoitinkohteet ovat ottaneet paremmin vastuuta laitteiston huollosta ja ylläpidosta osin tarkentuneen valvonnan ja erhelaskutuksen vuoksi
- Tehostunut ennakkovaroitusten välittäminen henkilökunnalle on mahdollistanut tilanteisiin puuttumisen varhaisemmassa vaiheessa
- Erheellisiin paloilmoituksiin puuttumisen jälkeen rakennuspalovaarojen määrä on lähtenyt laskemaan

Vaarallisia kemikaaleja käyttävät tai varastoivat laitokset

Kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia ohjaa useat eritasoiset normit. Sisäasiainministeriö on antanut asetuksen vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuuksien torjunnasta.

> ***Suuronnettomuudella*** tarkoitetaan esimerkiksi huomattavaa päästöä, tulipaloa, räjähdystä tai muuta ilmiötä, joka seuraa tuotantolaitoksen toiminnassa esiintyvästä hallitsemattomasta tilanteesta ja joka voi aiheuttaa ihmisten terveyteen, ympäristöön tai omaisuuteen kohdistuvaa välitöntä tai myöhemmin ilmenevää vaaraa tuotantolaitoksen sisä- tai ulkopuolella, ja jossa on mukana yksi tai useampia vaarallisia aineita.

Kemikaalit ovat terveydelle vaarallisia kemikaaleja (erittäin myrkylliset, myrkylliset, syövyttävät, haitalliset, ärsyttävät jne), ympäristölle vaarallisia kemikaaleja ja palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja (mm. palavat nesteet ja kaasut, hapettavat aineet ja räjähtävät kemikaalit).

Kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi jaetaan vähäiseen ja laajamittaiseen. Laajamittaista toimintaa harjoittavat laitokset jaetaan kolmeen tasoon:
taso 1: **luvan** vaativa toiminta (sisältää velvoitteen laatia sisäinen pelastussuunnitelma)
taso 2: edellisen lisäksi **toimintaperiaateasiakirjan** laatimisvelvoite
taso 3: tason 1 lisäksi **turvallisuusselvityksen** laatimisvelvoite

Kymenlaakson alueella on korkeimmin luokiteltuja suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia ns. turvallisuusselvityslaitoksia yhteensä 19 kpl, joka on noin 14 % kaikista Suomen turvallisuusselvityslaitoksista ja niiden määrä Kymenlaaksossa kasvaa.

	määrä kpl
Tason 1 laitos	11
Tason 2 laitos	10
Tason 3 laitos	19

Taulukko 4; TUKESin valvomien kemikaaliyritysten määrä Kymenlaakson alueella

Tason 3 turvallisuusselvityslaitokset

Kymenlaakson alueella sijaitsevat Seveso-laitokset ovat erikoiskohteita. Palotarkastusväli kohteissa on yleensä 1 - 3 vuotta. Turvallisuusselvityslaitoksissa järjestetään pelastusharjoitus kolmen vuoden välein. Hälytysvasteissa otetaan laitoksien eritysriskit huomioon.

Turvallisuusselvityslaitoksien ulkoiset pelastussuunnitelmat:

Pelastuslaitos on laatinut ulkoisen pelastussuunnitelman seuraaviin 18 kohteeseen ja kemikaaliratapihoille

- Haminan sataman (teollisuuspuisto) ulkoinen pelastussuunnitelma, alueella on kahdeksan turvallisuusselvityslaitosta
- Mussalon sataman (teollisuuspuisto) ulkonen pelastussuunnitelma, alueella on kolme turvallisuusselvityslaitosta
- Storaenso Sunila tehdas, Kotka
- Dongwha Finland Oy, Kotka
- Solvay Chemicals Finland Oy, Kouvola
- Kemira Chemicals Oy Kuusankosken tehdas, Kouvola
- Recticel Oy Kouvolan tehdas, Kouvola
- Puolustuslaitoksen kohteet (2)

Domino kohteet

Domino kohteet ovat kohteita, joissa vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista voi seurata suuronnettomuus, joka voi levitä laitokselta toiselle, ns. dominovaikutus.

Kemikaali - ja turvallisuusvirasto on nimennyt dominokohteiksi.:
- Haminan satama-alueen
- Mussalon satama-alueen

Kemikaaliratapihat

Rautatievirasto on nimetty vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä asetuksen perustella kemikaaliratapihat Rautatieviraston määräys 15.1.2008.

Kymenlaakson alueella rautatieviraston määräyksen mukaan seuraavat ratapihat on nimetty kemikaaliratapihoiksi:
- Haminan ratapiha
- Haminan ratapihan keskipiha
- Kotka Mussalon ratapiha
- Kotka Kotolahden ratapiha (ei sisälly Rautatieviraston päätökseen vuodelta 2008.)
- Kouvolan tavararatapiha
- Kouvola lajitteluratapiha

Lisäksi Kotolahden ratapiha (Kotka) on kaavailtu muodostuvan kemikaaliratapihaksi

Kemikaaliratapihat ovat ratapihoja joiden kautta kulkee tai käsitellään suuria määriä vaarallisia kemikaaleja sisältäviä säiliövaunuja.

Em. ratapihoista on laadittu ulkoinen pelastussuunnitelma. Ratapihoilla pidetään pelastusharjoitukset kolmen vuoden välein. Hälytysvasteissa otetaan huomioon kohteen eritysriskit.

Vaarallisten kemikaalien kuljetusten aiheuttama onnettomuusuhka kohdistuu ihmisiin, omaisuuteen tai ympäristöön. Onnettomuus voi aiheuttaa nestevuodon maahan ja vesistöön, myrkyllisen kaasupilven, rähähdyksen tai tulipalon. Myrkyllisen aineen kaasupilvi saattaa kulkeutua jopa 2 km vuotokohdasta, riippuen kemikaalin ominaisuudesta, säätilasta ja tuulesta.

Rautatiekuljetusten pääkuljetusreitit

Valtaosa vaarallisten aineiden rautatiekuljetuksista kulki välillä Vainikkala – Kouvola. Seuraavaksi eniten kuljetuksia suoritettiin välillä Kouvola – Lahti ja Kouvola – Hamina/Kotka sekä Lahti - Sköldvik.

Maantiekuljetusten pääkuljetusreitit

Vaarallisten aineiden kuljetuksien lasteista valtaosa yli 70 % kuuluu nestemäisiin polttoaineisiin tai muihin palaviin nesteisiin (luokka 3).

Maantiellä ja rautatien muut kuin kemikaaliratapihojen osalta kemikaalionnettomuusriski huomioidaan hälytysvasteissa ja toimintaohjeissa.

Traficomin julkaisun 3/2019 mukaan Kymenlaakson alueella tapahtui vuosina 2013-2018 yhteensä 12 vaarallisten aineiden tieliikenneonnettomuutta.

Kemikaalisatamat

Kymenlaakson alueella toimii vuonna 2011 perustettu satamatoimintoja Kotkan ja Haminan kaupungeissa hallinnoiva osakeyhtiö HaminaKotka Satama Oy.

Suomen suurimpana täyden palvelun yleissatamana HaminaKotka palvelee kaikkia lastityyppejä: kontti, roro, nestebulk, kuivabulk, lolo, projektilastit ja matkustajaliikenne.

Sataman 1100 hehtaarin alueelle keskittynyt logistiikka, teollisuus ja ahtaustoiminta tekevät siitä ainutlaatuisen Itämerellä. Yhteydet Suomen ja Venäjän tärkeimmille talousalueille sekä 15 metrin laivaväylä mahdollistavat loistavat yhteydet maailmalle.

Sataman alue lukuina:

- 1100 ha maa-aluetta
- 1400 ha merialuetta
- syväys 15,3
- laitureita 8,6 km
- laivapaikkoja 75
- varastotiloja 1,1 milj. m²
- säiliökapasiteetti 800 000 m³
- raiteita 80 km

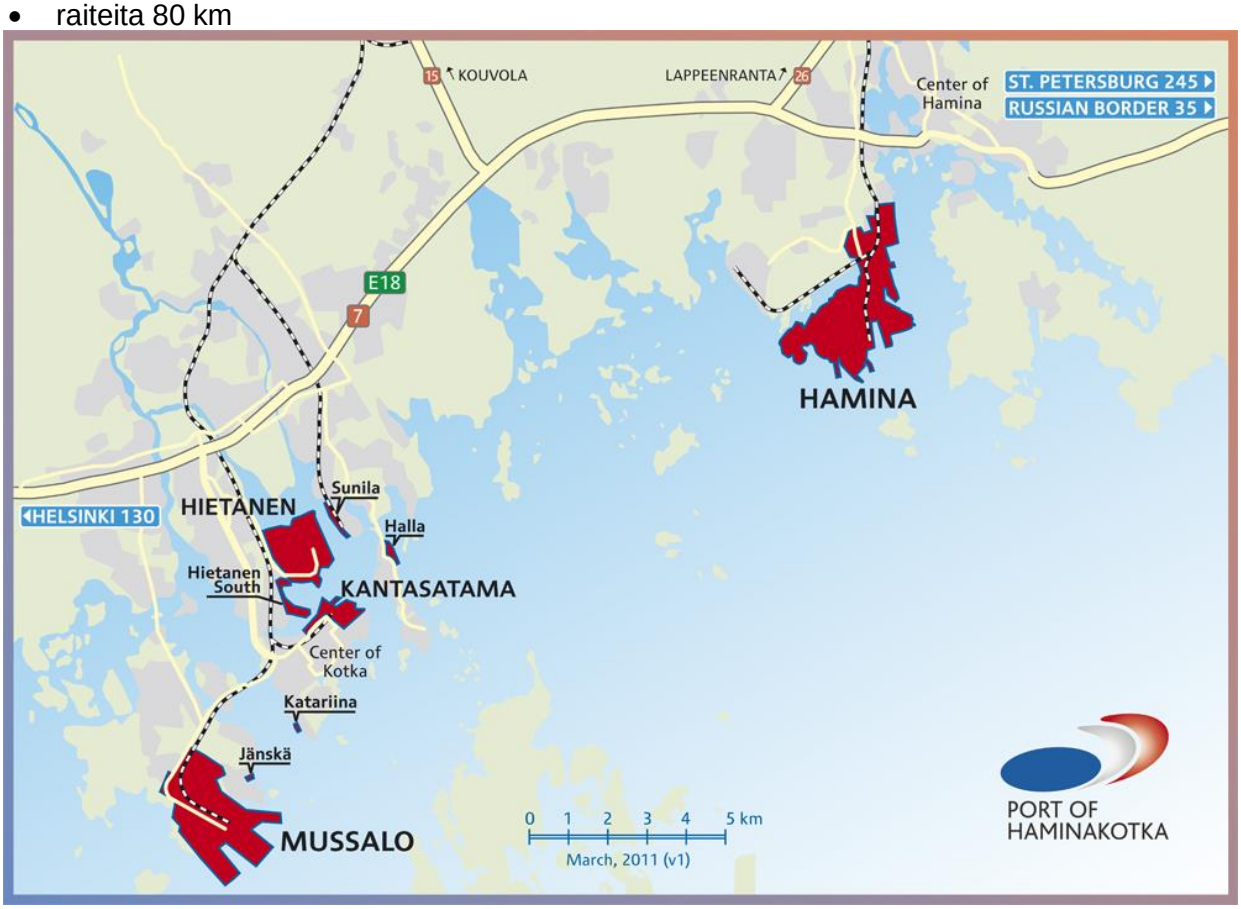

Kuva 6: HaminaKotka satama Oy:n sataman osat

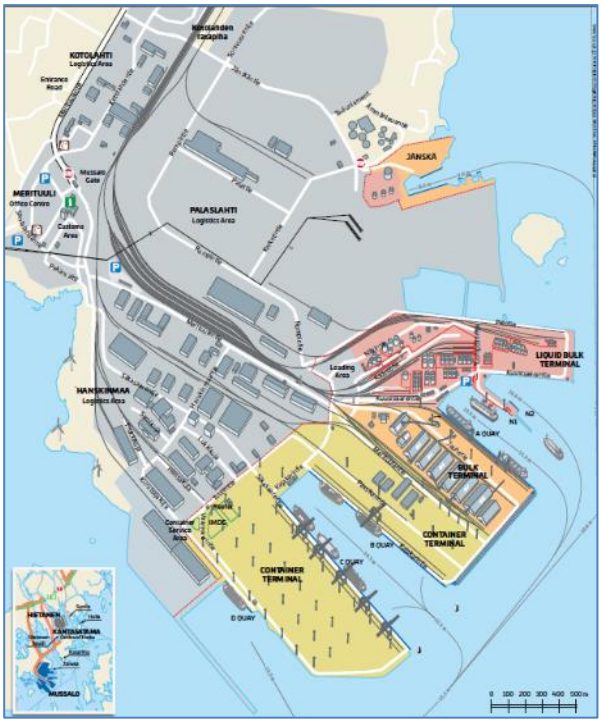

Kuva 7: Mussalon sataman kartta

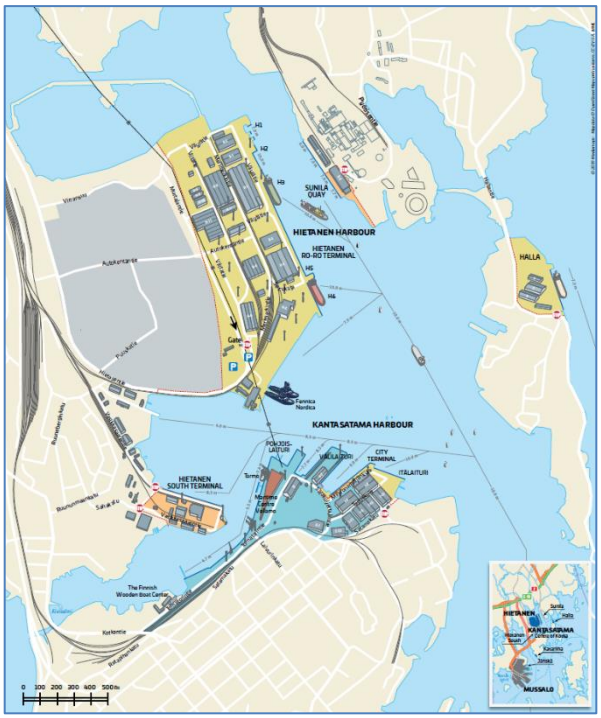

Kuva 8: Hietasen, Sunila, Hallan ja Kantasatama

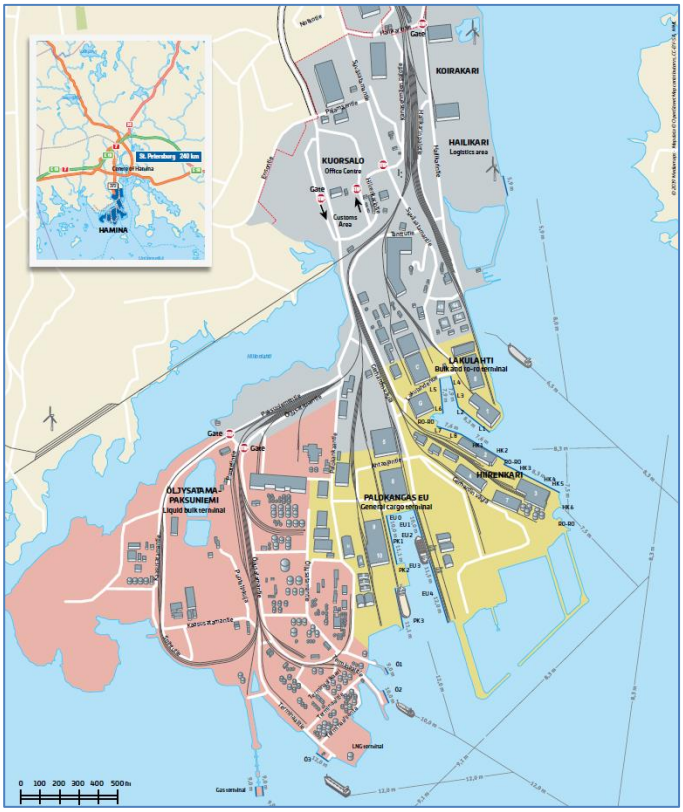

Kuva 9: Haminan sataman kartta, lähde HaminaKotka Satama Oy:n nettisivulta

Satamien alueet ovat erikoiskohteita kemikaalikuljetusten, - varastoinnin ja - käsittelyn johdosta, samoin alueella olevat suuret varastointirakennukset ovat erikoiskohteita. Toiminnan johdosta alueen yrityksillä on erityiset varautumisvaatimukset onnettomuuksien ennaltaehkäisyn ja toimintaan onnettomuustilanteissa. Hälytysvaste on laadittu toiminnan riskit huomioiden. Satama-alueille on laadittu ulkoinen pelastussuunnitelma. Yleisen väestöhälytysjärjestelmän hälyttimet on asennettu satama-alueille.

Öljy- ja kemikaalikuljetukset Suomenlahdella

Itämeren turvallisuusriskit kasvavat laivaliikenteen lisääntyessä ja ilmastonmuutoksen lisätessä sään ääri-ilmiöitä. Meriturvallisuutta lisääviä palveluita, kuten meritulvien ja myrskyjen ennustamista sekä öljypäästöjen leviämislaskentaa kehitetään jatkuvasti. Suomenlahdesta on kehittynyt kansainvälisessä mittakaavassa merkittävä öljynkuljetusreitti.

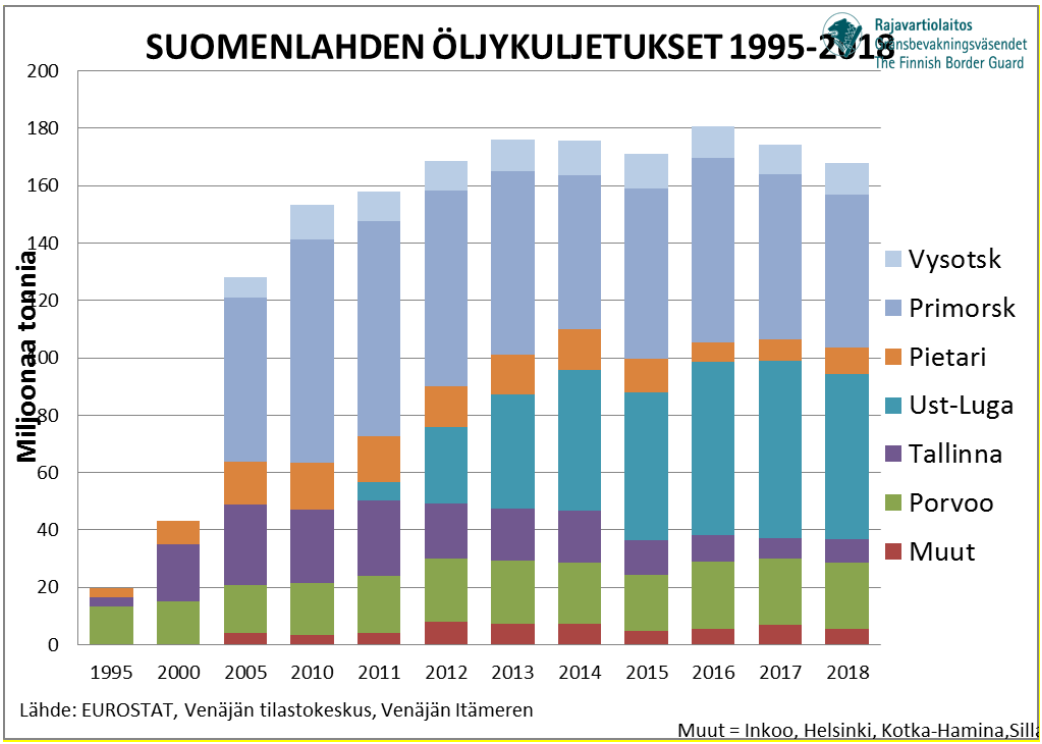

Kuva 10: Suomenlahden öljykuljetukset 1995 - 2018, lähde: Rajavartiolaitos

Merialueet eivät muodosta riskialuetta. Alusöljynvahinkoon Suomenlahdella varaudutaan mm. seuraavin keinoin: erityssuunnittelulla, hankkimalla öljytorjuntakalustoa, laatimalla toimintasuunnitelmia ja kehittämällä yhteistyötä muiden viranomaisten ja tahojen kanssa suuren öljyvahingon torjuntaan. Pelastuslaitos osallistuu merialueen öljyntorjuntaharjoituksiin ja pitää merialueen öljyntorjuntaharjoituksia noin kolmen vuoden välein.

Aavalla merellä öljyntorjunnan vastuu on Rajavartiolaitoksella. Pelastuslaitoksen tehtävänä on öljyntorjunta rannikko- ja maa-alueilla. Pelastuslaitoksen tulee laatia öljyntorjuntaa koskevat suunnitelmat, kouluttaa henkilökuntaa, hankkia öljyntorjuntakalustoa sekä harjoitella torjuntatoimia. Öljyntorjuntakalustonhankinnat toteutetaan ÖT- suunnitelman mukaisesti.

Esimerkkejä kemikaalionnettomuuksista Kymenlaakson alueella vuosina 2014 - 2019:

8.11.2018 Kouvolassa suistui 2 vetyperoksidia kuljettanutta vaunua, vaihtotyössä tapahtuneen suistumisen seurauksena vaunujen kyydissä olleet neljä säiliökonttia putosivat ja kaatuivat kyljelleen. Kaatuneista vaunuista vuoti vetyperoksidia maastoon vähäinen määrä.

25.3.2018 Haminan satamassa tuotantolaitoksen putkiston laippaliitoksesta pääsi vuotamaan 300 asteista Therminol 72 Heat Transfer Flu nimistä kemikaalia. Kemikaali höyrystyi vapautuessa ja kulkeutui tuuleen mukana.. Vuodon johdosta satama suljettiin, alueelle soitettiin yleinen vaaramerkki ja välitettiin vaaratiedote, Tilanne kesti noin 3 tuntia.

21.9.2017 Kouvolan ratapihalla veturin törmätessä vaunuletkaan. Törmäyksen johdosta 21 m3 vetyperoksidi säiliökonttiin rikkoutui. Rikkoutuneesta kontista vuoti noin 14 m3 vetyperoksidia ratapihalle. Junaliikenne ratapihalla pysäytettiin, Vaara-alue eristettiin. Tilanne kesti noin 10 tuntia.

8.7.2016 Kotkassa Mussalon satamassa tapahtui suuronnettomuuden vaaratilanne vaarallisten aineiden kuljetuksessa. Vaihtotyössä siirrettiin erittäin paloherkkää teollisuusbensiiniä sisältäviä vaunuja raidepuskimeen päättyvälle raiteelle. Radio-ohjaimella tehty vaihtotyöliike meni puutteellisen tähystyksen vuoksi pitkäksi, vaunut menivät läpi raidepuskimesta ja 2 vaunua suistui. Suistuneet vaunut painuivat osin päällekkäin ja toisen vaunun säiliöön aiheutui halkaisijaltaan noin metrin levyinen painauma. Onnettomuudesta ei aiheutunut vaarallisten aineiden vuotoa. Onnettomuus olisi voinut johtaa suuronnettomuuteen, koska onnettomuus tapahtui palavan nesteen varastoalueella lämpökeskuksen välittömässä läheisyydessä.

31.10.2015 Säiliöauton perävaunu kaatui tietä suistumisen johdosta tielle kyljelleen VT 6 Utissa. Rikkoutuneesta säiliötä valui maahan noin 3000 litraa suolahappoa (kloorivetyhappoa). Torjuntatoimet kestivät noin 8 tuntia. Liikenne oli ohjattu varareitille torjuntatyön ajaksi.

12.8.2014 Polttoainetta kuljettanut säiliörekka ajautui ulos tieltä ja sen perävaunu kaatui tielle Kausalassa, Säiliöperävaunu syttyi tuleen, pelastuslaitos sai liekit sammumaan. Liikenne oli ohjattu varareitille. Tilanne kesti noin 10 tuntia.

Lentokentät

Utin lentokentällä on päivittäistä lentotoimintaa niin siviili kuin puolustusvoimien lentokoneilla ja helikoptereilla. Puolustusvoimien helikopterikoulutus on keskittynyt Uttiin. Uusien kuljetushelikoptereiden ja kentän teknisen varustelun kohottaminen lisää lentoliikennettä. Utissa on lisäksi vilkasta laskuvarjohyppytoimintaa.

Kymenlaakson alueella on harrastusilmailun käytössä Kymin, Selänpään, Ummeljoen ja Wredebyn lentokentät. Kymin ja Selänpään kentällä on kesäisin purjelento ja pienkoneiden lentotoimintaa. Ummeljoen lentokentällä lentotoimintaa harrastavat muutamat yksityishenkilö. Wredebyn kentän toiminta on viimevuosina ollut hiljaista.

Pyhtään kirkonkylään E18 tien eteläpuolelle on rakenteilla yleisilmailukenttä. Kenttä palvelee ammatillista yleisilmailua ja tarjoaa tukikohdan toimialalle sekä yksityisille lentokoneen omistajille.

Lentokenttien pelastusvalmius perustuu hälytysvasteisiin ja toimintaohjeisiin. Utin lentokentän pelastustoiminta perustuu sotilaspalokunnan valmiuteen puolustusvoimien lentotoiminnan aikana. Utin kentällä pidetään yhdessä Utin varuskunnan kanssa ilmaliikenneonnettomuusharjoitus kolmen vuoden välein.

Ydinvoimalan onnettomuusuhka

Kymenlaakson lähimmät ydinvoimalat ovat Loviisan ja Suomenlahden rannalla Leningradin alueen Sosnovyi Borin voimalaitokset. Sosnovyi Borin voimalaitos sijaitsee Kotkasta kaakkoon noin 130 km etäisyydellä.

Vakava ydinvoimalan tulipalo tai laitoksen radioaktiivisen aineen vuoto voi vapauttaa radioaktiivisia aineita ilmakehään, jotka tuulen mukana voivat kulkeutua kauas voimalaitoksesta.

Loviisan ydinvoimalan varautumisalue (noin 20 km) ulottuu Pyhtään kunnan alueelle. Voimalaitoksen vakavassa onnettomuustilanteessa Kymenlaakson pelastuslaitoksen tehtävänä on varautua säteilynmittaukseen, väestön varoittamiseen ja antaa pelastusapua Itä-Uudenmaan pelastuslaitokselle.

Sähkönjakelu

Valtakunnallinen sähkönjakeluverkon muodostavat siirtojohdot ja sähköasemat. Kantaverkon sähköasemia Kymenlaakson alueella on Korialla ja Kymissä.

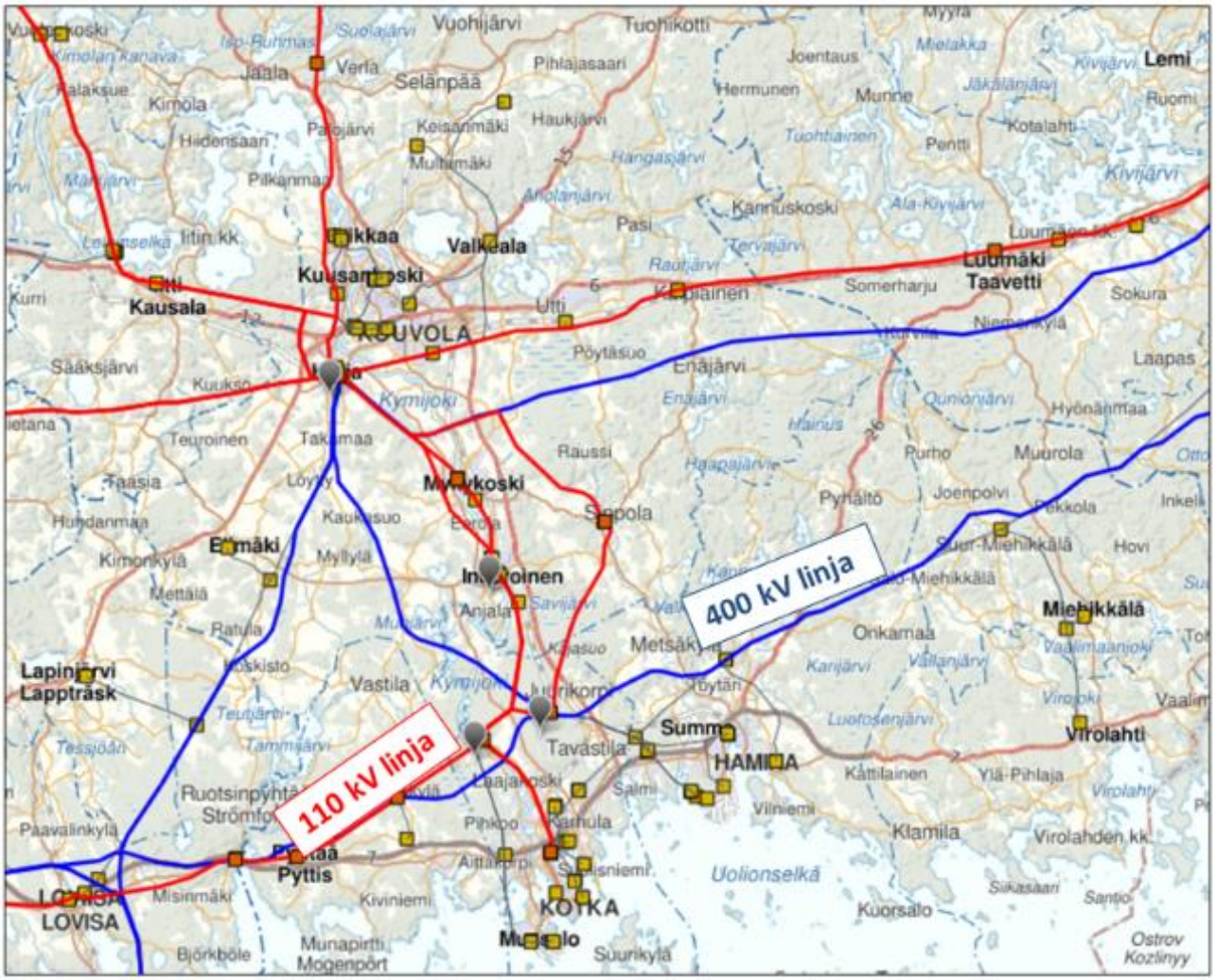

Kuva 11: Sähkönsiirtoverkko, Lähde: Fingrid nettisivu, https://fingrid.navici.com/

Onnettomuusriski sähkösiirtoverkossa on sähkömuuntajan tulipalo sähköasemalla.

Maakaasun siirtoverkosto

Suomessa käytettävä maakaasun tulee putkea pitkin Venäjältä. Maakaasu on ilmaa kevyempi palava kaasu. Siirtoputkessa kaasu on hajustamaton. Kaasu hajustetaan ennen sen toimittamista asiakkaalle.

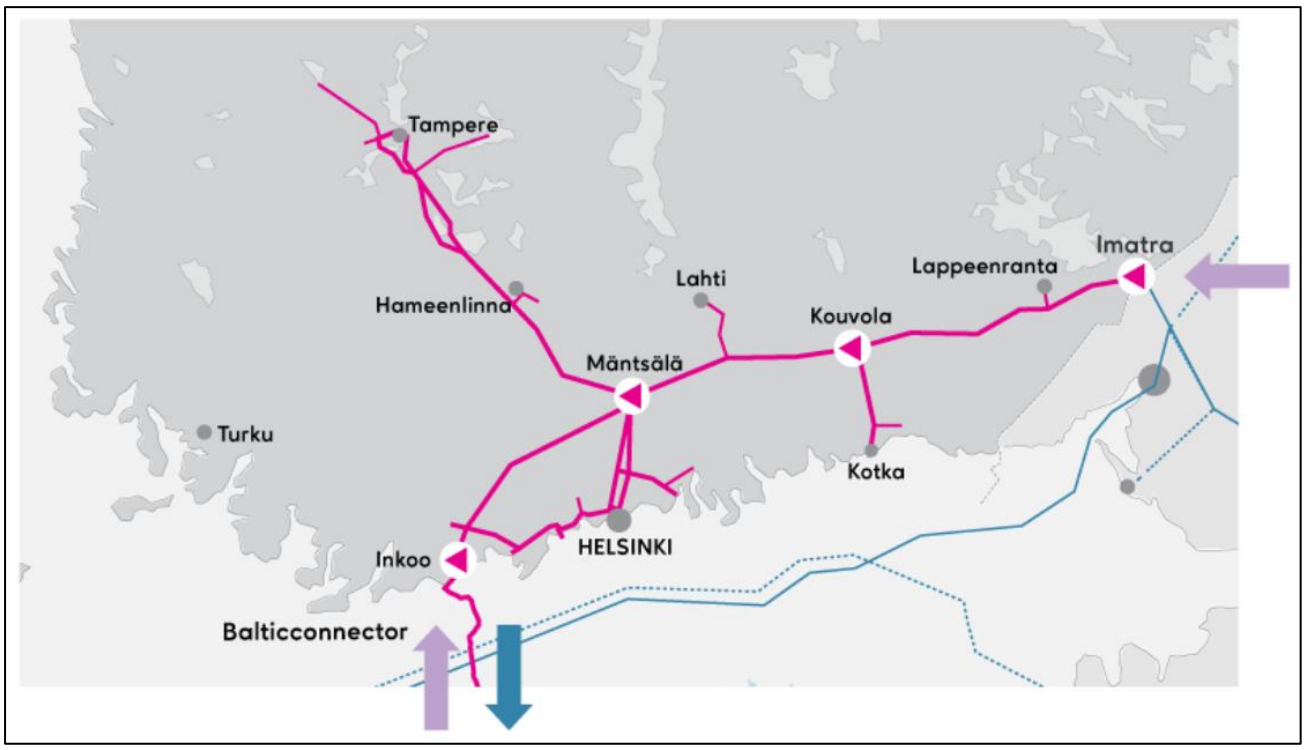

Kuva 12. Maakaasun siirtoverkosto Suomessa. Lähde:Gasgrid nettisivu, https://gasgrid.fi/kaasuverkosto/kaasun-siirtoverkosto/

Siirtoputket ovat teräsputkia, joista suurin osa on pinnoitettu polyeteenimuovilla.. Siirtoverkoston vanhimmat osat on otettu käyttöön vuonna 1974.

Kompressoriasemien avulla nostettaan kaasun painetta ja siten lisätään maakaasuverkoston siirtokapasiteettia. 3 kompressoriasemaa (Imatra, **Kouvola**, Mäntsälä),

Maakaasun onnettomuusriskit liittyvät kompressoriaseman tulipaloihin tai siirtoputken rikkoutumiseen ja vuotavan kaasun mahdolliseen syttymiseen.

Sisävesien onnettomuusuhat

Kymenlaakson alueen sisävesillä veneliikenne on pääsääntöisesti huviveneliikennettä. Vuohijärvellä kesällä vuoroliikennettä ja tilausristeilyä (alukseen mahtuu 100 hlö) ja Pyhäjärvellä (54 hlö) on tilausliikennettä. Kymijoella on koskenlaskua ja risteilyä eri yrittäjien toimesta. Huviveneily keskittyy suuremmille järvillä ja Kymijoelle.

Kimolan kanava lisää sisävesiliikennettä.

Sisävesien onnettomuusriskit eivät muodosta riskialuetta. Sisävesien pelastustehtäviin varaudutaan vesipelastusvalmiutta kehittämällä ja hälytysohjeilla.

Metsä- ja turvetuotantoalueiden palot

Metsäpalo on hallitsematon tulipalo metsässä. Se saa usein alkunsa salamaniskusta, ihmisen huolimattomuudesta esimerkiksi kulotuksen yhteydessä tai tuhopoltosta. Metsäpaloriski liittyy oleellisesti maaston kuivuuteen. Kuivana kesänä metsän aluskasvillisuus on kuivaa ja palonherkkää. Kuivassa metsää palo syttyy herkästi ja leviää nopeasti. Ilmastonmuutoksen ennustetaan lisäävän kuivien hellejaksojen määrää kesäisin. Suomessa palaa keskimäärin 300 - 800 hehtaaria metsää vuodessa.

Kymenlaakson alueen suurimmat turvetuotantoalueet sijaitsevat Kotkassa, Pyhtäällä ja Kouvolassa. Turvesuolla tulipalot ovat joko turvetuotantoalueen kuivan turvekerroksen tai varastoauman paloja.

Metsä- ja turvetuotantopaloihin varaudutaan etukäteissuunnitelmilla, kohde hälytysvasteilla ja kalustohankinnoilla sekä tekemällä yhteistyötä turvetuottajien kanssa.

Venäjältä metsäpalot kehittyvät yleensä suuriksi, palot saattavat palaa useita viikkoja. Suomen ja Venäjän rajan läheisyydessä maastopaloilla on vaarana levitä myös suomen puolelle. Palon leviämiseen vaikuttaa merkittävästi maaston kuivuus, tuleen suunta ja voimakkuus. Myös kauempana palavien palojen savut voivat levitä suomen alueelle.

Maastopalot maastotyypin mukaan, vuosina 2004 - 2019												
Vuosi	Vars. metsä, talousmetsä, aluskasvillisuus	Hakkuualue, raivio tai metsäaukea	Muu suoalue	Pelto, ruohikko tai kaislikko	Tuotantokäytössä oleva turvesuo	Turveauma	Puisto- tms. viheralue taajama-alueella	Tienvarsi tai rautatien piennaralue	Kaatopaikka	Muu maasto	Tietoa ei ole kirjattu	Yhteensä
2004	19	14	0	27	0	2	17	13	0	6	0	98
2005	33	8	0	29	2	0	9	12	1	6	0	100
2006	**124**	**36**	**7**	**45**	**1**	**15**	**46**	**31**	**1**	**32**	**0**	**338**
2007	37	15	0	18	1	13	19	11	1	7	0	122
2008	**66**	**11**	**0**	**26**	**0**	**0**	**28**	**12**	**0**	**9**	**0**	**152**
2009	45	9	0	25	0	0	18	7	1	8	0	113
2010	**67**	**10**	**1**	**24**	**2**	**3**	**25**	**16**	**0**	**13**	**0**	**161**
2011	52	8	0	12	0	1	14	12	1	8	1	109
2012	15	5	0	7	0	1	12	4	1	5	0	50
2013	66	13	2	15	0	1	19	9	0	7	1	133
2014	57	10	1	25	0	1	17	13	2	4	0	130
2015	19	10	2	20	1	0	10	9	0	4	0	75
2016	33	18	1	21	0	2	12	2	0	9	0	98
2017	26	15	0	27	0	1	13	9	0	7	0	98
2018	**68**	**17**	**0**	**18**	**0**	**2**	**26**	**21**	**0**	**15**	**0**	**167**
2019	45	16	1	19	3	5	20	10	0	5	0	124
Yhteensä	**772**	**215**	**15**	**358**	**10**	**47**	**305**	**191**	**8**	**145**	**2**	**2 068**

Taulukko 5: Maastopalojen määrät vuosittain maastotyypin mukaan vuosina 2004 - 2019 Kymenlaaksossa.

Maastopalojen syttymisherkkyyteen oleellisesti vaikuttaa kesäkauden säätila. Edellä olevasta taulukon maastopalojen määristä voidaan todeta, että kesät 2006, 2008, 2010 ja 2018 ovat olleet vähäsateisia ja kuivia.

Sään ääri-ilmiöistä johtuvat vahingot

Sään ääri-ilmiöt ovat seudun normaalista säästä poikkeavia säätiloja. Niihin kuuluvat poikkeukselliset tuulet, voimakkaat sateet, kuivuus, kuumuus ja kylmyys.

Ilmaston lämpenemisen odotetaan tuovan Suomeen aiempaa rajumman ilmaston. Rankkasateiden ja sadetulvien riskin arvellaan lisääntyvän. Ilmastonmuutoksen odotetaan vahvistavan myrskytuulia erityisesti rannikkoalueilla, mutta myös koko Etelä-Suomen alueella.

Sademäärien arvellaan Suomessa kasvavan. Sadekuurot vaikuttavat pahiten kaupungeissa, sillä vesi ei siellä pääse imeytymään maaperään. Sateiden lisäksi kuivuuskaudetkin voivat lisääntyä. Merialueilla alhainen ilmanpaine nostaa meriveden pintaa pahimmillaan useita metrejä.

Seuraavassa taulukossa on luonnononnettomuuksien ja vahingontorjuntatehtävien määrät vuosina 2004 - 2019. Vahingontorjuntatehtävät ovat valtaosin tuulen tai myrskyn, tulvan, sadeveden tai veden pinnan nousun taikka lumen aiheuttamia tehtäviä. Tehtävämäärien suuret vaihtelut johtuvat kovien tuulien tai myrskyjen vuosittaisista vaihteluista.

	Luonnononnettomuus ja vahingontorjuntatehtävät vuosittain 2004 - 2019															
Onnettomuustyyppi	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Luonnononnettomuus	70	273	113	161	97	63	118	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vahingontorjuntatehtävä	146	202	142	207	247	114	159	404	375	372	437	350	346	578	405	217
Yhteensä	**216**	**475**	**255**	**368**	**344**	**177**	**277**	**404**	**375**	**372**	**437**	**350**	**346**	**578**	**405**	**217**

Taulukko 6: Luonnononnettomuudet ja vahingontorjuntatehtävät vuosina 2004 - 2019 Kymenlaaksossa. Tilastointi muuttui 2011, luonnononnettomuustyyppinä poistui.

Tulvat

Tulvat voidaan jakaa yleisesti vesistötulvaan, merenpinnan noususta aiheutuvaan tulvaan sekä rankkasateesta taajamissa aiheutuvaan hulevesitulvaan. Suuria vahinkoja aiheuttava tulva voi Kymenlaaksossa aiheutua, jos vesistöt tai meren vedenpinta nousevat poikkeuksellisen korkealle tai rankkasateen johdosta aiheutuu hulevesitulva keskusta-alueilla.

Suomen 21 merkittäväksi nimetylle tulvariskialueelle laaditaan tulvariskien hallintasuunnitelmat. Kymenlaakson osalta vesistön merkittävät tulvariskialueet ovat Haminan ja Kotkan rannikkoalue sekä Kymijoen alaosa (Päätös merkittävistä tulvariskialueista (Maa- ja metsätalousministeriö 20.12.2018). Merenpinnan noususta johtuva tulva saattaa kehittyä nopeasti, jopa muutamassa tunnissa. Kymijoen tulva voidaan kohtuullisen luotettavasti ennustaa jo viikkoja aikaisemmin.

Tulvavesi voi aiheuttaa vaaraa ihmisten terveydelle ja turvallisuudelle. Haminan ja Kotkan tulvariskialueella asuu 800 henkilöä ja lisäksi tulvan saartamaksi jäisi 2500 (kerran 250 vuodessa toteutuvan tulva). Kymijoen tulvariskialueella asuu 500 ja lisäksi tulvan saartamaksi jää 400 (kerran 250 vuodessa toteutuvan tulva). Tulvavesi voi aiheuttaa häiriöitä yhteiskunnan kriittisiin toimintoihin, kuten vesi- ja jätevesihuoltoon, liikenneyhteyksiin, energiahuoltoon ja tietoliikenneyhteyksiin. Tulva-alueilla ja niiden lähellä sijaitsevat SEVESO-yritykset muodostavat erityisen riskin Kymenlaaksossa. Tulvariskien vaikutukset kulkuyhteyksiin (tie- ja rautatieliikenne) ja satamatoimintoihin ovat myös Kymenlaaksossa merkittäviä.

Tulvariskejä voidaan vähentää tehokkaimmin maankäytön suunnittelulla, kehittämällä pelastustoimintaa ja viranomaisten ja muiden osallisten yhteistoimintaa, lisäämällä tulvatietoisuutta sekä parantamalla julkisten tahojen, yritysten sekä yksityisten rakennusten omistajien varautumista. Kymijoen tulvaa ennaltaehkäistään mahdollisuuksien rajoissa säännöstelytoimenpiteillä ja hyydön torjunnalla.

Pelastuslaitos on mukana Kaakkois-Suomen ELY keskuksen vetämässä tulvariskien hallinta projektissa. Tulvariskien osalta on työryhmä Kymijoen tulvalla ja toinen työryhmä rannikkoalueen tulvalle. Pelastuslaitos on aiemmin painattanut yhdessä Kaakkois-Suomen ELY keskuksen ohjevihkojen ”Pientalon tulvaoppaan”. Opas on jaettu tulva-alueen kiinteistöjen omistajille.

Liikenne- ja viestintäministeriön ohjauksessa toimiva Luova-järjestelmä varoittaa ja antaa tietoa Suomen alueeseen kohdistuvista luonnononnettomuuksista. Pelastuslaitos pitää tulvatilanteessa tilannekuvaa välittää sää- ja tulvavaroituksia tarvittaessa kunnille ja muille viranomaisille.

Kymenlaakson alueella merkittävin tulvavahinko tapahtui vuonna 2005 kun meriveden pinta nousi nopeasti 197 cm yli normaalitason.

Korkeat ja maanalaiset kohteet

Alueella on tuulivoimaloita, joiden mahdolliset tulipalot aiheuttavat vaaraa voimalan lähialueille. Tulivoimalan koneosan palo on haastava sammutettava sen korkeuden johdosta.

Kymenlaakson alueella on myös laajoja maanalaisia tiloja, joissa tulipalojen sammutus on haastava ja vaativat erityskalustoa sekä erityssuunnittelun. Näitä kohteita ovat mm.
teollisuuden maan-alaiset tunnelit, autohallit, tekniset laitetilat, maantie- ja rautatietunnelit.

Kymenlaakson riskiarvio

Suomen kansallisessa riskiarviossa kartoitetaan erilaiset ihmisiä, ympäristöä, omaisuutta sekä kriittisiä järjestelmiä ja palveluja uhkaavat riskit, joihin viranomaisten on toiminnassaan varauduttava. Yhteiskunnan turvallisuusstrategian päivityksen yhteydessä vuonna 2017 kansallinen riskiarvio päätettiin laajentaa palvelemaan varautumis- ja valmiussuunnittelua laajemmin. Riskejä arvioidaan myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen näkökulmasta.

Kansallinen riskiarvio ja alueelliset arviot muodostavat kokonaisuuden. Kymenlaakson alueellinen riskiarviointi tehdään osana Kymen Turvan toimintaa. Alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollinen arviointityö Kymenlaaksossa pohjautuu kansalliseen riskiarvioon. Riskiarviota on Kymenlaaksossa laadittu vuodesta 2016 alkaen ja uusin otettiin käyttöön heinäkuussa 2020. Riskiarviota laatimassa ovat olleet Kymenlaakson keskeiset viranomaiset, kaikki kunnat sekä järjestöjen ja elinkeinoelämän edustajat.

KYMENLAAKSON RISKIARVION YHTEENVETO			Kansallinen riskiarvio 2018, vaikutuksen arviointi						
Todennäköisyyden muutostrendi : KASVAA ↗ , LASKEE ↘ , SÄILYY ENNALLAAN —			Uhkamallin/häiriötilanteen vaikutukset elintärkeisiin toimintoihin VAIKUTUS: VÄLITÖN, VÄLILLINEN, * VÄHÄINEN, ** HAITTAAVA, *** ESTÄVÄ / VAKAVASTI VAARANTAVA						
Uhkamalli/häiriötilanne	**Riskitaso suhteessa kansalliseen riskitasoon**	**Toden-näköi-syys**	Johtaminen	Kansain-välinen ja EU-toiminta	Puolustuskyky	Sisäinen turvallisuus	Talous, infra-struktuuri ja huoltovarmuus	Väestön toimintakyky ja palvelut	Henkinen kriisin-kestävyys
INFORMAATIOVAIKUTTAMINEN	Keskitaso	↗	**	**	**	**	**	**	***
POLIITTINEN, TALOUDELLINEN JA SOTILAALLINEN PAINOSTUS	Korkea	↗	***	**	**	**	***	**	***
SOTILAALLISEN VOIMAN KÄYTTÖ	Korkea	—	***	***	***	***	***	***	***
LAAJAMITTAINEN MAAHANTULO	Korkea	↗	**	**	*	***	*	***	**
YHTEISKUNNAN RAKENTEISIIN TAI LAAJOIHIN IHMISJOUKKOIHIN TEHTY TERRORISTINEN ISKU	Keskitaso	—	**	*	**	***	*	*	***
ISOJEN VÄKIJOUKKOJEN VÄKIVALTAINEN LIIKEHDINTÄ	Matala	—	**	*	**	***	*	**	***
JULKISEN TALOUDEN HÄIRIÖ	Keskitaso	↗	*	**	**	**	**	**	***
RAHOITUSJÄRJESTELMÄN HÄIRIÖ	Keskitaso	—	*	**	**	**	***	**	***
SÄHKÖN SAANNIN SUURHÄIRIÖ	Keskitaso	—	**	*	*	**	***	***	**
POLTTOAINEOIDEN SAANNIN HÄIRIÖT	Keskitaso	—	*	*	**	**	***	**	**
VIESTINTÄVERKKOJEN- JA PALVELUIDEN VAKAVAT HÄIRIÖT	Keskitaso	↗	**	*	**	***	***	***	**
LOGISTIIKAN HÄIRIÖT	Korkea	—	*	**	**	**	***	***	**
MIKROBILÄÄKERESISTENSSI	Keskitaso	↗	*	*	**	*	*	**	**
INFLUENSSAPANDEMIA TAI MUU VASTAAVA LAAJALLE LEVINNYT EPIDEMIA	Keskitaso	—	*	*	**	**	**	**	**
HELPOSTI LEVIÄVÄ VAKAVA ELÄINTAUTI	Keskitaso	↗	*	*	*	*	**	*	**
VAARALLISET KASVINTUHOAJAT –KASVITAUTIEPIDEMIA	Keskitaso	↗	*	*	*	*	**	*	**
VESIHUOLLON HÄIRIÖT	Keskitaso	↗	*	*	*	*	**	**	**
ELINTARVIKEHUOLLON HÄIRIÖT	Keskitaso	↗	*	*	*	*	**	**	**
MERELLINEN MONIALAONNETTOMUUS	Korkea	↗	**	*	*	**	***	*	**
YDINVOIMALAITOSONNETTOMUUS SUOMESSA TAI SUOMEN LÄHIALUEILLA	Keskitaso	—	**	*	**	**	***	***	***

Taulukko 7 : Kymenlaakson riskiarvion 2020 yhteenveto

2.3 Toiminnan tarpeiden ja tavoitteiden arviointi

Riskien arvioinnissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuosien 2014-2019 palvelutasopäätöksen aikana. Onnettomuudet ovat tapahtuneet pääsääntöisesti riskialueilla I ja II. Pelastustoimen hälytystehtävien määrä vuosittain on ollut noin 3500-4000 hälytystä. Hälytysmäärien vaihteluun on viime vuosina merkittävimmin vaikuttaneet luonnononnettomuudet, joita voi myrskytuulien ja runsaiden sateiden seurauksena tilastoitua vaihteleva määrä vuosittain.

Maakunnan alueella on erityistä vaaraa aiheuttavien laitosten määrä lisääntynyt edellisen palvelutasopäätöskauden aikana ja meneillään olevien YVA-arviointien määrän perusteella voitanee ennustaa, että tällaisten ns. Seveso-kohteiden määrä tullee lisääntymään maakunnassa seuraavan palvelutasopäätöskauden aikana. Tämä aiheuttaa pelastustoimen suorituskykyvaatimukselle kasvavia tarpeita.

2.4 Palvelutasopäätöksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Palvelutasopäätöksen toteutumisen seuranta on pelastuslaitoksen johtamisen ja omavalvonnan keskeinen osa. Pelastuslaitoksen johtokunta seuraa palvelutasopäätöksen toteumista. Palvelutasoa seurataan kolmannes vuosittain pelastuslaitoksen toiminnan ja talouden raportoinnin yhteydessä sekä vuosittain tehtävässä toimintakertomuksessa.

Pelastuslaitoksen toimintaa tarkastellaan määrällisillä ja laadullisilla mittareilla. Seurattavia asioita ovat mm. valvontatoiminta, pelastustehtävät sekä onnettomuusmäärien kehitys. Erikseen seurataan tiettyjen tehtävien osalta esimerkiksi sitä, pystytäänkö ihmiset suojaamaan ja loukkaantuneista huolehtimaan sen jälkeen, kun pelastusyksiköt ovat kohteessa. Pelastuslaitos seuraa miten yhteistoiminta toteutuu, miten henkilöstön tyytyväisyys ja työkyky kehittyvät sekä miten sopimuspalokunta toiminta ja sopimuspalokuntien toimintakyky kehittyvät. Omistajakuntien taloudellista kehitystä seurataan erityisesti lähivuosina suhteessa pelastuslaitoksen palvelutasoon ja toimintakustannuksiin.

Tiedolla johtaminen ja omavalvonta

Pelastustoimen omavalvontamalli on valmisteltu pelastuslaitosten yhteistyönä. Pelastuslaitosten resurssi- ja onnettomuustilasto on jo pitkään ollut valtakunnallisessa PRONTO tietojärjestelmässä. Sisäministeriön omistamaa järjestelmää käytetään pelastustoimen seurantaan ja kehittämiseen ja sen tiedot muodostuvat pelastuslaitosten ylläpitämistä toimenpide- ja resurssirekistereistä. Pelastustoimen indikaattorihankkeessa on kuvattu koko toimialan yhteinen tieto-ohjaamisen prosessi. Kymenlaakson pelastuslaitos on aktiivisesti kehittämässä valtakunnallisia pelastustoimen mittareita sekä raportoinnin käytäntöjä, käytettäviä tietojärjestelmiä ja tiedolla johtamista. Päätöksenteon tietoperusteisuus on edellytys tehokkaalle johtamiselle sekä palvelujen ja toiminnan systemaattiselle kehittämiselle.

Pelastuslaitosten perustama kumppanuusverkosto on pelastuslaitosten yhteenliittymä, johon kuuluvat Suomen kaikki 22 pelastuslaitosta. Yhteistyöllä Sisäministeriön ja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa kehitetään pelastuslaitosten toimintaa niin, että palvelut kansalaisille ovat entistä laadukkaampia ja tehokkaampia sekä käytännöt yhdenmukaisempia. Verkostoyhteistyön avulla vähennetään pelastuslaitosten päällekkäistä työtä sekä lisätään vaikuttavuutta ja kehitetään tiedolla johtamista. Pelastuslaitoksen mittaamisen näkökulmasta tiedolla johtamisen perusteena oleva tiedonhallinta tarkoittaa käytännössä muun muassa sitä, että kehitämme yhdessä toimintatapoja tiedon kirjaamiselle ja raportoinnille.

Tiedolla johtamisen kehittämiseksi Kymenlaakson pelastuslaitos on edistämässä yhteisiä toimintatapoja muiden pelastuslaitosten kanssa mm. riskiperusteisen toimintaympäristön analyysin ja palveluiden suunnittelun osalta. Pelastuslaitoksen toiminnan omavalvonta on pohjana sisäiselle riskienhallinnalle ja ennakoivalle toimintakulttuurille. Kehittämällä systemaattista omavalvontaa lisäämme toiminnan turvallisuutta sekä parannamme palveluidemme laatua.

Käytännössä omavalvontaa toteutetaan seuranta ja arviointitiedon pohjalta tehtävien toiminnan muutoksien kautta ja ottamalla huomioon toiminnan kehittämisessä poikkeama- ja palautetieto. Tavoitteena on omavalvonnan avulla kyetä ennalta ehkäisemään laadun poikkeamia sekä reagoimaan tapahtuneisiin laadun poikkeamiin ja epäkohtiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Tiedolla johtamista hyödynnetään pelastuslaitoksen johtamisessa ja päätöksenteossa eri tasoilla esimerkiksi toiminnan suunnittelussa, ennakoinnissa, ohjauksessa, kehittämisessä, henkilöstön osaamisen lisäämisessä, resurssien kohdentamisessa, rekrytoinnissa, seurannassa sekä laadun- ja suorituskyvyn arvioinnissa. Tietoa voidaan hyödyntää jatkossa nykyistä enemmän, ja erityisesti vaikuttavuuden arviointi vaatii alan yhteisiä vaikuttavuusmittareita ja valtakunnallista tiedon keruuta. Palvelutasokauden aikana resurssi- ja onnettomuustilastoinnin (PRONTO) lisäksi onnettomuuksien ehkäisyyn valmistuu valtakunnallinen yhteinen tietojärjestelmä, joka kehittää tiedolla johtamista.

2.5 Johtopäätös

Yhteiskunta muuttuu kiihtyvällä tahdilla ja sen myötä myös pelastustoimen on oltava aikaisempaa valppaampi vastaamaan nopeasti uusien riskien tuomiin haasteisiin ja muutoksiin. Kymenlaaksossa, siitä huolimatta, että väestömäärä osoittaa vähenevää suuntaa, on liikenteen, teollisuuden ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja käsittelystä aiheutuvat riskit lisääntymään päin.

Pelastustoimen on varauduttava liikenteessä mm. autokannan sähköistymisen tuomiin uusiin haasteisiin ja siihen satamissa ja teollisuudessa käsitellään ja kuljetetaan entistä suurempia määriä vaarallisia kemikaaleja ja öljytuotteita. Turvallisuusselvityslaitosten määrä on nykytiedon valossa lisääntymässä kymenlaaksossa. Sään ääri-ilmiöt ovat lisääntyneet tarkasteltaessa niitä pitkällä aikavälillä. Väestörakenne vanhenee maakunnassa ja se tuo kasvavia haasteita ihmisten turvallisuudelle, kun ikääntyvä ja mahdollisesti toimintakyvyltään rajoittunut väestö asuu omissa asunnoissaan ilman yhteiskunnan jatkuvaa tukea.

Turvallisuusympäristön tuomien haasteiden lisäksi pelastuslaitoksella on sisäisenä haasteena tehtävä ylläpitää ikääntyvien palomiesten toimintakyky riittävänä vastaamaan turvallisuusympäristön mukana tuomiin haasteisiin. Palomiehet, joilla on työtehtäviin liittyviä rajoituksia joko terveydentilan tai kunnon vuoksi ovat nyt ja tulevaisuudessa enenevissä määrin hyvin vaikea kysymys niin inhimillisesti kuin taloudellisestikin. Kun kokonaisuutta tarkastellaan, meidän tulee koko pelastustoimialalla miettiä muutamia peruskysymyksiä; kuinka tällä ikääntyvällä joukolla kyetään hoitamaan pelastustoimen tehtävät riittävän laadukkaasti ja turvallisesti. Uusia työmenetelmiä on kehitettävä ja tarkasteltava kriittisesti pelastussukelluskäsitettä ja -tehtävää. Palvelutason säilyttäminen ennallaan tulee vaatimaan lisäresursointia pelastustoimeen.

Sopimuspalokuntatoiminta on henkilöstön ja toiminnan osalta vielä verrattain kohtuullisella tasolla kymenlaaksossa, kun asiaa verrataan valtakunnallisesti, mutta sopimuspalokuntatoiminta törmää myös henkilöstöriittävyyden tuomiin haasteisiin. Kymenlaaksossa on kuitenkin alueita, joissa alueen väestörakenne ja toisaalta väestön työssäkäynti tuovat haasteita sopimuspalokuntatoiminnan jatkuvuudelle ja saatavuudelle tulevaisuudessa. Sopimuspalokuntien rooli varautumisessa ei kuitenkaan ole vähentynyt kuluvan palvelutasopäätöskauden aikana vaan roolin oletetaan kasvavan lähitulevaisuudessa.

Pelastuslaitos on kyennyt parantamaan kuluvan palvelutasopäätöskauden aikana kaluston tasoa, mutta ikääntynyt kalusto vaatii jatkuvaa panostusta kalustoinvestointiin. Ajanmukainen ja riittävä kalusto on myös merkittävä tekijä sopimuspalokuntatoiminnan tukemisessa. Investointirahan pitäminen ostovoimaltaan nykyisellä tasolla vaatii indeksikorotuksen.

Pelastuslaitos on panostanut voimakkaasti kehittämiseen osallistumalla useisiin pelastustoimen valtakunnallisiin hankkeisiin joko hankeisäntänä tai jäsenenä eri työryhmissä.

On tärkeää, että pelastustoimi jatkossakin tuottaa osan ensihoitopalveluista maakunnassa. Ensihoitopalveluiden säilyminen osittain pelastustoimella takaa kustannustehokaan, suuronnettomuuksien ensihoitopalveluun nopeasti reagoivan palvelun koko maakunnan alueella.

Olennaista on ottaa huomioon meneillään olevan kauden arvioinnin osoittamat puutteet sekä uhkissa tapahtuvat muutokset ja muuttaa kehittämissuunnitelmaa niiden mukaisesti tulevassa palvelutasopäätöksessä.

3 Palvelutasopäätös

3.1 Lakisääteiset tehtävät

3.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus

Nykytila

Pelastuslaitos edistää, tukee ja seuraa pelastuslain velvoitteiden toteutumista mm. pelastustoimelle kuuluvalla ohjauksella. Ohjaus kattaa ihmisten, yritysten sekä muiden yhteisöjen ja oikeushenkilöiden ohjaamisen pelastuslaissa säädettyjen velvoitteiden täyttämisessä. Ohjausta ovat esimerkiksi pelastussuunnitelmien ja poistumisturvallisselvitysten laatimisen ohjaus, viranomaisen suorittama arviointimenettely sekä pelastustoimen laitteiden kunnossapidosta ohjaaminen. Ohjausta toteutetaan erillisenä toimintana, mutta ennen kaikkea osana normaalia valvontaa ja turvallisuusviestintää sekä myös pelastustoiminnan yhteydessä.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Pelastuslaitos huolehtii alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, jolla tuetaan asiakkaidemme turvallisuuden parantamista, onnettomuuksien ehkäisyä ja onnettomuusvaikutusten vähentämistä.

Pelastussuunnitelmat ja poistumisturvallisuusselvitykset ovat ajan tasalla ja niiden mukaista toimintaa harjoitellaan. Pelastustoimen laitteet ovat tarkoituksenmukaisia ja laitteiden kunnossapito on ennakoivaa. Lakisääteiset harjoitukset toteutetaan yhdessä toiminnanharjoittajien ja eri viranomaisten kanssa ja ne osaltaan toteuttavat pelastusviranomaiselle säädettyä ohjausvelvoitetta.

Päätös palvelutasosta
Pelastuslaitos edistää, tukee ja seuraa pelastuslain velvoitteiden toteutumista valvontakäynneillä ja asiakirjavalvonnalla. **Ohjaus on myös osana turvallisuusviestintää ja ohjausta tehdään myös erillisenä neuvontana sekä viestintänä.** **Pelastuslaitoksen koko organisaatio osallistuu pelastuslain velvoitteiden toteutumisen ohjaukseen, valvontaan ja seurantaan.** **Ohjauksen tavoitteena on turvallisuuden parantaminen, onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja tapahtuneiden onnettomuusvahinkojen vähentäminen.** **Ohjaukseen käytettävistä voimavaroista päätetään osana turvallisuusviestintää ja valvontasuunnitelmaa.**

3.1.2 Pelastustoimelle kuuluva turvallisuusviestintä ja muu viestintä

Nykytila

Pelastuslain 27§:ssä säädetään, että pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä.

Pelastuslaitos, yhteistyökumppaninaan Kaakkois-Suomen pelastusalanliitto järjestää erilaisia turvallisuusviestintä- ja koulutustilaisuuksia. Turvallisuusviestintätilaisuuksia järjestävät pelastuslaitoksen työntekijät ja Kymenlaakson sopimuspalokunnat. Vuosittain erillisiä turvallisuusviestintätilaisuuksia järjestetään keskimäärin yli 400 ja niihin osallistuu noin 38.000 henkilöä. Eri turvallisuusviestinnän keinoin tavoitetaan jopa noin 20 % kymenlaaksolaisista.

Poistumisturvallisuus on merkittävässä roolissa pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnässä. Vuosittain koulujen, laitosten ja yritysten poistumisturvallisuusharjoituksissa pelastuslaitos saa kontaktin noin 10.000 kymenlaaksolaiseen. Poistumisharjoituksen yhteydessä annetaan osallistujille ja yritysten, laitosten sekä koulujen turvallisuusvastaaville neuvontaa poistumisturvallisuudesta.

Neuvontaa pelastuslaitos antaa mm. toimimisesta hätätilanteessa. Neuvonnan tueksi on laadittu erilaisia graafisia julkaisuja. Näistä voidaan mainita esimerkiksi Pientalon tulvaturvaopas, sekä paloturvallisuuden itsearvion yhteydessä jaettava Pientalon paloturvallisuusopas.

Pelastuslaitos seuraa jatkuvasti paikallisia onnettomuusuhkia ja reagoi niihin soveltuvin turvallisuusviestinnän keinoin tukeakseen kymenlaaksolaisten omatoimista onnettomuuksiin varautumista.

Turvallisuusviestinnän koordinoinnista vastaa paloinsinööri ja turvallisuusviestintään resurssoidaan noin 3 henkilötyövuotta.

Pelastuslaitos osallistuu valtakunnallisiin turvallisuusviestintäkampanjoihin. Näistä kampanjoista merkittävimmät ovat peruskoulun 8. luokkalaisille suunnattu NouHätä! -kilpailu, toisen asteen opiskelijoille suunnattu Punainen Liitu sekä avoimien ovien päivät.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Vuoden 2021 alusta otetaan käyttöön turvallisuusviestintäsuunnitelma, jonka toteutumista seurataan vuosittain. Tässä yhteydessä pelkkä määrällinen tavoite poistuu, jatkossa tavoitteena on turvallisuusviestinnän kohdistaminen vaikuttavasti ja alueellisesti tasapuolisesti. Turvallisuusviestinnän tulisi olla osana kaikkea viestintää ja näkyä enemmän pelastuslaitoksen ulkoisessa viestinnässä. Turvallisuusviestintää tehdään monikanavaisesti ja siinä hyödynnetään enemmän digitaalisia palveluita. Turvallisuusviestinnällä mahdollistetaan kansalaistaitojen ja turvallisuusosaamisen kehittyminen elämänkaaren kaikissa vaiheissa ja toimintaympäristöissä. Pelastuslaitos pyrkii tapaamaan jokaisen alueella asuvan lapsen ja nuoren 4 kertaa ennen kuin he täyttävät 25 vuotta.

Valvontakäynneillä annetaan ohjausta, neuvontaa sekä turvallisuustietoa onnettomuuksien ehkäisystä ja omatoimisesta varautumisesta kohteen ominaisuudet huomioiden. Tavoitteena on hyödyntää palotarkastuksissa digitalisaation tarjoamien mahdollisuuksien avulla pelastustoimen onnettomuustietokantaan pohjautuvaa tilastotietoa, jolla saadaan tarkemmin kohteeseen räätälöityä turvallisuusviestintää riskien tunnistamiseen. Kohdennetulla faktatiedolla tavoitellaan kiinnostuksen vahvistumista omaehtoiseen turvallisuuden edistämiseen. Hyvien käytänteiden jakaminen on myös osa turvallisuusviestintätyötä valvonnan yhteydessä.

Pelastuslaitos jatkaa onnettomuusuhkien seuraamista ja julkaisee edelleen graafisia painotuotteita kymenlaaksolaisten omatoimisen onnettomuuksiin varautumisen tukemiseksi. Seuraavalla palvelutasopäätöskaudella on suunnitelmissa uusia suuronnettomuusvaarallisista kohteista laaditut, turvallisuustiedotteet yhteistyössä alueen yritysten kanssa.

Päätös palvelutasosta
Turvallisuusviestintää annetaan laaditun turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti erillisissä tilaisuuksissa, normaalien valvontakäyntien yhteydessä sekä viestinnässä. **Turvallisuusviestintäsuunnitelmassa huomioidaan vaikuttavuus ja eri asiakasryhmien tarpeet.** **Turvallisuusviestintää tehdään osittain yhteistyössä Kaakkois-Suomen pelastusalanliiton kanssa erillisen sopimuksen mukaisesti.** **Turvallisuusviestintään ja siihen kuuluvaan ohjaukseen kohdennetaan noin 3 henkilötyövuotta vuosittain.** **Kehitetään yhteistyötä turvallisuusviestinnässä muiden viranomaisten kanssa.** **Osallistutaan valtakunnallisiin turvallisuusviestintäkampanjoihin resurssien sallimissa rajoissa.** **Pelastuslaitos toteuttaa viestintää erillisen viestintästrategian mukaisesti.**

3.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Nykytila

Pelastuslain 42 § mukaisesti pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Tavoitteena pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytyölle on yhteistyön keinoin estää onnettomuuksia ennalta. Tähän kuuluvat toiminnat ovat osa valvontaa ja turvallisuusviestintää.

Sisäasianministeriö on laatinut toimintaohjelman Turvallinen ja onnettomuuksista vapaa arki: Pelastustoimen toimintaohjelma onnettomuuksien ehkäisemiseksi (SM 2019/33). Missiona on turvallinen ja onnettomuuksista vapaa arki. Toimintaohjelma on tuotettu erillisessä hankkeessa hyvin laajassa yhteistyössä. Mukana toimintaohjelman tavoitteiden muodostamisessa olivat kaikki pelastustoimen toimijat sekä 40 viranomaisten ja järjestöjen edustajaa.

Pelastuslaitos on tunnistanut useita toimijoita, joiden kanssa tehdään yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Tällaisia toimijoita ovat esim. kaavoittajat, rakennusvalvontaviranomaiset, ympäristöterveydenhuollon viranomaiset, poliisi- sekä sosiaali- ja terveysviranomaiset sekä yksityiset toiminnanharjoittajat ja yhteisöt.

Pelastuslaitos on järjestänyt yhteistyötahojen kanssa yhteisiä seminaareja onnettomuuksien ehkäisemistyön kehittämiseksi. Pelastuslaitos vastaanottaa palovaara ilmoituksia muilta toimijoilta ja tekee niiden perusteella valvontaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Pelastuslaitos tekee laajaa yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisemiseksi muun muassa antamalla lausuntoja ja osallistumalla useisiin erilaisiin asiaa edistäviin työryhmiin. Esimerkiksi pelastusviranomaisen antamilla lausunnoilla ja ohjeilla varmistetaan, että paloturvallisuus- ja väestönsuojelusäädökset ja ohjeet otetaan huomioon kaavoituksessa ja rakentamisessa.

Pelastuslaitos osallistuu myös alueen kuntien turvallisuusyhteistyöhön.

Tavoitetila

Pelastuslaitos pystyy yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa estämään tehokkaasti onnettomuuksia ennalta. Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti onnettomuuksien ehkäisyä edistäviin hankkeisiin.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos seuraa alueen onnettomuuksien kehittymistä ja tekee aktiivista yhteistyötä paikallisviranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi osana valvontaa ja turvallisuusviestintää.

Pelastuslaitos osallistuu palvelutasokaudella seuraaviin hankkeisiin: TOPO (Tietoperusteisen toiminnallisen poistumisturvallisuuden arviointimenettelyn kehittäminen hoivapalvelukohteissa) ja TAMIR (Edistyneet työkalut konvektiivisen sään aiheuttamien vaikutusten ja riskien ennakoivaan hallintaan) sekä mahdollisuuksiensa mukaan myös muihin eri viranomaisten ja tahojen turvallisuutta lisääviin hankkeisiin ja projekteihin.

3.1.4 Palontutkinta

Nykytila

Palontutkinnan tarkoituksena on paloturvallisuuden lisääminen, onnettomuuksien ja vaaratilanteiden ehkäiseminen sekä aiheutuvien vahinkojen vähentäminen. Palontutkinnan tavoitteena on kehittää onnettomuuksien ehkäisyä ja pelastustoimintaa.

Onnettomuusraportointi tapahtuu valtakunnalliseen Pronto-ohjelmaan. Erillinen raportti laaditaan niistä tulipaloista, joissa ihminen vakavasti loukkaantuu tai menehtyy. Valtakunnallisesti suoritetaan palonsyiden teematutkimuksia, esim. linja-autopalot, metallisten savuhormien aiheuttamat palot, sähkölaitteiden aiheuttamat palot, palon ja savukaasujen vaikutus pelastautumismahdollisuuksiin kerrostalossa.

Pelastustoiminnan johtajan tehtävään kuuluu arvioida tulipalon syttymissyy. Pelastuslaitoksen henkilökunnasta on nimetty palontutkintaan henkilöitä, jotka suorittavat henkilövahinkoja vaativissa paloissa tutkinnan pelastustoiminnan johtajan apuna ja laativat erillisen palontutkintaraportin.

Palontutkinnassa tehdään tiivistä yhteistyötä poliisin kanssa. Pelastuslaitoksen henkilöstöä osallistuu valtakunnallisiin palontutkintakoulutuksiin ja seminaareihin.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Onnettomuus- ja palontutkintaa kehitetään kouluttamalla pelastustehtävien johtamistehtävissä toimivia henkilöitä. Koulutustilaisuuksia ovat mm: palontutkinnan perus- ja täydennyskoulutus, tuhotyörikosten tutkintakurssi, palontutkinnan kehittämisseminaarit, PRONTO-koulutus.

Kaikkien tulipalojen osalta arvioidaan tulipalon syttymissyy ja oman toiminnan arvioimisella kehitetään pelastustoimintaa. Oman toiminnan arvioinnissa tehdään yhteistyötä pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa ja naapurilaitosten kesken.

Oman toiminnan kehittämisessä ja dokumentoinnissa hyödynnetään palontutkinnasta saatua materiaalia ja kokemusta. Palontutkinnassa hyödynnetään johtamisjärjestelmän tukitoimintoja, kuten pelastusyksiköihin asennettuja kamerajärjestelmiä sekä tukijohtamisessa tehtyjä havaintoja ja kamerataltiointeja.

Pelastuslaitos osallistuu valtakunnalliseen palotutkinnan kehittämiseen muiden pelastuslaitosten kanssa. Pelastuslaitos tekee aloitteita tai esityksiä valtakunnallisen paloturvallisuuden kehittämiseksi.

Palontutkinnasta ja sen kehittämisestä aiheutuu vuosittain arviolta noin 10.000 euron kustannukset.

Päätös palvelutasosta
Tulipalojen osalta pelastustoiminnan johtaja arvio palon syttymissyyn, erillinen palontutkinta suoritetaan paloista joissa on tapahtunut huomattava omaisuusvahinko, henkilövahinko tai muun syyn perusteella **Onnettomuus- ja palontutkinnassa tehdään yhteistyötä poliisin, turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Onnettomuustutkintakeskuksen kanssa** **Muiden pelastuslaitosten kanssa tehdään yhteistyötä ja vaihdetaan kokemuksia. Saatuja kokemuksia hyödynnetään laitoksen omassa koulutuksessa, pelastustoiminnan kehittämisessä ja onnettomuuksien ehkäisytyössä.** **Pelastuslaitoksen henkilöstöä osallistuu vuosittain palonsyyntutkinnan valtakunnalliseen koulutukseen**

3.1.5 Valvontatehtävät

Nykytila

Pelastuslaitos laatii pelastuslain (379/2011) 79 §:n mukaisen valvontasuunnitelman vuosittain koskien valvontaa Kymenlaakson pelastuslaitoksen alueella. Valvontasuunnitelma perustuu palvelutasopäätökseen. Pelastustoimen viranomaiselle on säädetty pelastuslain lisäksi valvontatehtäviä myös vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa 390/2005, jotka sisältyvät valvontasuunnitelmaan. Suunnitelma on laadittu valtakunnallisen pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman pohjalta.

Valvontasuunnitelmassa on esitetty riskikohteet, joihin valvontaa kohdistetaan. Valvontatoimenpiteet ja painopisteet voivat vaihdella vuosittain valvontasuunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitos suorittaa valvontaa myös paloturvallisuuden itsearviona. Valvontamäärät ovat noin 7000 valvontatapahtuman suuruusluokassa. Suurimman osan muodostaa nykyisin asiakirjavalvonta (n. 4000 toimenpidettä) ja palotarkastukset (n. 2000 tarkastusta).

Valvonta perustuu riskien arviointiin. Pelastuslaissa on säädetty yleisistä sekä erikseen kiinteistön omistajille, haltioille sekä toiminnan harjoittajille kuuluvista velvoitteista, joiden toteutumista pelastuslaitos alueellaan valvoo valvontasuunnitelman mukaisesti. Säännöllisten valvontatoimenpiteiden kohdistamisessa käytetään valtakunnallista tilastoa, jossa on huomioitu harjoitettava toiminta, onnettomuustiheys, tapahtuneet henkilövahingot sekä menetetty omaisuusarvo. Riskien arvioinnissa on huomioitu paikalliset olosuhteet, kuten esimerkiksi satamat ja suurteollisuus sekä ihmisen toiminta. Säännöllisin määrävälein toimitettavan valvonnan valvontaväli on kohteesta riippuen 12 - 120 kuukautta. Valvonta toteutetaan palotarkastuksin sekä muilla valvontatehtävän edellyttämillä toimenpiteillä sekä valvomalla annettuja korjausmääräyksiä jälkivalvonnalla. Omatoimista varautumista korostetaan erityisesti suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien teollisuuskohteiden osalta. Keskimääräistä valvontaväliä voidaan lyhentää tai pidentää tosiasiallisen uhkan tai riskinarvion sekä kohteessa harjoitetun toiminnan perusteella. Valvontavälit sekä tehdyt toimet kirjataan palotarkastusohjelmaan. Pelastuslaitoksen voimassa oleva valvontasuunnitelma löytyy internet-sivuiltamme. Valvontasuunnitelman toteutumista seurataan vuoden aikana säännöllisesti ja toteutuminen raportoidaan vuosiraportoinnissa.

Pelastussuunnitelmien laatimisen ohjauksesta ja valvonnasta on tarkemmin tämän päätöksen kohdissa 3.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus.

Pelastuslaitoksen valvontatyötä ovat lisänneet suurien yleisötapahtumien pelastussuunnitelmien arviointi sekä tapahtumien valvonta. Yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin, joihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski, tilaisuuden järjestäjän on laadittava pelastuslain 16§:n mukainen yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma. Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta määrää tarkemmin milloin suunnitelma on laadittava. Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on toimitettava viimeistään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden alkamista tiedoksi alueen pelastusviranomaiselle. Pelastusviranomaisen on tarvittaessa ilmoitettava suunnitelmasta poliisille ja ensihoidosta vastaavalle viranomaiselle. Yleisötapahtumien turvallisuusjärjestelyjä valvotaan palotarkastuksin sekä ohjaamalla ja neuvomalla.

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) laajensi pelastuslaitoksen valvontavelvollisuuden koskemaan kaikkea vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia.

Kemikaalivalvonnassa pelastusviranomainen käsittelee vähäiset käsittely- ja varastointi-ilmoitukset. Pelastusviranomainen tekee ilmoituksen perusteella päätöksen ja tarkastaa kohteen. Pelastuslaitos on lausunnon antajana lupa-, toimintaperiaate- ja turvallisuusselvityslaitosten lupamenettelyssä, jossa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on lupaviranomaisena.

Pelastuslaitoksen valvonta on ollut maksullista 1.1.2013 alkaen sekä paloilmoittimen toistuvasta erheellisestä toiminnasta on voitu määrätä maksu 1.7.2012 lukien. Johtokunta päättää maksuista.

Valvontasuunnitelmassa on esitetty onnettomuuksien ehkäisyn resursointi ja valvonnantaso. Onnettomuuksien ehkäisyn organisaatio on yksi Kymenlaakson pelastuslaitoksen palvelualueista.

Johtajana on pelastuspäällikkö ja hänellä on asiantuntijoina kaksi paloinsinööriä sekä kaksi johtavaa palotarkastajaa. Palotarkastushenkilöstöä on em. lisäksi 11 päällystöviranhaltijaa. Operatiivisesta henkilöstä saadaan onnettomuuksien ehkäisyyn noin 2 htv.

Kymenlaakson pelastuslaitoksen sisäinen laillisuusvalvonta tapahtuu asiakirjatarkasteluna, jossa tarkasteltavana ovat pelastusviranomaisen laatimat pöytäkirjat valvontatoimenpiteistä. Tarkastelussa huomioidaan yleisen oikeusperiaatteen toteutuminen sekä julkisen vallan käyttöön liittyvä muodollisuus hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti. Laillisuusvalvonta on yksilöiden sekä toiminnanharjoittajien oikeusturvan elementti ja osa organisaation johtamistoimintaa ja käytännön esimiestyötä.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Valvontatyö vaikuttaa onnettomuuskehitykseen ehkäisemällä onnettomuuksia ennalta, vähentämällä onnettomuusvaikutuksia sekä luomalla edellytyksiä tehokkaalle pelastustoiminnalle. Pelastuslaitoksen valvonta perustuu riskeihin ja sen vaikuttavuutta pyritään jatkuvasti kehittämään.

Pelastuslaitos laatii vuosittain valvontasuunnitelman. Valvontasuunnitelmassa määritetään suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvataan valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi. Valvontaväliin vaikuttaa harjoitettava toiminta, onnettomuustiheys, tapahtuneet henkilövahingot sekä menetetty omaisuusarvo.

Pelastuslaitokset kehittävät valvontaa ja sähköistä asiointia yhdessä. Pelastuslaitoksille on valmistumassa yhteinen onnettomuuksien ehkäisyn sovellus vuonna 2022, joka tukee tiedolla johtamista ja tarjoaa yhteisen alustan sähköiselle asioinnille kustannustehokkaasti. Valvonnan käytäntöjä yhtenäistetään, esimerkiksi Kymenlaakson pelastuslaitoksen 2011 omavalvontanimellä käynnistämä paloturvallisuuden itsearvio materiaalit ja prosessi yhtenäistettiin pientalojen osalta vuonna 2020. Pelastuslaitoksille on tulossa yhteinen arvioiva valvontamenetelmä (Arvi), jolla kehitetään valvonnan laatua, parannetaan käytettäviä mittareita ja yhtenäistetään valvonnan sisältöjä koko maassa.

Kymenlaakson pelastuslaitoksen alueella järjestettävissä suurissa yleisötilaisuuksissa on otettu huomioon turvallisuusjärjestelyt ja pelastustoiminnan toimintavalmius tilaisuuksien suunnittelussa. Pelastuslaitos tekee jatkuvaa yhteistyötä muiden tapahtumia valvovien viranomaisten kanssa.

Pelastuslaitos tekee säännöllistä laillisuusvalvontaa ja hyödyntää siitä saatavaa informaatiota koulutuksessa, toiminnan yleisessä kehittämisessä ja organisoinnissa. Pelastusviranomaisen tietoon tulleiden lakisääteisten minimien alituksiin puututaan johdonmukaisesti.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos suorittaa pelastusviranomaiselle pelastuslaissa sekä laissa kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta säädetyt valvontatehtävät. Valvonnasta laaditaan vuosittain valvontasuunnitelma huomioiden riskiarvioon pohjautuvat painopistevalinnat sekä toteutetaan sen mukaisesti valvontaa ja valvonnan seuranta. Suunnitelma on nähtävillä pelastuslaitoksen internetsivuilla.

Pelastuslaitos tekee tarvittaessa yhteistyötä poliisin ja sairaanhoitopiirin kanssa yleisötapahtuman pelastussuunnitelmaa arvioidessaan.

Yleisötilaisuuksien turvallisuusjärjestelyjen toteutumista valvotaan tarvittaessa palotarkastuksin ja opastamalla. Pelastuslaitos suorittaa tarkastukset mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä muiden tapahtumia valvovien viranomaisten kanssa.

Valvontaan kohdennetaan vähintään 13 henkilötyövuotta vuosittain.

3.1.6 Nuohous

Nykytila
Suomessa siirryttiin nuohouspalvelujen vapaaseen tarjontaan, kun piirinuohousjärjestelmä lakkasi 30.6.2019.

Rakennuksen omistajan tai haltijan on itse tilattava nuohous haluamaltaan yrittäjältä. Nuohoustyön tekijältä edellytetään nuohoojan ammattitutkintoa.

Pelastuslaitoksilta poistui velvoite huolehtia nuohouspalvelujen järjestämisestä alueellaan. Rakennuksen omistajan ja haltijan velvoite huolehtia tulisijojen ja savuhormien säännöllisestä nuohouksesta säilyi entisenä, samoin nuohouksen määrävälit. Vakituisissa asunnoissa nuohous on tehtävä vuosittain, vapaa-ajan asunnoissa vähintään kolmen vuoden välein.

Nuohoojan tulee ilmoittaa tulipalon vaaraa aiheuttavat vakavat viat ja puutteet pelastuslaitokselle.

Pelastuslaitos antaa tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa nuohoukseen liittyen.

Päätös palvelutasosta
Pelastuslaitos valvoo nuohouksien toteutumista osana normaalia valvontatoimintaa. Pelastuslaitos kohdentaa ohjausta, neuvontaa ja valvontaa nuohouksessa havaittujen vikojen ilmoitusten perusteella.

3.1.7 Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan toimintavalmius muodostuu viidestä osatekijästä:
- pelastustoiminnan toimintavalmiusajasta.
- henkilöstön määrästä ja osaaminen,
- kaluston määrästä ja laadusta,
- ennakkoon laadituista toiminnallisista suunnitelmista,
- johtamisen organisoinnista

Pelastustoimen toimintavalmiusaikakäsitteistä

Pelastustoimen toimintavalmiusajalla tarkoitetaan pelastustoiminnan yksiköiden saamasta hälytyksestä kohteeseen saapumiseen. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on pidempi, koska se ottaa huomioon myös onnettomuuskohteessa ensitoimenpiteisiin kuluvan ajan (yleensä 2-3 minuuttia) ja pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan.

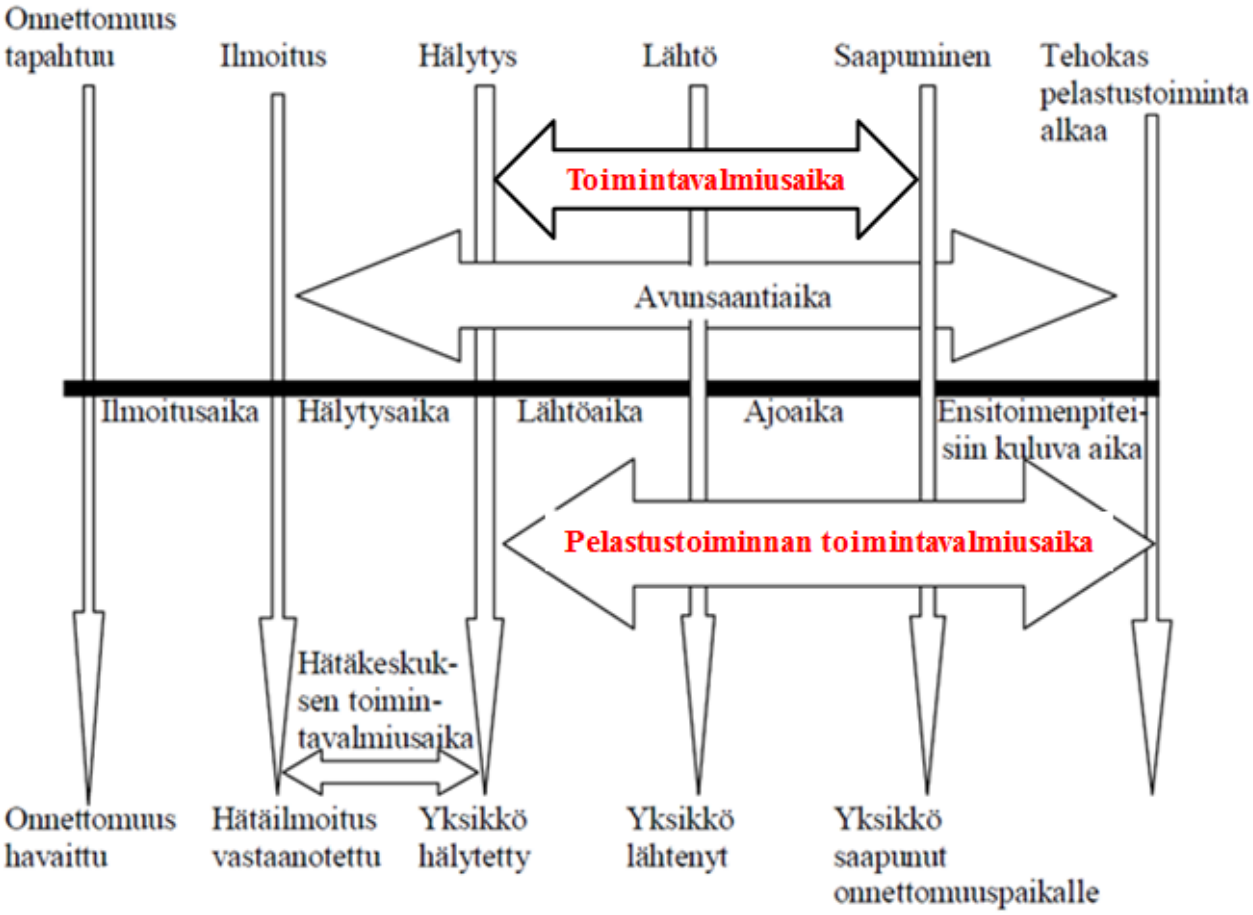

Kuva 13.: Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikakäsite

3.1.7.1 Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin

Pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoite

Pelastustoiminnassa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika tarkoittaa aikaa joka alkaa yksikölle vastaanotetusta hälytyksestä ja päättyy kun pelastusyksikkö on onnettomuuskohteella.

Toimintavalmiusaikavaatimus on riskiruuduittain:

I - riskiruudulla <= 6 min
II - riskiruudulla <= 10 min
III - riskiruudulla <= 20 min
IV - riskiruudulla aika on pidempi kuin I-III ruuduilla, jos pelastustoimintaa ei kyetä aloittamaan alle 40 minuutissa, on kyseisillä alueilla kiinnitettävä erityistä huomiota ihmisten omatoimiseen varautumiseen.

Riskiluokan määrittävillä onnettomuuksilla tarkoitetaan rakennuspaloja ja -vaaroja, liikennevälinepaloja, muita tulipaloja, liikenneonnettomuuksia, sortumia/sortumavaaroja, räjähdyksiä/räjähdysvaaroja, vaarallisten aineiden onnettomuuksia ja kiireelliseksi luokiteltuja ihmisen pelastamistehtäviä.

Nykytila

Kymenlaakson pelastustoiminta perustuu paloasemaverkostoon, jossa on viisi vakinaista paloasemaa, 27 vapaaehtoista palokuntaa (VPK), 3 tehdaspalokuntaa (TPK), kaksi sotilaspalokuntaa ja kaksi toimenpidepalkkaista palokuntaa. Vakinaisten palokuntien lähtöaika on enintään 1 minuutti, sopimuspalokunnilla lähtöaika on enintään 5 - 15 min

Etelä-Suomen aluehallintoviraston on tehnyt toimintavalmiusaikaselvitys vuosien 2013 - 2016 kiireellisistä pelastustehtävistä. Kymenlaaksossa oli viidellä alueella ns. ongelmaruutuja, joihin pelastusyksikkö ei ehtinyt tavoiteajassa. Alueet sijaitsevat Kotkan saarella, Karhulassa, Mussalon ja Haminan satamissa sekä Kouvolan Eskolanmäellä. Aluehallintovirastolle annetun selvityksen mukaan Kymenlaakson palokuntien toimintavalmiutta suhteessa riskiruutuihin tullaan edelleen parantamaan paloasemien hajasijoittamisella, sijoituksessa huomioidaan tavoiteajat riskikohteisiin / -ruutuihin sekä hälytysajon liikennevalo etuisuusjärjestelmällä.

Seuraavassa taulukoissa on ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika riskiluokan määrittävillä onnettomuuksilla. Täyttymisprosentti tulee olla 50 % tai yli.

Toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen riskialueilla 2013 - 2019			
Riskialueilla I-III toimintavalmiusaikojen tavoiteajan täyttyminen (%)			
Vuosi	**I-riskialue**	**II-riskialue**	**III-riskialue**
2013	56	56	98
2014	46	46	99
2015	58	58	97
2016	57	57	99
2017	60	60	99
2018	62	62	99
2019	67	67	98
Yhteensä	**58 %**	**58 %**	**98 %**

Taulukko 8: Toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen riskialueilla yhteensä vuosina 2013 - 2019, ensimmäisen pelastusyksikön aika kohteeseen hälytyksestä.

Kymenlaakson alueella ensimmäisen pelastusyksikön pelastustoiminnan toimintavalmiusaika kaikilla riskiruutualueilla riskiluokan määrittävillä onnettomuuksilla on ollut vähintään 50 %.

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen I - III riskialueilla 2013 - 2019 (%)			
Vuosi	**I-riskialue**	**II-riskialue**	**III-riskialue**
2013	51	51	97
2014	37	37	98
2015	52	52	97
2016	55	55	96
2017	59	59	97
2018	60	60	99
2019	60	60	98
Yhteensä	**54 %**	**54 %**	**97 %**

Taulukko 9: Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen riskialueilla yhteensä vuosina 2013 - 2019, aika hälytyksestä tehokkaan pelastustoiminnan alkamiseen.

Pelastustoimen keskimääräinen toimintavalmiusaika minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtäväluokissa riskiluokista riippumatta on ollut alle 10 minuuttia Kymenlaaksossa.

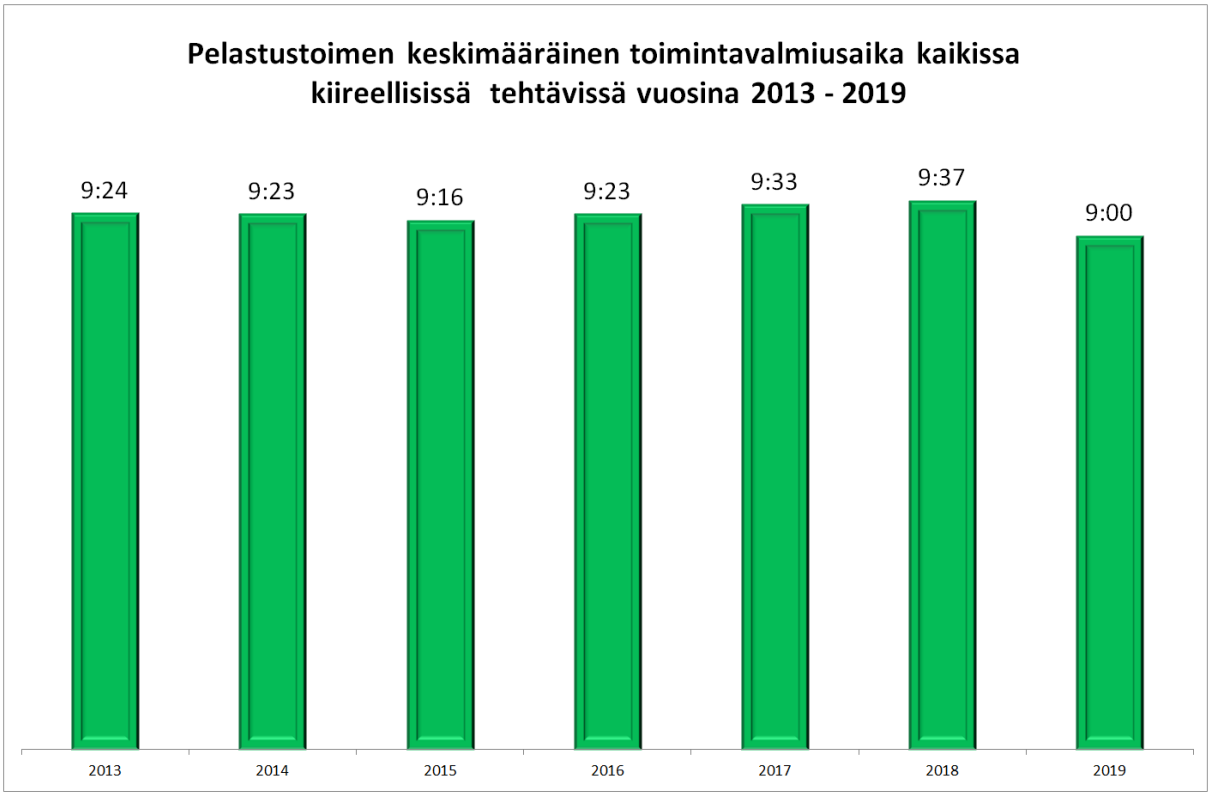

Taulukko 10: Pelastustoimen toimintavalmiusaika minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtäväluokissa Kymenlaaksossa vuosina 2013 - 2019

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää toimintavalmiutta siten, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaika toteutuu riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen mukaisesti vähintään 50%:ssa tehtävissä.

Pelastustoiminnan toiminta-aika on keskimäärin enintään 10 minuuttia kaikissa riskiluokkien mukaisissa kiireellisissä tehtävissä.

Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön määrä ja osaaminen

Nykytila (henkilöstö)

Pelastuslaitoksen pelastustoimintaan osallistuva henkilöstö koostuu päätoimisesta ja sopimushenkilöstöstä. Kymenlaakson alueella on viisi palokuntaa (paloasemaa) jotka on miehitetty päätoimisella henkilöstöllä; Kotkansaaren-, Karhulan-, Haminan-, Kouvolan- ja Kuusankosken palokunnat.

Pelastuslaitos on tehnyt VPK-yhdistysten kanssa palokuntasopimukset, nykyisten sopimusten voimassaoloaika on 1.1.2017 – 31.12.2021. Tehdaspalokuntien sopimukset ovat määräaikaisia tai toistaiseksi voimassa olevia ja ne päivitetään tarvittaessa. Puolustusvoimien kanssa on tehty kahden sotilaspalokunnan kanssa palokuntasopimus palokuntien osallistumisesta pelastustoimintaan varuskunta-alueen ulkopuolella. Henkilökohtaisella sopimuksella toimiva palokuntien henkilöstö toimii työsopimuksen perusteella pelastustehtävissä.

Pelastuslaitos on tehnyt palokuntasopimuksen:

- 29 vapaaehtoisen palokunnan (VPK),
- kaksi henkilökohtaisilla työsopimuksilla (toimenpidepalkkainen), toimivan palokunnan
- kolmen tehdaspalokunnan (TPK) ja
- kahden sotilaspalokunnan (SPK) kanssa

Iitin kunta siirtyy Päijät-Hämeen maakuntaan 1.1.2021, samalla pelastustoimen tehtävien tuottamisvastuu siirtyy Päijät-Hämeen pelastuslaitokselle. Tämän johdosta Iitin ja Vuolenkosken palokuntasopimukset päättyvät 31.12.2020.

Päätoimisten paloasemien ja sopimuspalokuntien lisäksi alueella on kolme tehtaan tai teollisuuspuiston palokuntaa ja yksi puolustusvoimien pelastusyksikkö joiden kanssa ei ole sopimusta.

Sopimuspalokuntien hälytystoimintaan osallistuvien henkilöiden ikääntyminen ja henkilömäärän laskeminen uhkaavat palokuntien etenkin päiväajan valmiutta. Savusukeltajien määrän väheneminen vaikeuttaa savusukellusvalmiuden ylläpitämistä. Edellä mainittuja ongelmia ratkaistaan mm. pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien välisessä kehittämisryhmässä

Sopimuspalokuntien kustannukset, jotka sisältävät mm. toimintakorvaukset, tilavuokrat ja ensivasteen kustannukset olivat vuonna 2019 noin 1 400 000 € alv 0%. Luku ei sisällä kalustoa, varusteita, eikä niiden huoltoa.

Henkilöstöllä on tehtävän edellyttämän peruskoulutus ja jatkuvaa harjoittelua pelastustehtävistä. Henkilöstölle on määrävuosi terveystarkastukset sekä fyysinen toimintakykytestaus. Sopimuspalokuntien toimintaa arvioidaan vuosittaisessa vahvuustarkastuksessa.

Pelastustoiminnan johtajina toimiville henkilöille on järjestetty johtamiskoulutusta vuosittain. Pelastuslaitokset yhdessä pelastusopiston kanssa ovat kehittäneen henkilöstön osaamisen kartoitusmenetelmän. Olemme pilotoineet menetelmää johtamiskoulutusten yhteydessä.

Menetelmään sisältyy kirjallinen koe, viesti- ja johtamisvälineiden osaamisen testi sekä pelastustoiminnan johtamistehtävä.

Seuraavassa taulukossa on tavoitteellinen lähtöaika, henkilömäärät ja savusukeltajien määrä palokuntasopimusten mukaan eri valmiusasteittain perusvalmiudessa, tehostetussa valmiudessa ja täysvalmiuteen.

22.5.2020 JT **2021**	**PERUSVALMIUS**						**TEHOSTETTU VALMIUS**	**TÄYSVALMIUS**
Asemapaikka	Välitön valmius 1)	Varallaolo-vahvuus	5 minuutin valmius 1)	7 minuutin valmius 1)	10 minuutin valmius 1)	20 minuutin valmius 1)	Välitön valmius 2)	Välitön valmius
KYMPE YHTEENSÄ	**0+2+5+15**	**1+0+0+0**	**1+2+24+68**	**1+2+29+98**	**1+2+39+127**	**1+2+45+170**	**1+6+46+129**	**1+8+51+220**
Kympe P2		1+0+0+0					**1+0+0+0**	**1+0+0+0**
Kotkan päivystysalue	**0+1+3+8**	**0+0+0+0**	**1+1+7+20**	**1+1+9+29**	**1+1+17+50**	**1+1+21+71**	**0+3+22+63**	**0+4+25+106**
Tilannekeskus							**0+1+2+0**	**0+2+4+0**
Karhulan paloasema	1+1+2						2+1+5	2+1+6
Kotkansaaren paloasema	0+1+3						0+1+4	0+1+4
Haminan paloasema	0+1+3						0+1+5	0+2+8
Haminan VPK					0+1+3	0+1+4	0+1+3	0+1+5
Hurukselan VPK					0+1+1	0+2+2	0+1+3	0+1+5
Karhulan VPK					0+1+3	0+1+5	0+1+3	0+1+5
Klamilan VPK					0+1+2	0+1+3	0+1+3	0+1+5
Kotkan VPK				0+1+3	0+1+3	0+1+3	0+1+3	0+1+5
Kymin Läntinen VPK				0+1+3	0+1+3	0+1+4	0+1+3	0+1+5
Metsäkylän VPK					0+0+1	0+1+2	0+1+2	0+1+5
Miehikkälän PVPK			0+1+3		0+1+3	0+1+3	0+1+3	0+1+5
Pyhtään VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+4	0+1+3	0+1+5
Ravijoen VPK					0+1+3	0+1+4	0+1+3	0+1+5
Siltakylän VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+5	0+1+3	0+1+5
Stora Enso Sunila TPK				0+1+3	0+1+3	0+1+3	0+1+3	0+1+3
Tiutisen VPK						0+1+4	0+1+3	0+1+5
Turkian VPK						0+1+2	0+1+2	0+1+5
Vehkalahden VKPK					0+1+3	0+1+5	0+1+3	0+1+5
Virojoen VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+6	0+1+3	0+1+5
Virolahden VPK					0+1+2	0+1+4	0+1+3	0+1+5
Kouvolan päivystysalue	**0+1+2+7**	**0+0+0+0**	**0+1+16+48**	**0+1+19+69**	**0+1+22+78**	**0+1+24+99**	**0+3+24+65**	**0+4+26+114**
Tilannekeskus							**0+1+2+0**	**0+2+4+0**
Kouvolan paloasema	1+1+4						0+2+2+9	0+2+2+9
Kuusankosken paloasema	0+1+3						0+1+3	0+1+5
Anjalan VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+6	0+1+3	0+1+5
Elimäen VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+4	0+1+3	0+1+5
Iitin VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+5	0+1+3	0+1+5
Inkeroisten VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+2	0+2+8	0+1+3	0+1+5
Jaalan VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+4	0+1+3	0+1+5
Kaipiaisten VPK				0+1+3	0+1+4	0+1+6	0+1+3	0+1+5
Kouvolan VPK				0+1+3	0+1+4	0+1+5	0+1+3	0+1+5
Kuusankosken VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+4	0+1+3	0+1+5
Liikkalan VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+4	0+1+3	0+1+5
Pioneerien VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+4	0+1+3	0+1+5
Selänpään VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+5	0+1+3	0+1+5
Stora Enso TPK					0+1+3	0+1+3	0+1+3	0+1+5
Tuohikotin VPK				0+1+3	0+1+4	0+1+6	0+1+3	0+1+5
UPM Kymin TPK			0+1+3	0+1+3	0+1+3	0+1+3	0+1+3	0+1+5
Myllykosken palokunta			0+1+3	0+1+4	0+1+6	0+1+6	0+1+3	0+1+5
Utin jääkärirykmentti SPK					0+1+3	0+1+3	0+1+2	0+1+5
Valkeala-Jokelan VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+6	0+1+3	0+1+5
Vekaranjärven SPK			0+1+2	0+1+2	0+1+2	0+1+2	0+1+2	0+1+5
Vuolenkosken VPK			0+1+3	0+1+4	0+1+4	0+1+6	0+1+3	0+1+5
1) = valmius voi olla tätä parempi			2) = valmius nostetaan vain tarvittavilla asemilla					
Valmiutta nostetaan tehostetuksi vapaavuorohälytyksin sekä ottamalla tarvittavat sopimuspalokunnat välittömään valmiuteen, ei kaikkia asemia!								

Taulukko 11: Paloasemien henkilömäärä perusvalmiudessa, tehostetussa valmiudessa ja täysvalmiudessa 1.1.2020.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Päätoimisen henkilömäärä paloasemittain pidetään nykyisellä tasolla. Henkilöstön täydennyskoulutusta jatketaan painottuen uuden tekniikan tuomiin riskeihin, esim. aurinkopaneelit ja sähköautot.

Pelastustoimintaa osallistuvan henkilöstön fyysisen toimintakyvyn testauksessa siirrytään käyttämään valtakunnallista FireFit - järjestelmää. Pelastustehtävien työturvallisuuteen panostetaan koulutuksella, suojavarusteiden käytöllä, pelastustaktiikan ja - tekniikan kehittämisellä.

Osaamisen kartoitus tullaan tekemään vuosittain pelastustoiminnan johtajina toimiville henkilöille. Osaamisen kartoitus tullaan laajentamaan koskemaan myös sopimuspalokuntien ryhmänjohtajia, kartoitus tehdään osana ryhmänjohtajakoulutusta,.

Vuoden 2021 alkuvuodesta valmistellaan uudet palokuntasopimukset. Sopimusten allekirjoitus tapahtuu kesällä 2021 ja uusien sopimusten voimassaoloaika 1.1.2022 alkaen 5 vuotta.

Palokuntien hälytystehtäviin osallistumista seurataan jatkuvasti lähtöajan ja henkilömäärän osalta. Palokunnan toiminnan onnistuminen ja kehittämisalueet arvioidaan kerran vuodessa vahvuustarkastuksen yhteydessä.

Jatketaan sopimuspalokuntien erikoistumista kehittämistä, erikoistumistehtäviä ovat mm. ensivastetoiminta, jälkivahinkojen torjunta, kemikaalisukelluksen tukitoiminnot, vedensiirto, liikenteenohjaus, öljyntorjuntatehtävät, RPAS - tehtävät jne

Pelastustoimintaan osallistuvalla henkilöstöllä tulee olla riittävä pelastustoimintakelpoisuus.

Päätös palvelutasosta

Päätoimisen henkilöstömäärä pidetään nykyisellä tasolla ja henkilöstön osaamista kehitetään vastaamaan pelastustoimen muuttuvaa toimintaympäristöä.

Sopimuspalokuntien kanssa laaditaan uudet palokuntasopimukset vuosille 2022-2026 , joilla turvataan sopimuspalokuntien toimintaedellytykset ja samalla huomioidaan sopimuspalokuntien erikoistumiset. Palokuntasopimuksiin sisällytetään sopimus yhteisen kehittämissuunnitelman luomisesta.

Henkilöstölle pidetään vuosittain tarvittavat tieto-taitokokeet ja henkilöstölle pidetään vuosittain SM:n ohjeiden mukaiset fyysisen kunnon testaukset.

Paloasemat, kaluston määrä ja laatu

Paloasemat

Paloasemakiinteistöt ovat pääsääntöisesti kuntien tai sopimuspalokuntien omistamia. Pelastuslaitos ei omista kiinteistöjä vaan vuokraa ne palokuntien käyttöön. Paloasemien laajennus ja korjaustarpeista pelastuslaitos neuvottelee kuntien kanssa. Pelastuslaitos avustaa kuntia ja palokuntia palosuojelurahaston avustusten hakemisessa.

Pelastuslaitos omistaa Haminassa harjoitusalueen rakenteet. Harjoitusalue on valmistunut vuonna 2011. Harjoitusalue on Haminan kaupungilta vuoratulla entisellä kaatopaikka-alueella. Vuokrasopimus on voimassa toistaiseksi 6 kuukauden irtisanomisajalla.

Nykytila

Päätoimisella henkilöstöllä miehitettyjen paloasemien sisäilmaongelmat Hamina - Kotka alueella ovat vaikeuttaneet pelastuslaitoksen toimintaa, koska osa henkilöstöä on kärsinyt pitkään huonosta ilman laadusta paloasemilla. Paloasemien sisäilmaa on pyritty parantamaan asemien peruskorjauksilla mutta korjaukset eivät ole ratkaisseet ongelmia.

Haminan (Vehkapolku 1) ja Kotkan (Takojantien 4) paloasemien sisäilmaongelmia ei ole saatu ratkaistua vaan toiminnat on siirretty väistötiloihin. Haminan päätoimisella miehitetty palokunta on siirtynyt väistötiloihin Hailikarintie 1:ssä olevaan teollisuushalliin. Haminan kaupunki on päättänyt rakentaa uuden paloaseman satamaan johtavan kadun varteen, paloasema otetaan käyttöön vuoden 2021 vuoden keväällä.

Pelastuslaitos on esittänyt Kotkan kaupungeille uuden paloasemien rakentamista Karhulaan huomioiden toimintavalmiusaika vaatimukset riskialueille.

Kotkan Takojantien paloasemalta pelastuskalusto ja henkilöstö on siirretty väistötiloihin Karhulasta vuokrattuun teollisuushalliin. Toiminta väistötiloissa jatkuu siihen asti, kunnes Karhulan paloasema valmistuu.

Kouvolan kaupunki on laatinut suunnitelman Kouvolan Kauppalankadun paloaseman peruskorjauksesta ja laajennuksesta. Laajennukseen tulee tilat Kouvolan VPK:lle.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Pelastustoimen ja kansalaisten auttamisen kannalta pelastusyksiköt tulee sijoittaa suhteessa riskialueisiin niin, että pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (21/2012) mukainen vaatimus ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika täyttyy.

Kotkan ja Kouvolan kuntien alueella olevien sopimuspalokuntien omistamien paloasemien peruskorjausta avustetaan erikseen talousarvioon varatulla määrärahalla.

Paloasemien tilasuunnittelussa huomioidaan ensihoidon käyttöön varattavat tilat.

Paloasemien kulunvalvontaa tullaan tehostamaan samoin varavoimakoneiden lisäämistä. Varavoimakoneilla turvataan paloaseman toiminta sähkönjakelun häiriötilanteissa, kriittisiä järjestelmiä ovat etenkin viesti- ja hälytysjärjestelmät sekä huoltotoiminnat. Varavoimakoneiden hankinta lisää kustannuksia noin 30 000 euroa / vuosi, kolmen vuoden aikana.

Kotkan päivystysalue

Kotkan päivystysalueen pelastustoimella on tällä hetkellä Kotka – Haminan paloasemilla vuokrattuna sekä öljyntorjuntavarikot. Haminan paloaseman käyttöönoton ja Kotkan uusien paloasemien rakentamisen jälkeen pelastustoimen käytössä olevia paloasematilojen neliömäärä vähenee

nykyisestä ja toimintavalmiusajat paranevat vastaamaan toimintavalmiusohjeen vaatimuksia riskialueilla.

Karhulan paloasemalle rakennetaan suojattu pelastustoimen johtokeskustila, joka on tällä hetkellä puute koko kymenlaakson osalta. Paloasemalle varataan tilat ensihoitoyksiköille ja niiden henkilökunnalle.

Karhulan paloaseman sijoituksella Karhulaan alueen kokonaispalvelutaso ja saavutettavuus paranee. Jatketaan Karhulan paloaseman suunnittelua. Esitetään Kotkan kaupungille, että Karhulan paloaseman rakentamisen toteutettaisiin vuosina 2022 - 2023.

Kouvolan päivystysalue

Kouvolan kaupunki peruskorjaa ja laajentaa Kouvolan Kauppalankadun paloaseman vuosien 2020 - 2022 aikana. Laajennukseen tulee tilat Kouvolan VPK:lle. Nykyisin VPK:n käytössä oleva Brankkarin hallitilat vapautuvat pelastuslaitoksen käytöstä.

Päätös palvelutasosta
Pelastuslaitos vuokraa jatkossakin tarvitsemansa tilat. **Karhulan paloaseman toteutusta esitetään Kotkan kaupungille, siten että paloasema olisi käytössä vuonna 2023.** **Kouvolan paloaseman laajennus - ja peruskorjaus tapahtuu vuosina 2020 - 2022. Kouvolan VPK siirtyy laajennukseen peruskorjauksen valmistumisen jälkeen.** **Paloasemia tullaan varustamaan varavoimakoneilla tai ulkoisella sähkönsyöttö-mahdollisuudella, joilla varaudutaan toiminnan jatkuvuuteen sähkönjakeluhäiriöiden aikana.** **Paloasemakiinteistöjen kunnossapito hoidetaan yhteistyössä kuntien kanssa. Erityistä huomiota kiinnitetään sisäilmaongelmien ehkäisyyn ja terveellisen työympäristön saavuttamiseen.**

Kalustomäärä ja laatu

Nykytila

Palokuntien käyttöön on hankittu päivittäisten onnettomuuksien ja riskien edellyttämä erikoiskalusto. Suuronnettomuuksien varalle on hankittu erikoiskalustoa ja sammutusaineita sekä öljyntorjuntakalustoa ja imeytysaineita.

Ajoneuvojen hankinta ja uusintajärjestys perustuu vuosittain päivitettävään ajoneuvokaluston hankintasuunnitelmaan.

Sammutus- ja säiliöautojen keski-ikä sekä yli 25 vuotta vanhojen sammutus- ja säiliöautojen määrä on lähtenyt nousuun viime vuosikymmenen jälkimmäisellä puoliskolla.

Sammutus - ja säiliöautojen keski-ikä ja yli 25 vanhojen autojen määrä						
Paloautoryhmä	keski-ikä (vuotta)			yli 25 vuotta vanh. autoja (kpl)		
	2013	2017	2020	2013	2017	2020
Sammutusautot	**13**	**10**	**13**	**5**	**0**	**5**
Säiliöautot	**15**	**13**	**16**	**7**	**4**	**4**

Taulukko 12: Sammutus ja säiliöautojen keski-iät vuosina 2013, 2017 ja 2020.

Iitin kunnan siirtyessä Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen alueeseen 1.1.2021 Iitin ja Vuolenkosken VPK:den käytössä oleva pelastuslaitoksen omistaman kaluston varusteet ja viestivälineet siirtyvät Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen omaisuudeksi.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Raskaankaluston määrää vähennetään palvelutasokaudella 5 %:lla joka tarkoittaa kolmea paloautoa. Säiliösammutusautoja hankitaan 7 tai 10 minuutin lähtöajan sopimuspalokunnille sammutus- ja säiliöauton tilalle.

Ajoneuvojen ja kalliin kaluston hankinta toteutetaan investointimäärärahalla, joka on vuonna 2020 5.7 € / asukas / vuosi. Palvelutasokaudella investointimäärärahaa korotetaan vähintään 0,30 eurolla/asukas.

Päätös palvelutasosta

Vuosittaisella investointimäärärahalla uusitaan kalustoa ajoneuvojen hankintasuunnitelman mukaisesti.

Palvelutasokaudella ajoneuvokaluston keski-ikä laskee, kun investointimääräraha on vähintään 6,00 euroa /asukas

Palvelukauden päättyessä ei ole yli 25 vanhoja sammutusautoja käytössä. Sammutusautojen keski-ikä laskee 13 vuodesta 10 vuoteen.

Säiliöautojen keski-ikä laskee 16 vuodesta 13 vuoteen, yli 25 vanhojen säiliöautojen määrä laskee neljästä autosta yhteen autoon.

Pelastusmuodostelmien johtaminen

Nykytila

Pelastustoiminnan johtamisessa on neljä tasoa: pelastusryhmän, pelastusjoukkueen, pelastuskomppanian ja pelastusyhtymän johtaminen.

Päivittäisissä onnettomuuksissa pelastusryhmän pelastustoiminnan johtajana toimivat joko vakinaisen palokunnan asemamestarit, joita ovat Kotkasaaren, Karhulan, Haminan, Kouvolan ja Kuusankosken paloasemien vuorossa olevat asemamestarit. Virolahti Miehikkälä alueella P41 ja Iitti Kouvola alueella P42-ryhmänjohtajapäivystäjä.

Keskisuurten onnettomuuksien pelastusjoukkueen johtajana toimivat päivystävät palomestarit. Kymenlaakson alue on jaettu kahteen päivystysalueeseen; Kotka P31 - ja Kouvola P32 päivystysalueet. Kummassakin päivystysryhmässä on kuusi palomestaria.

Suuronnettomuuksien pelastuskomppania tai pelastusyhtymän pelastustoiminnan johtamistoiminnan varalle on päivystävä päällikkö järjestelmä P20, ryhmän muodostavat päällystöön kuuluva henkilöt. Päivystysryhmässä on kuusi henkilöä.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Pelastusmuodostelmien pelastustoiminnan johtajana toimiva henkilö on palvelusuhteessa pelastuslaitokseen.

Keskisuurissa ja suuronnettomuuksissa käytetään työvuorossa tai päivystyksessä olevaa henkilöstöä tehokkaasti koko pelastuslaitoksen alueella niin, että toisen päivystysalueen P3 ja P4 muodostavat välittömästi pelastustoiminnan johtoa tukevan toiminnon tilannetta johtavalle P3:lle.

Kehitetään P20, P3 ja P4 järjestelmää tehokkaammaksi. Tämän mahdollistaa käyttöönotettava johtamisjärjestelmä.

Miehikkälä- Virolahti alueella P41 ja Iitti Kouvola alueella P42-ryhmänjohtajapäivystysjärjestelmä lopetetaan 1.1.2021 lähtien. P41 ja P42- päivystysten lakkautumisesta säästyvillä kustannuksilla kompensoidaan Iitin siirtymistä Päijät-Hämeeseen ja MiVi:n monitoimiyksikön kustannuksia.

Päätös palvelutasosta

Pelastustoiminnan johtaminen tapahtuu neljällä tasolla:

- **pelastusryhmä P4**
- **pelastusjoukkue P3**
- **pelastuskomppania ja - yhtymä P20**

Pelastustoiminnan johtajana toimii henkilö, joka on palvelusuhteessa pelastuslaitokseen ja on nimetty pelastusviranomaiseksi.

P41 ja P42 päivystykset lakkautetaan 1.1.2021 alkaen.

Pelastussukellustoiminnan järjestelyt

Pelastussukellustoiminta käsittää savu-, kemikaali- ja vesisukellustoiminnan. Vakinaisilla paloasemilla savusukellus- ja kemikaalisukellustoiminta kuuluu palomiehen perustehtävään. Vesisukellustoiminta on erikoiskoulutuksen vaativa tehtävä. Savu- ja kemikaalisukellus-toimintavalmius on osalla sopimus- ja teollisuuspalokunnista. Alla olevassa taulukossa ilmenee palokuntien pelastussukellusvalmius. Pelastussukellustoimintaa ohjeistaa sisäministeriön ohje 48/2007.

Palokuntien pelastussukellusvalmius ja erikoistuminen 1.1.2020

Paloasemien määrä	Paloaseman numero	Kotkan päivystysalue / Vakinaiset palokunnat	palokunnan lähtöaika (min)	Pelastussukellus: savusukkelus	Pelastussukellus: kemikaalisukellus	Pelastussukellus: vesisukellus	Hydraulipelastusvälinsarja	Ensivaste	Pintapelastus	Muu erikoistuminen
1	10	Kotkansaaren paloasema	<= 1	X	X	X	X	X	X	Meripelastus, ÖT-merellä
2	20	Karhulan paloasema, väistötilassa	<= 1,5 *	X	X	X	X	X	X	Meripelastus, ÖT-merellä
3	30	Haminan paloasema, väistötilassa	<= 1,5 *	X	X	X	X	X	X	Meripelastus, ÖT-merellä
		Sopimuspalokunnat								
4	12	Pyhtään VPK	<= 5	X			X	X	X	
5	13	Siltakylän VPK	<= 5	X			X	X	X	Liikenteenohjausperävaunu
6	14	Hurukselan VPK	<= 10							
7	15	Kymin Läntinen VPK	<= 10	X						
8	16	Karhulan VPK	<= 10	X			X			Suurteho pump. letkuauto, vaahtosamm
9	17	Kotkan VPK	<= 10	X						Kemikaalisuk.puhd.paikka
10	18	Tiutisen VPK	<= 10							Kaariteltta, huolto ja suojapaikaksi
11	19	StoraEnso Sunilan TPK	<=5 /<= 10	X						
12	22	Metsäkylän VPK	<= 10							
13	23	Vehkalahden VKPK	<= 10	X			X			
14	24	Haminan VPK	<= 10							Kemikaalisuk.puhdistuspaikka
15	25	Turkian VPK	<= 10							
16	31	Klamilan VPK	<= 10							
17	32	Ravijoen VPK	<= 10							
18	33	Virolahden VPK	<= 10							
19	34	Miehikkäkän palokunta	<= 5				X	X		
20	35	Virojoen VPK	<= 5	X			X	X	X	Kaariteltta, huolto ja suojapaikaksi

Paloaseman numero	Kouvolan päivystysalue / Vakinaiset palokunnat	palokunnan lähtöaika (min)	Pelastussukellus: savusukkelus	Pelastussukellus: kemikaalisukellus	Pelastussukellus: vesisukellus	Hydraulipelastusvälinsarja	Ensivaste	Pintapelastus	Muu erikoistuminen
50	Kouvolan paloasema	<= 1	X	X		X	X	X	
51	Kuusankosken paloasema	<= 1	X	X	X	X	X	X	
	Sopimuspalokunnat								
41	Elimäen VPK	<= 5	X			X	X		
42	Myllykosken palokunta	<= 5	X	X		X	X	X	
43	Anjalan VPK	<= 5	X			X	X	X	SURO-yksikkö, jälkivah. torjuntakontti
44	StoraEnso Anjalankosken TPK	<= 10	X	X		X			
45	Inkeroisten VPK	<= 5	X			X	X	X	
46	Liikkalan VPK	<= 5	X			X	X		
52	Pioneerien VPK	<= 5	X			X	X	X	Kemikaalisuk.puhdistuspaikka
53	Kuusankosken VPK	<= 5	X			X			Sami-Response laitteisto
53	Kouvolan VPK	<= 10	X			X			Liikenteenohjausperävaunu, letkuauto
54	UPM-Kymmene Kymin TPK	<= 5	X			X			
56	Valkeala-Jokelan VPK	<= 5	X			X	X	X	
57	Utin Jääkärirykmentin SPK	<= 10	X			X		X	Ilmailuonnettomuuden pelastustoiminta
58	Kaipiaisten VPK	<= 5				X	X		
61	Vuolenkosken VPK **)	<= 5	X			X	X	X	
62	Iitin VPK**)	<= 5	X			X	X	X	
63	Jaalan VPK	<= 5	X			X	X	X	
64	Selänpään VPK	<= 5	X			X	X	X	
65	Karjalan Prikaatin SPK	<= 10	X			X		X	
66	Tuohikotin VPK	<= 5				X	X		

* väistötilasta johtuen lähtöaika on 1,5 min

** siirtyy 1.1.2021 Päijät-Hämeen maakuntaan

Taulukko 13: palokuntien pelastussukellusvalmius ja erikoistumistehtävät 1.1.2020

Savusukellusvalmius

Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojavarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan ja rajattuun sisätilaan, jossa on savua. Palavan rakennuksen katolla tapahtuva työskentely paineilmahengityslaitetta käyttäen rinnastetaan savusukellukseen.

Nykytila

Savusukellus on erityistä vaaraa aiheuttavaa työtä, jossa on tapaturman tai sairastumisen vaara. Turvallinen savusukellus edellyttää tekijän erityistä kelpoisuutta, joka muodostuu terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyvistä vaatimuksista. Edellä mainittujen vaatimusten täyttymistä seurataan säännöllisin terveystarkastuksin, toimintakykytestein ja säännöllisellä harjoittelulla.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Ylläpidetään ja kehitetään savusukelluskykyä palokunnissa noudattaen valtakunnallisia ohjeistuksia henkilöstön terveystarkastuksista, toimintakykyvaatimuksista ja harjoitteista.

Tuetaan sopimuspalokuntien savusukellusvalmiuden ylläpitämistä pitämällä suojavarusteet ja kalusto riittävällä tasolla.

Ei merkittävää kustannusnousua.

Päätös palvelutasosta
Laaditaan suunnitelma savusukellusvalmiuden kehittämisestä (vuosikello), johon liittyy eri-ikäisten savusukeltajien terveystarkastusten aikataulut ja riittävä määrä savusukellusharjoitteita. **Kehitetään savusukellusharjoitteita ja ylläpidetään tarvittavia harjoitusrakenteita pelastuslaitoksella.**

Kemikaalisukellusvalmius

Kemikaalisukelluksella tarkoitetaan välittömän vaaran alueella tehtäviä tiedustelu-, pelastus-, torjunta- tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä.

Pelastustoimelle kuuluva vaarallisten aineiden torjunta sisältää mm. väestön suojaamisen, aineen leviämisen estämisen tai rajoittamisen, pitoisuuksien mittaamisen sekä aineen vaarattomaksi tekemisen liittyviä tehtäviä.

Nykytila

Kemikaalisukellusvalmius ja kemikaalionnettomuuksien torjuntakalustoa on vakinaisten paloasemien lisäksi StoraEnso Anjalankoski TPK, Kymin TPK, StoraEnso Sunila TPK sekä Myllykosken paloasemalla.

Kemikaalisukeltajien puhdistuspaikan muodostavat Kotkan ja Pioneerien VPK:t.

Tokeva-ohjeista on julkaistu uusi versio nimeltään ”TOKEVA 2020” - ohjepaketti, se on valtakunnallinen ohjeistus kemikaalien ja muiden vaarallisten aineiden vaaratilanteille. TOKEVA 2020 ohjeessa on malli pelastustoiminnan organisoinnista, vaara-alueista, suojaustasoista ja tarvittavista torjuntatoimenpiteistä.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Kehitetään yhdessä naapuripelastuslaitosten kanssa suurten kemikaalionnettomuuksien torjuntavalmiutta.

Laaditaan suunnitelman vaarallisten aineiden nykytilanteen arvioinnista ja TOKEVA 2020 ohjeen kaluston ja varusteiden vaatimuksista. Vaarallisten aineiden torjuntavalmius keskitetään onnettomuusriskien mukaisesti. Ei merkittävää kustannusnousua.

6 KALUSTOSUOSITUKSET

TOKEVA 2020
RISKIEN MUKAINEN TORJUNTAVALMIUS taulukko1.

			Mekittäviä kemikaalin käsittelypaikkoja ja varastoja	1-5 yksikköä koko maa
		Suuria kemikaaliriskejä (esim. kuljetus)	KALUSTOTASO 4	ERIKOIS-KALUSTO
	Kemikaaliriskejä	KALUSTOTASO 3	Tehtävät: Vahvistukset	
Ei merkittäviä riskejä	KALUSTOTASO 2		Yksikkökokonaisuudet	
KALUSTOTASO 1	Tehtävä:	Tehtävä:	mm. johtaminen, lääkintä, puhdistaminen, henkilönsuojaimet, tukkiminen, pumput, säiliöt, neutralointi, mittaus, voimalähteet	
Tehtävä: Hengenpelastus Nopea rajoittaminen Varoittaminen Evakuointi Eristäminen Tiedustelu	Kemikaalisukellus Tiedustelu Leviämisen estäminen Rajoittaminen Vuodon tukkiminen Talteenotto/keräys Ensihoito	Tekniset torjuntatoimet Tukkiminen Siirtopumppaus VAK 3 Kuljetussäiliöt Neutralointi Ea-paikka	Puhdistuslinja	
Toimintavalmiusaika: 10 min/20 min	Toimintavalmiusaika: 20 min/30 min	Toimintavalmiusaika: 60 min/90 min	Toimintavalmiusaika: 120 min/180 min	4 - 8 h
Suojavarusteet: Paloasuja 5 kpl (jokaiselle) Kumisaappaat (jokaiselle) Neste- tai kaasutiiviitä kemikaalisuojapukuja 3 kpl ja/tai roisketiiviitä kemikaalisuojapukuja 4 kpl Paineilmalaite 5 kpl Varapullot	Suojavarusteet: Ed. lisäksi: Neste- tai kaasutiiviitä kemikaalisuojapukuja 3 kpl Roisketiiviitä kemikaalisuojapukuja 4 kpl Paineilmalaite 10 kpl Varapullot Suodatinsuojain 6 kpl Tulensuojapukuja 2 kpl Kylmäsuojapukuja 3 kpl Pukeutumistila	Suojavarusteet: Paloasujen lisäksi Neste- tai kaasutiivis kemikaalisuojapuku 9 kpl Roisketiivis kemikaalisuojapuku 6 kpl Paineilmalaite 12 kpl Varapullot Suodatinsuojain 20 kpl Kylmäsuojapukuja 3 kpl Lämmin pukeutumistila	Suojavarusteet: ed. lisäksi Neste- tai kaasutiivis kemikaalisuojapuku 9 kpl Roisketiivis kemikaalisuojapuku 10 kpl Paineilmalaite 15 kpl Lisäilmajärjestelyt Varapullot x 3 Suodatinsuojain 40 kpl Tulensuojapukuja 3 kpl Kylmäsuojapukuja 6 kpl	

Kuva 14: TOKEVA 2020 ohje: Riskien mukainen torjuntavalmius

Päätös palvelutasosta

Laaditaan suunnitelma vaarallisten aineiden torjuntavalmiuden kehittämisestä.

Kotkansaaren, Karhulan, Haminan, Kouvolan ja Kuusankosken vakinaisten paloasemien torjuntavalmius mitoitetaan TOKEVA 2020 -ohjeen kalustotason 4 mukaiseksi yhteensä siten, että ko. tason toimintavalmiusaika tavoitetaan 120/180 minuutin kuluessa.

Muille asemapaikoille ei sijoiteta varsinaista vaarallisten aineiden torjuntakalustoa. Nämä paloasemat kuuluvat kalustotasoon I.

I-valmiusasteen sopimuspalokunnilla on mm. sammutus-, pelastus- ja öljyntorjuntakaluston kautta perusvalmius toimia palavien nesteiden ja kaasujen onnettomuuksissa sekä valmius henkeä pelastaviin toimenpiteisiin muissa kemikaalionnettomuuksissa. Varsinainen vaarallisten aineiden torjuntavalmius varmistetaan hälytysvastesuunnittelun kautta.

Torjuntavalmiutta kehitetään yhdessä naapuripelastuslaitosten kanssa.

Vesipelastusvalmius (vesisukellus ja pintapelastus)

Vesipelastustoiminnalla tarkoitetaan veden pinnalta (pintapelastus) tai pinnan alta (vesisukellus) tapahtuvaa ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista sekä vesillä tapahtuvaa ympäristövahinkojen torjuntaa.

Välittömällä vesisukellusvalmiudella tarkoitetaan välittömässä lähtövalmiudessa olevaa pelastusyksikköä, joka koostuu esimiehestä, kahdesta I-tason vesisukeltajasta ja sukellusavustajasta.

Muulla vesisukellusvalmiudella tarkoitetaan pelastusyksikköä, joka koostuu esimiehestä, kahdesta vesisukelluskelpoisesta vesisukeltajasta ja sukellusavustajasta.

Pintapelastusvalmiudella tarkoitetaan esimiehen, kuljettajan ja työparin muodostamaa 1+3-vahvuista pelastusyksikköä.

Vesipelastustehtävän vastuu merialueella on Rajavartiolaitoksella ja sisävesillä se on pelastuslaitoksilla.

Nykytila

Kotkansaaren paloasemalla on I-tason välitön vesisukellus- ja pintapelastusvalmius. Pelastussukeltajien käytössä on vesisukellusvarustuksella varustettu sammutus/pelastusyksikkö. Erillinen pelastussukellusauto on sijoitettu Karhulan paloasemalle. Joka työvuorossa on vähintään 2 sukeltajaa.

Haminan ja Kuusankosken paloasemilla on osittainen vesisukellusvalmius, jokaisessa työvuorossa on vähintään yksi sukeltaja.

Muissa vesistöriskejä omaavissa palokunnissa on III-tason pintapelastusvalmius.

Venekalustoa on sijoitettu niille paloasemille, joiden toiminta-alueella voi tapahtua vesipelastustoimintaa edellyttäviä onnettomuuksia.

Rajavartioston helikopteri on liitetty vesipelastustehtävien hälytysvasteisiin, tarvittaessa RajaHekoon on mahdollisuus saada vesisukeltaja mukaan tehtävällä.

Pelastuslaitoksen vesisukeltajat osallistuvat merialueella tapahtuviin vesipelastustehtäviin merivartioston johdolla.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Välitön vesisukellusvalmius (I-tason) ylläpidetään Kotkansaaren paloasemalla, työvuorossa on kaksi vesisukeltajaa.

Osittainen vesisukellusvalmius ylläpidetään Haminan ja Kuusankosken paloasemilla.

Pintapelastusvalmiutta (taso III) pidetään yllä niissä palokunnissa, joiden perustoiminta-alueella on vesistöalueita jotka edellyttävät pintapelastusvalmiutta.

Jatkuvalla sukeltajien lisäkoulutuksen tavoitteena on turvata sukeltajien riittävä määrä palvelustasokaudella.

Vesisukeltajien perus- ja jatkokoulutuksesta tehdään koulutussuunnitelma vuosille 2021 - 2026.

Pintapelastajien peruskoulutus- ja jatkokursseja pidetään vuosittain. Pelastuslaitos huolehtii sopimuspalokuntien pintapelastajien ns. pakollisista harjoituksien järjestämisistä.

Ei merkittävää kustannusnousua.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää välitöntä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiutta Kotkansaaren paloasemalla, välittömässä lähtövalmiudessa ryhmänjohtaja, kaksi I-tason vesisukeltajaa ja sukellusavustaja.

Osittainen vesisukellusvalmius toteutetaan Haminan, Karhulan ja Kuusankosken paloasemilla, työvuorojärjestelyin ilman ylimääräisiä henkilöstökuluja nykyisellä työvuorovahvuudella

Pintapelastusvalmiutta ylläpidetään Kotkansaaren, Karhulan, Haminan, Kouvolan ja Kuusankosken paloasemilla sekä seuraavilla sopimuspalokuntien paloasemilla: Pyhtää, Siltakylä, Virojoki, Myllykoski, Anjala, Inkeroinen, Koria, Jokela, Utin Jääkärirykmentti, Jaala, Selänpää, Karjalan Prikaati.

Pelastussukellus- ja pintapelastustaitoa pidetään yllä koulutuksella ja harjoittelulla.

Pelastuslaitos osallistuu merialueilla tapahtuviin vesipelastustehtäviin käytettävissä olevalla valmiudella ja kalustollaan. Merialueella pelastuslaitos pyrkii ylläpitämään avoveden aikana vähintään kaksi alusta jatkuvassa meripelastusvalmiudessa (Kotkan ja Haminan venevarikko).

Väestön varoittamisjärjestelyt sekä tieto- ja viestijärjestelmät

Nykytila

Pelastuslaitoksen puheviestijärjestelmä on jakautunut kahteen eri tekniikkaan perustuvaan järjestelmään. Pelastuslaitoksen vhf-, ja VIRVE -päätelaitteet ovat tällä hetkellä teknisesti/toiminnoiltaan nykyaikaiset.

Pelastustoiminnan johtamiseen pelastuslaitoksella on käytössään kenttäjohtamisjärjestelmä ”PEKE”.

Pelastuslaitoksella on suurimman osan toiminta-aluetta kattava viestinnän- ja hälyttämisenvarajärjestelmä, johon on liitetty yhteiskunnan häiriötilanteet huomioiden ”APUA -puhelinjärjestelmä” kansalaisten tarpeita huomioiden.

Pelastustoimen alueen väestönhälytinjärjestelmä kattaa tason 2 ja 3 SEVESO-kohteiden ympäristön, normaali- ja poikkeusolojen riskien kannalta tarpeelliset taaja-asutusalueet sekä ydinvoimalan varautumisalueen. Väestönhälytinjärjestelmää on huollettu, uusittu sekä nykyaikaistettu vuosittain.

Pelastuslaitoksella on oma puhelin- ja tietoliikenneverkko jokaiselle paloasemalle ja toimipaikalle. Tietojärjestelmään liitetyt tietokoneet ovat tietoturvallisia ja niitä käytetään osana johtamisjärjestelmää.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

VIRVE -verkon päätelaitteita tulee päivittää/uusia vuosittain, sekä varautua hankkimaan VIRVE 2.0 verkon päätelaitteita kun verkko otetaan käyttöön.

Viranomaisten yhteinen kenttäjohtamisjärjestelmän ”KEJO” otetaan käyttöön pelastuslaitoksella. Järjestelmän käyttöönotto aiheuttaa merkittäviä käyttöönottokuluja ja käytöstä aiheutuvia ylläpitokuluja sekä vaatii huomattavasti työaikaa kouluttautumiseen.

Pelastuslaitoksella on hätäkeskustietojärjestelmä ERICA:n ylläpitoon 4 kpl työasemia (Portal -käyttö) ja järjestelmän käyttöön koulutettu henkilöstö.

Alueen väestöhälyttimiä uusitaan vuosittain 4 kpl, josta aiheutuu kustannuksia n. 50 000 €/vuosi. Väestöhälyttimien huoltoihin varataan omia henkilöresursseja ja ostopalveluita. Huoltokustannukset vuosittain n. 35 000€/vuosi.

Lisätään ja kehitetään ICT -tukipalveluiden hankkimista maakunnalliselta Kymijoen ICT:ltä.

Päätös palvelutasosta
Väestönhälytin- ja sen ohjausjärjestelmät on vuosittain huollettu/uudistettu.
Viestinnän- ja hälyttämisen varajärjestelmä on käytössä koko toimialueella.
VIRVE -verkon päätelaitteet ovat teknisesti toimivia ja niitä on operatiivisen toiminnan kannalta riittävästi käytettävissä. Pelastuslaitos on mukana VIRVE 2.0:n käyttöönotossa. Käyttökustannukset ovat suunniteltuja ja hallittuja.
Kenttäjohtamisjärjestelmä ”KEJO” otetaan operatiiviseen käyttöön.
Hätäkeskustietojärjestelmän ylläpitoa hoidetaan pelastuslaitoksen työpisteistä ja pelastuslaitoksella on käytettävissä vähintään 1 kpl ERICA -client päivystäjän työasema johtokeskustoiminnan tarpeisiin.
Pelastuslaitoksella on oma tietoliikenneverkko ja sen laitteet ovat toimintakuntoisia.
Pelastuslaitoksella on TUVE -tietoliikenneyhteydet ja työasemat käytössä vakinaisilla paloasemilla.

Liikenneonnettomuudet

Liikenneonnettomuudet jaetaan liikennevälinetyypin mukaan tieliikenne-, raideliikenne- ja vesiliikenne-ilmaliikenne- ja maastoliikenne onnettomuuksiin.

Nykytila

Liikenneonnettomuuksia vuosittain Kymenlaakson alueella on keskimäärin noin 500.

Tieliikenneonnettomuudet tapahtuvat pääsääntöiset vilkasliikenteillä valta- ja kantateillä mutta liikenneonnettomuuksia tapahtuu myös kyläteillä haja-asutusalueella. Kymenlaakson alueella onnettomuusriskiä lisää itärajan tavaraliikenne. E18 moottoritie on vähentänyt vakavien liikenneonnettomuuksia etenkin Hamina - Vaalimaan välillä. Vt15 on edelleen vakavien tieliikenneonnettomuuksien suhteen selkeä riskikeskittymä.

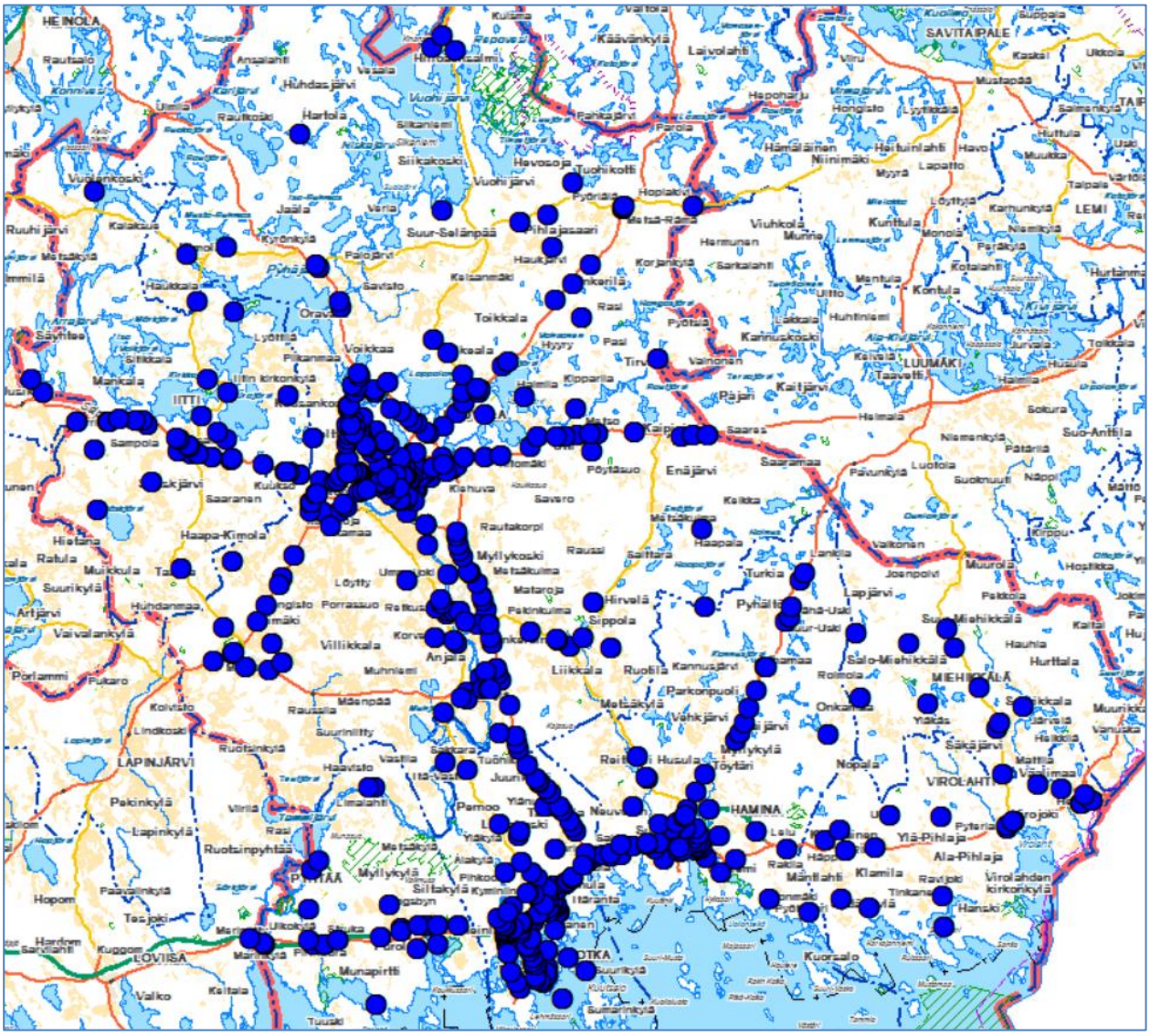

Kartta: Vuoden 2019 aikana tapahtuneet liikenneonnettomuudet, yhteensä 605 onnettomuutta.

Vakinaisten palokuntien lisäksi hydrauliset pelastusvälinesarjat ovat seuraavien sopimuspalokuntien käytössä: Pyhtää, Siltakylä, Karhula, Vehkalahti, Miehikkälä, Virojoki, Elimäki, Myllykoski, Anjala, Inkeroinen, Liikkala, Koria, Kuusankoski, Kouvola, Kymin, Jokelan, Utin Jääkärirykmentti, Kaipiainen, Vuolenkoski, Iitti, Jaala, Selänpää, Karjalan Prikaati ja Tuohikotin. Kaariteltat huolto ja suojapaikoiksi on sijoitettu Virojoelle ja Tiutisen paloasemille.

Pelastuslaitos antaa poliisille virka-apua onnettomuustilanteissa liikenteenohjauksessa. Tiehallinnon omistamat kaksi liikenteenohjausperävaunua on sijoitettua Kouvolan VPK:n ja Siltakylän VPK:n käyttöön.

Sähköradan hätämaadoitusvalmius on radan läheisyydessä olevilla palokunnilla. VR Rata Oy kouluttaa palokuntien henkilöstön hätämaadoituksen tekemiseen.

Raskasta nostokalustoa palokuntien käytössä ei ole. Nostoissa tukeudutaan nosturi- ja hinausliikkeiden palvelukseen. VR:llä on rautatieonnettomuuksia varten raskasta nostokalustoa veturien ja vaunujen siirtoon.

Anjalan paloasemalle on sijoitettuna Kymsoten suuronnettomuusyksikkö, jossa on ensihoidon välineitä monipotilasonnettomuuksien varalle.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnassa tarvittavien raivausvälineiden ja nostotyynysarjojen uusiminen tapahtuu öljyntorjunta- ja investointisuunnitelman mukaisesti.

Rautatieliikenneonnettomuuksien varalle kehitetään uhrien pelastamismenetelmiä vaunusta sekä potilaiden ja matkustajien evakuointivalmiutta etenkin talvella ratalinjalla tapahtuvien onnettomuuksien varalta. Tämä edellyttää mm. maastokelpoisten ajoneuvojen ja pelastusvälineiden hankintaa sekä sääsuojien varaamista loukkaantuneille ja matkustajille.

Ilmaliikenneonnettomuuksien onnettomuuksien pelastustoimintaa kehitetään yhdessä Utin lentokentän toimijoiden kanssa. Tämä edellyttää mm. maastokelpoisten ajoneuvojen ja pelastusvälineiden hankintaa sekä sääsuojien varaamista loukkaantuneille

Autojen uusien energialähteiden johdosta liikenneonnettomuuksien pelastustaktiikkaa, pelastustekniikka, pelastusvälineitä kehitetään vastaamaan perinteisten bensiini- ja dieselkäyttöisten autojen lisäksi, myös sähkö-, hybridi- ja kaasuautojen eritysvaatimukset pelastustoiminnalle. Hankitaan sähköautojen sammutuksessa tarvittavaa erikoiskalustoa esim. upotuskontti.

Liikenneonnettomuuksien pelastustoimintaa kehitetään yhdessä Kymsoten ensihoidon ja naapuripelastuslaitosten kanssa. Tiehallinnon omistamat liikenteenohjausperävaunut voidaan sijoittaa paloasemille.

Liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnan kehittämiskustannusvaikutus on n. 100 000 euroa.

Päätös palvelutasosta

Pelastusvälineet on sijoitettuna valta- ja kantateiden läheisyydellä oleville palokunnille. Liikennepelastuskalustoa lisätään Kotkan päivystysalueen sopimuspalokunnille päällekkäisten pelastustehtävien varalle.

Autojen uusien energialähteiden johdosta kehitetään liikenneonnettomuuksien pelastustaktiikka ja - tekniikkaa, hankintaa erikoiskalustoa sähköautojen liikennepelastamiseen ja tulipalojen sammutukseen.

Pelastuskalustoa kehitetään niin, että pelastuslaitos suoriutuu raskaan liikenteen onnettomuuksista.

Varaudutaan vaativiin liikenneonnettomuuksiin, jossa altistuneita voi olla n. 50 henkilöä.

Liikenneonnettomuuksien pelastustoimintaa kehitetään yhdessä ensihoidon ja naapuripelastuslaitosten kanssa.

3.1.7.2 Varautuminen häiriötilanteisiin

Pelastuslaitoksen tehtävä on valmiussuunnittelun ja etukäteen tehtävien valmistelujen avulla varmistaa, että se pystyy toimialueellaan huolehtimaan ihmisten ja omaisuuden suojaamiseen ja pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistään sekä tehtävien edellyttämästä yhteistoiminnasta myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma sisältää tiedot pelastuslaitoksen tärkeiden toimintojen turvaamisjärjestelyistä normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Valmiussuunnitelmaa ja siihen liittyviä muita suunnitelmia käytetään normaaliolojen häiriötilanteesta poikkeusolojen väestönsuojelutilanteisiin asti.

Pelastuslaitoksen varautuminen perustuu normaaliolojen valmiuteen toimia tavanomaisissa onnettomuustilanteissa, suuronnettomuustilanteissa sekä häiriötilanteissa. Pelastuslaitos on suunnitellut ennakoitavia vaaratilanteita varten valmiuden kohottamisen kriteerit ja toimintamallin.

Yhteistyö Kymenlaaksossa pelastuslaitoksen, kuntien ja yhteistoimintaviranomaisten ja tahojen kanssa perustuu aktiiviseen yhteistoimintaan, yhteistyösopimuksiin, virka-apu pyyntöihin, valmiussuunnitteluyhteistyöhön ja asiantuntija apuun sekä valmiusharjoituksiin.

Nykytila

Pelastuslaitoksella on 20.6.2016 hyväksytty valmiussuunnitelma, jota on sen jälkeen päivitetty muuttuneiden tietojen osalta. Valmiussuunnitelman tarkoitus on varmistaa, että pelastuslaitos pystyy toimialueellaan huolehtimaan ihmisten ja omaisuuden suojaamiseen ja pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistään sekä tehtävien edellyttämästä yhteistoiminnasta myös poikkeusoloissa.

Väestönvaroittamiseksi väestönhälyttimillä voidaan antaa yleinen vaaramerkki pelastustoiminnan johtajan päätöksellä.

Kiinteät hälyttimet koesoitetaan kuukauden ensimmäisenä arkimaanantaina kello 12.00. Kiinteiden hälyttimien kuuluvuusalueen ulkopuolella voidaan hälyttää kaiutinautoilla. Väestöhälyttimien lisäksi voidaan antaa vaaratiedotteita (Vaaratiedoteopas 1/2013 SM).

Valtioneuvosto, ministeriöt ja toimivaltaiset viranomaiset vastaavat kokonaisturvallisuuteen liittyvästä varautumisesta, häiriötilanteiden hallinnasta ja toiminnan johtamisesta. Tehtävät hoidetaan normaalien toimivaltuuksien pohjalta, jotka perustuvat voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Pelastuslaitoksella tukee kuntien valmiussuunnittelua. Pelastuslaitos on laatinut sopimuksia yhteistoiminnasta eri viranomaisten ja yhteisöjen kanssa.

Vuoden 2012 alussa käynnistettiin Kymenlaakson valmius- ja turvallisuusfoorumin eli Kymen Turvan toiminta. Kymen Turva toimii maakunnan kuntien ja viranomaisten turvallisuusyhteistyön alustana. Siinä linjataan ja asetetaan yhteisiä painopisteitä, sekä yhteen sovitetaan Kymenlaakson valmius- ja turvallisuusasioita. Viranomaisyhteystyönä on laadittu vuonna 2016 Kymenlaakson riskiarvio, Suomen kansallisen riskiarvion pohjalta. Malli laajeni valtakunnalliseksi ja nämä muutokset on huomioitu riskiarvioon tehdyissä päivityksissä.

Häiriötilanteiden hallintaan liittyvää valmistelua tukemassa hyödynnetään toimivaltaisten viranomaisten tukena tarvittaessa häiriötilanteen tai poikkeusolojen luonteesta riippuen Kymen Turvaa sekä sen sihteeristöä ja kriittisen viestinnän yhteistyöverkostoa.

Pelastuslaitos tukee Kymen Turvan toimintaa mm. tuottamalla pääsihteerin palvelua ja toimimalla sihteeristön puheenjohtajana. Yleinen tilannekuvakatsaus on osa normaalia Kymen Turvan toimintaa. Yleistä tilannekuvatoimintaa voidaan tehostaa yksittäisen tilanteen edellyttäessä.

Kymen Turvassa häiriötilanteiden yhteistoiminnan kehittämiseksi on laadittu mm. Kymenlaakson valmiuskortti. Valmiuskortti auttaa kuntia varautumistyössä ja se helpottaa häiriötilanteissa saamaan nopeasti käsitys keskeisistä toimijoista sekä siitä, mitä tehtäviä tilanteeseen osallistuville toimijoille kuuluu tai mitä apua he voivat luontevasti vastuutaholle antaa. Lisäksi mukana ovat kaikkien tahojen yhteystiedot.

Pelastusopisto on järjestänyt yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa kunnille heidän toivomaansa varautumisen täydennys- ja peruskoulutusta.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Pelastuslaitos pystyy toimialueellaan huolehtimaan ihmisten ja omaisuuden suojaamisesta ja pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistään sekä tehtävien edellyttämästä yhteistoiminnasta myös poikkeusoloissa siten, että ihmishenkiä ja omaisuutta ei menetetä puutteellisten varautumisjärjestelyjen vuoksi.

Pelastuslaitos tukee kuntia valmiussuunnittelussa. Kunnat ovat varautuneet siten, että pystyvät huolehtimaan tärkeiden peruspalvelujen turvaamisesta normaalioloissa, häiriötiloissa ja poikkeusoloissa. Pelastuslaitoksen ja kuntien yhteistoiminta mahdollistaa varautumisresurssien tehokkaan käytön.

Pelastustoiminta poikkeusoloissa on varmistettu yhteistyösopimuksin, Kymenlaakson kuntien ja viranomaisten valmiussuunnitelmat ovat keskenään yhteensopivia ja ajantasaisia sekä valmiussuunnitelmien mukaista toimintaa on harjoiteltu riittävän usein. Verkostoitumista kehitetään edelleen erityisesti maakunnan sisällä.

Paloasemien rakentamisen ja korjausten jälkeen pelastuslaitoksella on jatkossa käytettävissä kaksi tilannekeskusta. Karhulan paloaseman yhteyteen tuleva tilannekeskus suunnitellaan rakennettavaksi suojattuna, jolloin se toimisi myös pelastuslaitoksen johtokeskustilana kaikissa poikkeusoloissa. Tilannekeskukset perustetaan ennalta suunniteltujen kriteerien ja toimintamallin mukaisesti.

Pelastuslaitosten tilannekuvan kokoaminen jatkossa on siirtymässä valtakunnallisesti 5 alueen hoidettavaksi, jolloin pelastuslaitoksella olisi mahdollista hyödyntää jatkuvasti toimivaa tilannekeskuspalvelua.

Päätös palvelutasosta
Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmat pidetään ajan tasalla. **Kuntien valmiussuunnittelua tuetaan ja jokaista kuntaa kohden on varattu yhdyshenkilö tätä tehtävää varten.** **Pelastuslaitoksella on varautumiseen käytettävissä vähintään 1 henkilötyövuoden panostus.** **Pelastuslaitos osaltaan tukee yhteisen tilannekuvan luomista, varautumista ja turvallisuus sekä häiriötilanteiden hallinnan yleistä yhteensovittamista Kymenlaaksossa.** **Pelastuslaitos tukee Kymen Turvan toimintaa tuottamalla pääsihteerin palvelua ja toimimalla sihteeristön puheenjohtajana.** **Pelastuslaitos tekee tarvittavat sopimukset yhteistoiminnasta eri viranomaisten ja yhteisöjen kanssa.** **Yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa jatketaan ja pyritään entisestään tiivistämään erityisesti maakunnan alueella.** **Pelastuslaitos osallistuu sisäasiainministeriön ja Etelä-Suomen aluehallintoviranomaisen järjestämiin valmiusharjoituksiin sekä järjestää tarvittaessa omia valmiusharjoituksia yhteistyössä kuntien, muiden viranomaisten ja yhdistysten kanssa.**

Omatoimisen varautumisen suunnittelu

Omatoiminen varautuminen on kansalaisten, yritysten, organisaatioiden ja taloyhtiöiden valmistautumista erilaisia onnettomuuksia, erityistilanteita ja poikkeusoloja varten. Omatoimisen varautumisen organisaatiot toimivat viranomaisten ohjeiden mukaisesti pyrkien kuitenkin säilyttämään itsenäisen toimintakyvyn mahdollisimman pitkään.

Omatoimisen varautumisen henkilöstö asuinkiinteistöissä, yrityksissä ja laitoksissa toteuttavat varautumista jo normaaliaikana. Pelastussuunnitelman laadinta on osa omatoimista varautumista.

Omatoimisen varautumisen koulutuksessa opitaan ehkäisemään onnettomuuksia ja valmentaudutaan myös toimimaan poikkeavissa tilanteissa, kuten esimerkiksi vaarallisten aineiden onnettomuudessa. Se on myös osa poikkeusolojen väestönsuojelua.

Väestönsuojelutilanteessa toimitaan jo normaalioloissa koulutetuilla ja harjoitetuilla henkilöillä. Omatoiminen varautuminen ja sen järjestelyt luovat väestönsuojelun perustan.

Nykytila

Pelastuslaitos valvoo ja ohjaa valvonnan yhteydessä yritysten ja taloyhtiöiden omatoimisen varautumisen tasoa ja siitä laadittua pelastussuunnitelmaa. Rakennuslupavaiheessa tarkastetaan osaltaan omatoimisen varautumiselta vaadittava taso. Pelastuslaitos ei kokoa kaikkia pelastussuunnitelmia itselleen.

Poikkeusoloissa tapahtuvaa omatoimisen varautumisen johtamista varten alue on jaettu kunnittain joko suojelupiireihin ja/ tai -lohkoihin. Piiri- ja lohkojaon korvaamisesta paloasemiin perustuvalla jaolla on tehty selvitys, mutta ei ratkaisua aluejaon muuttamiseksi. Järjestelmä pyritään toteuttamaan valtakunnallisen mallin mukaisesti. Pelastuslain tarkistaminen varautumisen ja väestönsuojelun osalta on käynnistetty ja Kymenlaakson pelastuslaitoksen edustaja on mukana Sisäministeriön työryhmässä.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Omatoimisen varautumisen toimintamalli on tarkoituksenmukainen ja valtakunnallinen.

Pelastussuunnitelmavelvolliset ovat laatineet omaan käyttöönsä soveltuvan pelastussuunnitelman. Omatoiminen varautuminen toteutuu suunnitellusti.

Kustannukset säilyvät nykytasolla.

Päätös palvelutasosta
Omatoimisen varautumisen ohjaus pyritään toteuttamaan valtakunnallisen linjauksen mukaisesti. **Valvontakäyntien yhteydessä tarkistetaan, että tarvittavat pelastussuunnitelmat on tehty, ne ovat ajantasaisia ja yrityksen ja yhteisön turvallisuuskulttuuri on riittävän korkealla tasolla.** **Pelastuslaitos ohjaa yrityksiä ja yhteisöjä pelastussuunnitelmien laatimisessa.**

3.1.7.3 Poikkeusolot

Pelastuslain 2 §:n mukaan toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista myös valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa. Pelastustoiminta turvataan normaalioloissa, erilaisissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa edellisessä kappaleessa (3.1.7.2 Varautuminen häiriötilanteisiin) kuvatun valmiussuunnitelman mukaisesti, jossa on kuvattu myös poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmistelut. Häiriötilanteen kehittymisen poikkeusoloiksi toteaa valtioneuvosto, yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa ja käyttöönottoasetuksesta päättää lopullisesti eduskunta.

Valmiuslain mukaan poikkeusoloja ovat:
1) Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila;
2) Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista;
3) väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat;
4) erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila; sekä
5) vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.

Pelastuslaitos hankkii ja varastoi poikkeusoloja varten tarvitsemansa materiaalin valmiussuunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitoksen hankintoja tehdessä tulee huomioida materiaalin käytettävyys poikkeusoloissa.

Materiaalihankinnat jaetaan kahteen osaan: ennakolta hankittavaan ja toimeenpanovaiheessa hankittavaan materiaaliin. Ennakolta hankittavaan materiaaliin kuuluu käytössä oleva väestönsuojeluun soveltuva materiaali sekä väestönsuojelun johtamiseen ja muodostelmien käyttöön ennakolta hankittava materiaali.

Toimeenpanovaiheessa hankittava materiaali on sellaista, joka ei ole lyhyen käyttöiän takia ole järkevää hankkia etukäteen tai joka on muuten suunniteltu hankittavaksi toimeenpanovaiheessa. Toimeenpanovaiheessa hankitaan muun muassa paristot ja elintarvikkeita.

Aseellista uhkaa sisältävissä poikkeusoloissa väestö varaudutaan riskiarvioiden ja uhkatilanteiden mukaisesti suojaamaan olemassa oleviin väestönsuojiin, mahdollisimman hyvän suojan antaviin sisätiloihin tai väestönsiirtojen eli evakuointien avulla. Väestönsuojien ensisijaisena tarkoituksena on suojata väestöä sotilaallista uhkaa vastaan siellä, missä ihmiset normaalistikin liikkuvat, käyvät töissä ja asuvat. Normaalioloissa väestönsuojia käytetään esimerkiksi asuintalojen varastotiloina, liikuntahalleina ja sosiaalitiloina. Väestönsuojat pitää kuitenkin pystyä tyhjentämään ja ottamaan käyttöön 72 tunnin kuluessa.

Sisäministeriö johtaa ja koordinoi väestönsuojelun kansallisia järjestelyitä. Väestönsuojeluun turvaudutaan sodan tai sodan uhkan aikana. Väestönsuojelun tarkoituksena on siviiliväestön suojelu vihollisuuksien ja onnettomuuksien vaaroilta ja auttaminen selviytymään niiden välittömiltä vaikutuksilta sekä välttämättömien edellytysten luominen eloonjäämiselle. Pelastustoimen viranomaiset huolehtivat toimialaansa kuuluvista väestönsuojelutehtävistä ja varaavat sekä kouluttavat siihen tarvittavan henkilöstön. Kokonaisuudessaan väestönsuojelu kuuluu useiden viranomaisten vastuulle. Pelastustoimen rinnalla väestönsuojelusta vastaavat ne viranomaiset, jotka hoitavat siihen kuuluvia tehtäviä normaalioloissakin. Pelastustoimen vastuulla ovat väestön varoittaminen, suojautumisen johtaminen, pelastustoiminta sekä evakuoinnit.

Väestönsuojeluhenkilöstö, -materiaali ja -tilat ovat erityisesti suojeltu aseellisissa konflikteissa. Väestönsuojelun tunnuksena käytetään sinistä tasasivuista kolmiota oranssilla pohjalla. Väestönsuojeluviranomaisten voimavaroja voidaan valmiuslain nojalla sodan tai sen uhkan aikana täydentää määräämällä lisähenkilöstöä sammutus-, pelastus-, ensiapu-, huolto-, raivaus- ja puhdistustehtäviin sekä väestönsuojeluorganisaation johto- ja erityistehtäviin.

Nykytila

Poikkeusolojen pelastustoiminta perustuu normaaliolojen valmiuteen toimia suuronnettomuustilanteissa sekä häiriö- ja erityistilanteissa. Poikkeusolojen toimintaa varten normaaliolojen valmiutta täydennetään uhka-arvioiden edellyttämillä lisätoimenpiteillä. Poikkeusoloissa toimintoja priorisoidaan, vapautuvia resursseja ohjataan välttämättömien toimintojen tukemiseen.

Pelastuslaitoksen johtokeskus on varauduttu perustamaan Jylpyn paloasemalle, jonka osalta on tällä hetkellä sisäilmasta johtuva tilankäyttöongelma. Pelastusyhtymien esikunnat (2) perustetaan Kotkaan ja Kouvolaan. Jokaisen kunnan johtokeskukseen on varauduttu asettamaan yhdyshenkilö, joka johtaa myös kunnan alueella olevia omatoimisen varautumisen suojeluorganisaatioita.

Pelastuslaitos huolehtii osaltaan poikkeusoloihin liittyvistä tehtävistä ja ylläpitää niiden edellyttämää valmiutta sekä yhteen sovittaa eri viranomaisten ja pelastustoimeen osallistuvien muiden tahojen toimintaa poikkeusolojen pelastustoiminnassa.

Pelastuslaitos ylläpitää osaltaan poikkeusolojen varalle tehdyt henkilö-, rakennus- ja ajoneuvovaraukset, jotka ovat käytettävissä myös poikkeusolojen väestönsuojelutehtäviin.

Pelastuslaitos tukee tarvittaessa alueen kuntia poikkeusolojen henkilö-, rakennus- ja ajoneuvovarauksien tekemisessä.

Poikkeusoloissa väestö varaudutaan riskiarvioiden ja uhkatilanteiden mukaisesti suojaamaan olemassa oleviin väestönsuojiin, mahdollisimman hyvän suojan antaviin sisätiloihin tai väestönsiirtojen avulla. Väestönsuojien ensisijaisena tarkoituksena on suojata väestöä sotilaallista uhkaa vastaan siellä, missä ihmiset normaalisti liikkuvat, käyvät töissä ja asuvat.

Poikkeusolojen henkilövarauksia (VAP) on pelastuslaitoksen organisaatioiden osalta päivitetty puolustusvoimien kanssa vuonna 2018.

Pelastustoimen alueella väestönsuojapaikkoja on määrällisesti kaupunkien keskustoissa lähes kaikille asukkaille. Pientalovaltaisilla alueilla on alueellisesti suojapaikoista puutetta. Haja-asutusalueilla suojapaikkoja on vähän, siellä on väestön varauduttava suojautumaan sisätiloihin ja mahdollisuuksien mukaan tilapäissuojiin. Väestönsuojapaikkoja on Kymenlaaksossa 124 000, määrä vastaa noin 70 % Kymenlaakson asukasmäärästä. Suojien käyttötarkoitukset on kirjattu alkuperäisten tietojen mukaisesti, mutta ne eivät aina vastaa suojan todellista käyttötarkoitusta.

Olemassa olevien väestönsuojien kunto vaihtelee. Osa suojista ja varusteista on huonokuntoisia. Suojien tarkastaminen on osoittautunut normaaliajan käytöstä johtuen vaikeaksi.

Pelastustoimen alue on jaettu kunnittain poikkeusoloja varten suojelupiireihin ja –lohkoihin. Suojelupiirit ja -lohkot ovat asiakirjavalmiudessa.

Kymenlaakson alueen omatoimisen varautumisen ja väestönsuojelumuodostelmien varautumiseen liittyvästä peruskoulutuksesta vastaa pelastuslaitos yhteistyössä kuntien toimialojen kanssa. Pelastuslaitos järjestää koulutuksen yhdessä Kaakkois-Suomen Pelastusalanliitto ry:n (Kaspel) kanssa.

Väestönsuojelumateriaali on inventoitu ja uutta materiaalia on hankittu inventoinnin perusteella havaittujen materiaalipuutteiden vuoksi.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Pelastustoimen organisaatiot kykenevät toimimaan myös väestönsuojelutilanteessa mahdollisimman pitkälle normaaliorganisaatiollaan. Väestönsuojaaminen toteutetaan myös poikkeusolojen väestönsuojelutilanteessa niin, ettei ihmishenkiä menetetä puutteellisten suojaamismahdollisuuksien vuoksi.

Pelastustoimen alueen väestönsuojat ovat Kymenlaakson pelastuslaitoksen alueella kattavassa yhteisessä tietokannassa ja ne ovat luokiteltu oikein tosiasiallisten käyttötarkoitusten mukaan.

Tavoitteena on, että pelastustoimen johtokeskuksen ja alueen kuntien johtokeskuksien yhteistoiminta on saumatonta ja koko poikkeusolojen pelastustoiminnan järjestelmä mahdollistaa tehokkaan toiminnan uhkatilanteissa. Poikkeusolojen pelastustoimintaan varattu kalusto on riittävä ja kalustoa on ylläpidetty ja täydennetty suunnitelmallisesti.

Poikkeusolojen ja väestönsuojelun kannalta tarvittavat materiaalit on hankittu suunnitelman mukaisesti koko pelastuslaitoksen täysvalmiusorganisaatiolle.

Kustannusvaikutukset ovat merkittäviä.

Päätös palvelutasosta

Poikkeusolojen pelastustoimintaa varten varataan (VAP), koulutetaan ja varustetaan 6 pelastuskomppaniaa. Komppaniat toimivat 2 pelastusyhtymän alaisuudessa (Kouvola ja Kotka).

Poikkeusolot huomioidaan materiaalihankinnoissa ja tarvittava lisämateriaali hankitaan osana väestönsuojelun materiaalihankintoja.

Pelastuslaitos ohjaa omatoimista varautumista myös poikkeusoloissa sekä järjestää tarvittavia omatoimisen varautumisen koulutuksia yhteistyökumppaneiden kanssa.

Pelastuslaitos ylläpitää oman organisaationsa poikkeusolojen varalle tehdyt henkilö-, rakennus- ja ajoneuvovaraukset sekä varautuu myös väestönsuojelutehtäviin.

Karhulan paloaseman yhteyteen suunnitellaan rakennettavaksi S1-luokan väestönsuoja, joka toimii pelastustoimen suojattuna johtokeskustilana myös poikkeusoloissa.

Poikkeusoloihin ja väestönsuojeluun varautumiseen varataan resursseja 0,5 henkilötyövuotta.

Yhteistyössä rakennuslupaviranomaisten kanssa huolehditaan väestönsuojien rakentamisvelvoitteen toteutumisesta voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Valmiussuunnitelmissa huomioidaan poikkeusolot ja väestönsuojelutilanteet.

Pelastuslaitos laatii väestönsuojelumateriaalin hankintasuunnitelman vuosittain, joka huomio myös poikkeusolojen tarpeen sekä kaluston käytettävyyden normaaliolojen onnettomuustilanteissa.

3.1.8 Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat

Pelastustoiminnan suunnitelmat

Pelastuslaissa (47§) on velvoite, että viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan. Pelastuslaitokselle on annettava selvitykset pelastustoimintaan käytettävissä olevista voimavaroista.

Laissa on lisäksi velvoite (48§) ulkoisen pelastussuunnitelman laatimisesta ydinvoiman vaikutusalueella, Seveso turvallisuusselvityslaitoksiin, kemikaaliratapihoille ja satamien vaarallisten aineiden kentille. Ulkoisen pelastussuunnitelman laatimisesta on annettu sisäasiainministeriön julkaisu 18/2012.

Sisäministeriö on asetuksella 1353/2018 täsmentänyt pelastustoimen suunnitelmien rakennetta, yleisjärjestelyjä ja sisältöä.

Pelastuslaitoksen tehtävä on laatia yhteistyössä alueen kuntien ja muiden osapuolten kanssa väestön suojaamista koskevat suunnitelmat sekä suunnitelmat väestön tai sen osan siirtämiseksi pois vaaran uhkaamalta alueelta ja sijoittamiseksi turvalliselle alueelle.

Nykytila

Pelastustoiminnan johtamisen on laadittu useista ohjeita sekä yhteistoimintaviranomaiset kanssa laadittuja yhteistoimintasopimuksia. Sopimukset ja ohjeet päivitetään tarvittaessa.

Tärkeimmät ovat pelastustoiminnan johtamisohje, viestiohje, hälytysvasteiden ohje, yhteistoiminta naapuripelastuslaitosten kanssa sekä eri viranomaisten yhteistoimi-ohjeen ja - muistio. Vesihuoltolaitosten kanssa on laadittu sammutusvesisuunnitelmat päivystysalueittain. Ulkoiset pelastussuunnitelmat on laadittu seveso-laitoksiin ja kemikaaliratapihoille. Lisäksi on eri onnettomuustyypeille laadittu toimintaohjeet, esim. ilmaliikenneonnettomuudelle, maatietunneliin, kemikaalipalojen sammutukseen jne.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Pelastustoiminnan -, resurssien käytön - ja johtamistoiminnan tehostamiseksi laaditut suunnitelmat tarkastetaan ja päivitetään vastaamaan asetus 1363/2018 vaatimuksia vuoden 2020 aikana.

Suunnitelmat tarkistetaan ja päivitetään vuosittain.

Suuronnettomuuden pelastustoiminnan tehostamiseksi suunnitelmien käytettävyyttä tehostetaan pelastustoimen kenttäjohtamisen avulla.

Päätös palvelutasosta
Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää pelastuslain ja muiden säädösten mukaiset suunnitelmat sekä tarkastaa vuosittain ja päivittää ne tarvittaessa. **Suunnitelmien käytettävyyttä testataan pelastusharjoitusten yhteydessä.** **Suunnitelmien laadinta ja päivittäminen tarvitsee noin kolme henkilötyövuotta vuosittain.**

3.1.9 Öljyntorjunta

Pelastuslain mukaan alueen pelastustoimi vastaa maa-alueen öljyvahinkojen ja omalta osaltaan myös öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnasta alueellaan. Se ohjaa myös öljyvahinkojen torjuntaan varautumista alueellaan.

Pelastuslain 47 §:n mukaan alueen pelastustoimen tulee laatia alueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Merialueella tapahtuvaa alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa koskevat suunnitelmat laaditaan kuitenkin Rajavartiolaitoksen johdolla.

Nykytila

1.1.2019 astui voimaan pelastuslain muutokset, jossa öljyntorjunta kuuluu pelastustoimeen. Pelastuslain 111a§ mukaan kunta vastaa öljyvahinkojen jälkitorjunnasta alueellaan. Jälkitorjuntaa johtaa asianomaisen kunnan määräämä viranomainen. Kumotun öljyvahinkojen torjuntalain perusteella kunnat ovat aiemmin määränneet alueen pelastustoimen vastaamaan jälkitorjunnasta.

Öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman (vv.2014-2018) hankinnat on pääosaltaan tehty. Pelastuslaitoksen aluskalusto on pääosin laadultaan hyvää ja riittävä vastaamaan nykyistä tarvetta. Alusten kuljettamiseen liittyviä pätevyyskirjoja on henkilöstöllä riittävästi. Maaöljyvahinkojen torjuntavalmius on kohtuullisen hyvällä tasolla.

Pelastuslaitoksella on päivittäisiä öljyvahinkoja varten laadittu öljyvahinkojen torjuntaohje, joka on laadittu yhteistyössä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen kanssa. Pelastuslaitos osallistuu edelleen SÖKÖ-hankkeisiin.

Öljyntorjuntasuunnitelma vuosille 2019-2023 on valmiutta ylläpitävä suunnitelma: Suunnitelmassa ei ole merkittäviä uudishankkeita vaan merkittävä osa hankkeista on vanhentuvan kaluston korvaamista. Suunnitelma antaa mahdollisuuden toteuttaa tehokasta alkutorjuntaa rannikolla 3-5 päivän ajan. Torjuntaorganisaation vahvuus on suunnitelmassa n. 380 henkilöä ja henkilöstön suojavarusteet on mitoitettu n. 600 henkilölle.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Jokaisella pelastuslaitoksen asemapaikalla on perusvalmius päivittäisten öljyvahinkojen torjuntaan.

Öljyntorjuntasuunnitelman mukaiset varuste- ja kalustohankinnat saadaan toteutettua suunnitelmakaudella 2019 - 2023. Hankkeiden kokonaiskorvausprosentti öljynsuojarahastolta on noin 85-95%. Toimintakulut ovat vuosittain arviolta 280 t €.

Pelastuslaitoksella on riittävästi pätevää henkilöstöä veneiden miehittämiseksi liikennöintiin I- ja II-alueilla. Pelastuslaitos järjestää alueellaan yhden laajan alusöljyvahinkoihin liittyvän onnettomuusharjoituksen ja osallistuu öljyntorjuntaan liittyviin kehityshankkeisiin.

Kunnat määräävät edelleen pelastuslaitoksen toimimaan öljyntorjunnan jälkivahinkojen torjuntaviranomaisena.

Päätös palvelutasosta

Jokaisella pelastuslaitoksen asemapaikalla on perusvalmius päivittäisten öljyvahinkojen alkutorjuntaan.

Pelastuslaitos jatkaa osallistumista SÖKÖ-hankkeen jatkohankkeisiin sekä osallistuu alan valtakunnallisiin työryhmiin.

Pelastuslaitos suorittaa öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaiset hankinnat vähintään 85 %:sti öljysuojarahaston korvaamista hankkeista.

Pelastuslaitos järjestää suunnitelmakauden aikana (2019-2023) suuronnettomuusharjoituksen, joka liittyy alusöljyvahinkotilanteeseen.

Pelastuslaitos toimii öljyvahinkojen jälkitorjunnan torjuntaviranomaisena.

Vuosittain järjestetään henkilöstölle öljyvahinkojen torjuntakoulutusta ja veneiden miehistön pätevyyskirjavaatimukset otetaan huomioon henkilöstön koulutuksessa.

3.2 Muut tehtävät

Pelastuslain 27§ mukaan pelastuslaitos huolehtii muissa laissa alueen pelastustoimelle säädetyistä tehtävistä ja pelastuslaitos voi suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä.

3.2.1 Ensihoitopalvelut

Nykytila

Pelastuslaitos tuottaa Kymsote:n kanssa tehdyn yhteistoimintasopimuksen mukaisesti ensihoitopalveluja. Sopimuksen mukaisesti Kymenlaakson pelastuslaitos ylläpitää yhteensä Yhdeksää (9) ambulanssia, joista neljä (4) ambulanssia on vara-autoja. Ambulanssit miehitetään yhteistoimintahengen mukaisesti niin, että yksi miehistön jäsen on Kymsote:n ensihoitaja ja toinen Kympe:n ensihoidon velvoitteet omaava pelastaja. Yksi ambulansseista on ns. monitoimiyksikkö, (EKY 127/ RKY 3415). Se on yhdistetty ensihoidon ja pelastustoimen yksikkö, jossa työskentelee ensihoitaja ja palomies

Perustason velvoitteen omaavat henkilöt Kympe:ssa ovat pääsääntöisesti palomiehiä, jotka ovat suorittaneet ensihoitoasetuksen edellyttämän tutkinnon voidakseen työskennellä ensihoitoyksikössä.

Varsinaisten ambulanssien lisäksi pelastuslaitos ylläpitää maakunnan alueella yhteensä 23 ensivasteyksikköä. Ensivasteyksikkö muodostuu pelastusyksiköstä ja ensivastetoimintaan koulutetusta miehistöstä. Ensivastetoiminnalla tarkoitetaan ensihoidon palvelujärjestelmässä ensimmäisenä tilanteeseen tai onnettomuuspaikalle lähetettävissä olevaa muuta kuin terveydenhuollon yksikköä (ambulanssia), joka kykenee antamaan hätäensiapua. Ensivasteyksiköistä on tehty sopimukset Kymsote:n kanssa (yhteensä 23 ensivasteyksikköä).

Pelastuslaitos toteuttaa ensihoitopalvelua ns. kustannusneutraalisti eli voittoa tai tappiota tuottamatta. Ensihoitopalveluiden kustannukset kattavat Kymsote. Kymsote:n kanssa tehdyn yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Kymsote kustantaa yhteensä 26 henkilötyövuotta pelastuslaitoksen tuottamaan ensihoitopalveluun. Henkilötyövuodet jakautuvat seuraavasti eri ammattilaisille: Pelastajat 25 htv ja ensihoitopäällikkö 1 htv.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Terveydenhuoltolain mukainen ensihoitotoiminta sairaanhoitopiirin järjestämänä on käynnistynyt Kymenlaaksossa vuoden 2013 alussa. Pelastuslaitos on tehnyt yhteistoimintasopimuksen Kymsote:n kanssa ja sopimus on voimassa toistaiseksi.

Kymsote on kasvattanut omaa ensihoitotuotantoaan niin, että jatkossa yksityiset palveluntuottajat toimivat vain hoitolaitossiirroissa. Yksityisiltä tulee siirtymään 24/7 ambulanssitoiminta Kymsote:lle. Pelastuslaitos pyrkii tarjoamaan ensihoitopalveluja yhteistoimintasopimuksen hengessä pelastustoimen synergiaa hyödyntäen. Kaikki ensihoitopalveluihin liittyvät sopimukset laaditaan kustannuksiltaan ”läpinäkyviksi” ja kustannusneutraaleiksi.

Päätös palvelutasosta
Pelastuslaitos osallistuu palvelutasopäätöskaudella mahdollisiin ensihoitotoiminnan sopimusneuvotteluihin siten, että sopimukset toteutetaan kustannusneutraalisti. **Pelastuslaitos tarjoaa Kymsote:lle ensivastepalveluja (ns. toissijaisena toimintana) kustannusneutraalisti Kymsote:lle esittämässä laajuudessa.**

3.2.2 Kansainvälinen toiminta

Nykytila

Kansainvälistä pelastustoimintaa toteutetaan pelastuslain 29.4.2011/379 38 § mukaisesti. Tämän perusteella voi Euroopan unionin, toisen valtion tai kansainvälisen järjestön esittämän pyynnön johdosta päättää pelastustoimeen kuuluvan avun antamisesta ulkomaille, milloin avun antaminen ihmisten, ympäristön tai omaisuuden turvaamiseksi on perusteltua. Samalla pelastuslaitos toteuttaa Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöstä N:o 1313/2013/EU kansainvälisen antamisesta sekä vastaanottamisesta (Host Nation Support).

Kymenlaakson pelastuslaitoksen erityisosaamisen sekä Venäjän rajaan ulottuvan toiminta-alueen johdosta toteutetaan pelastustoimintaan liittyvää raja-alueyhteistyötä Venäjän Hätätilaministeriön alaisten organisaatioiden kanssa. Yhteistyön raamina on valtionsopimus 52/1996 (*Venäjän kanssa yhteistyöstä onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niiden seurausten torjumiseksi tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta ja sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta*). Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan pelastuslaitokset tekevät vuosittaisen toimintasuunnitelman Venäjän Hätätilaministeriön Leningradin alueen pelastustoimen päähallinnon kanssa.

Kansainvälisen yhteistyön tehostamiseksi on Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen kanssa solmittu toistaiseksi voimassa oleva yhteistyösopimus 2.11.2018. Sopimuksen perusteella kansainvälisiin tehtäviin liittyviä asioiden hoitamiseen on nimetty vastuuhenkilöt pelastuslaitoksittain sekä yhteistoimintaryhmä. Pelastuslaitoksen tavoitteena on raja-alueen yhteistyön koordinointi alueellisesti sekä kansallisesti. Yleisesti raja-alueyhteistyö on koettu tarpeelliseksi liikenteen ja vilkkaiden rajanylityspaikkojen aiheuttamien riskien takia. Toteutetun yhteistyön ansiosta rajamuodollisuudet pelastustilanteissa on saatu joustaviksi.

Tavoite/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Raja-alueyhteistyön kehittämiseen osallistutaan valtakunnallisella ja alueellisella tasolla. Venäjän hätätilaministeriön kanssa tehtävää raja-alueyhteistyötä kehitetään keskeisten toimintaan liittyvien yhteistyökumppanien ja turvallisuusviranomaisten kanssa. Kymenlaakson pelastuslaitos kehittää henkilöstönsä kansainvälistä asiantuntijuutta ja valmistelee tarvittavat ohjeistukset kansainväliseen yhteistyöhön. Tavoitteena on kehittää pelastustoiminnan johtajien valmiuksia kansainvälisten tehtävien hoitamisessa. Raja-alueyhteistyöhön liittyvä pelastustoiminta keskittyy ihmisten pelastamiseen esim. liikenneonnettomuuksissa etenkin E18-tiellä sekä rajavyöhykkeellä, jolloin loukkaantuneet EU-kansalaiset voitaisiin kuljettaa hoitoon Suomeen.

Kustannuksia raja-alueyhteistyöstä muodostuu päällystön palkoista sekä matkakuluista. Vuosittain sovittavan yhteistyösuunnitelman johdosta, kustannuksia aiheutuu yhteisistä harjoituksista, koulutus- ja asiantuntijavaihdosta sekä turvallisuuteen liittyvistä asioista. Ohjeet, kustannukset, vastuut ja vakuutusturva selvitetään naapurimaan alueen pelastustehtävissä.

Pelastuslaitoksen raja-alueen yhteistyön kustannusvaikutukset ovat vuosittain arviolta 5 000 €.

<u>Pelastuslaitoksen kansainväliset asiantuntijat</u>

Pelastuslaitoksella on kansainväliseen pelastustoimintaan liittyviä asiantuntijoita. Näiden henkilöiden osaamista hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan pelastuslaitoksen pelastustoimintaan liittyvissä prosesseissa. Pelastuslaitoksen henkilöstöä kuuluu FRT muodostelmaan. Pelastuslaitos myöntää virkavapauden, jos FRT muodostelmaan kuuluvaa henkilöä kutsutaan ulkomaille pelastustehtäviin.

Päätös palvelutasosta

Kymenlaakson pelastuslaitos osallistuu kansainvälisen pelastustoiminnan toteuttamiseen kansallisen lainsäädännön sekä valtioiden välisten sopimusten mukaisesti. Pelastuslaitoksella on kansainvälisestä toiminnasta vastaava henkilö nimettynä. Henkilöstöä koulutetaan Pelastusopiston tarjoamien kansainväliseen toimintaan liittyvien kurssien kautta. Raja-alueyhteistyötä kehitetään yhteistyössä Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen sekä kansallisten ja kansainvälisten yhteistyökumppanien kanssa. Raja-alueyhteistyön kansainvälisenä osapuolena on Venäjän Hätätilaministeriö sekä sen alaiset organisaatiot.

Raja-alueyhteistyön painopistealueina ovat Viipurin pelastustoiminta-alue sekä erikseen arvioitavat alueelliset riskit. Pelastuslaitoksella on välitön lähtövalmius lähettää Viipurin pelastustoiminta-alueelle yksi pelastusyksikkö raskaalla liikenneonnettomuus kalustolla varustettuna.

Tunnin lähtövalmiudella voidaan hälyttää toinen pelastusyksikkö varustettuna onnettomuudessa tarvittavalla kalustolla, naapurivaltion pyytäessä apua ja sisäasiainministeriön pelastusosaston välittäessä tehtävän.

Pelastuslaitos myöntää virkavapaata ulkomaille suuntautuviin kansainvälisiin pelastustoimen asiantuntijatehtäviin.

3.2.3 Valmiussuunnittelun tukeminen

Nykytila

Kuntia tuetaan valmiussuunnitelmien laatimisessa ja muissa varautumisasioissa. Pelastuslaitos on ollut perustamassa vuodesta 2012 toiminutta Kymenlaakson valmius- ja turvallisuusfoorumia, joka yhteen sovittaa alueen kuntien ja viranomaisten varautumistyötä. Pelastuslaitos on tuottanut Kymenlaakson valmiuskorttien pohjalta toimivat kuntien valmiuskortit.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Kymenlaakson kuntien ja pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmat ovat keskenään yhteensopivia ja ajantasaisia sekä valmiussuunnitelmien mukaista toimintaa on harjoiteltu riittävän usein.

Kunnat voivat valmiussuunnittelun kehittämisessä hyödyntää pelastuslaitosten asiantuntemusta sekä häiriötilanteissa saavat tilannetietoja ja tukea toimintaansa.

Päätös palvelutasosta
Tuetaan kuntien valmiussuunnittelua antamalla asiantuntija- ja koulutusapua. **Pelastuslaitoksella on nimettynä varautumisen yhdyshenkilöt jokaiseen kuntaan häiriötilanteita ja poikkeusolojen varten.** **Työhön varataan resursseja 0,5 henkilötyövuotta.**

4 Kehittämissuunnitelma

Nykytila

Pelastustoimi on hyvin henkilöstövaltainen toimiala. Palomiehiä koskeva eläkeiän nosto 55 vuodesta noudattamaan yleistä eläkeikää, on merkinnyt pelastuslaitoksille ongelmia, sillä niiden palvelukyky on laskenut henkilöstön keski-iän noustessa. Yhteistyötä työterveyshuollon kanssa kehitetään ja pyritään ennaltaehkäisemään toimintarajoitteisten työntekijöiden poistumista alalta ennen varsinaista vanhuuseläkeikää.

Edellä kerrotuista syistä henkilöstön määrää tulisi lisätä palvelutason pitämiseksi nykyisellä tasolla, sillä henkilöstön keski-ikä nousee lähivuodet kiihtyvää vauhtia ja ikääntyvien ja toimintarajoitteisten palomiesten suhteellinen osuus kasvaa henkilöstössä. Realistista on kuitenkin esittää, että saamme pidettyä nykyisen henkilöstömäärän. Nykyisellä vakinaisella henkilöstömäärällä pystymme pitämään minimivahvuudet käyttämällä sijaisia loma-aikoina. Tämä edellyttää varautumista vuosittain yleisesti sovittaviin henkilöstökustannusten muutoksiin.

Toimintatapojen tehostamisella etsitään säästöjä niin, että pystymme säilyttämään nykyisen palvelutasomme. Käyttökustannukset v. 2019 olivat 84,10 €/asukas.

Sopimuspalokuntajärjestelmän tukeminen niin, että siitä saatava valmius palvelee parhaalla mahdollisella tavalla Kymenlaakson koko aluetta. Uudet palokuntasopimukset astuvat voimaan vuoden 2021 alusta, joilla pyritään takaamaan vähintäänkin nykyinen sopimuspalokunnilta saatava palvelutaso.

Pelastuslaitoksen yhteistoimintasopimuksen mukaan investointeja varten on kerätty asukaslukupohjaista investointiosuutta vuosittain 5,7 €/asukas/vuosi (brutto alv 0 % sidotaan kotimarkkinoiden peruskuntaindeksiin alaryhmä DM kulkuneuvot). Paloautojen keski-ikä on tällä hetkellä 15 vuotta. Tulevalla palvelutasokaudella tulee investointiosuutta korottaa vähintään tasoon 6,0 €/asukas/vuosi. Korotuksen ansiosta voidaan ajoneuvokalusto pitää vähintäänkin nykyisellä tasolla ja ajoneuvojen ajo-ominaisuudet työturvallisuuden kannalta välttävänä.

Vakinaisen henkilöstön miehittämää paloasemaverkostoa tulee kehittää niin että se palvelee alueemme väestöä mahdollisimman tehokkaasti ja tämän vuoksi tulvaisuuteen tähtäävä paloasemaverkko on nykyistä hajautetumpi. Paloasemaverkosta tehdään selvitys ja sen pohjalta suunnitelma tulevaisuuden paloasemaverkosta. Uudella paloasemaverkostolla ja toimintatapoja muuttamalla haetaan tehokkuutta niin, että pärjätään 1/3:lla pienemmällä tilatarpeella verrattuna nykyisiin toimitiloihin. Ratkaisulla saadaan hidastettua vuokrakustannusten nousua.

Öljyntorjunnassa tulee varautua tilanteeseen, ettei öljysuojarahastosta saada nykyisen suuruista tukea öt-hankintoihin ja öt-käyttökustannuksiin.

Pelastuslaitoksen vuosittaiset ICT-kustannukset tulevat nousemaan kansallisten vaatimusten seurauksena huomattavasti: Turvallisuusverkko (TUVE) päätelaitteineen, uusi viranomaisverkko (VIRVE 2) ja kenttäjohtamisjärjestelmä (KEJO) lisäävät jo tällä hetkellä kustannuksia pelastustoimelle.

Iitti siirtyy Päijät-Hämeen maakuntaan vuoden 2021 alusta. Iitin osuus nykyisistä käyttökustannuksista siirtyy Päijät-Hämeeseen lukuun ottamatta henkilöstökustannuksia 2,5 htv. Tämä hoidetaan tekemällä rakenteellisia muutoksia mm. eläköitymisten yhteydessä niin, ettei muutos lisää alueemme muiden kuntien kustannuksia.

Kymenlaakson pelastustoimen yhteistoimintasopimus tarkastetaan samaan aikaan palvelutasopäätöksen kanssa.

Pelastuslaitoksen tase on ollut hyvä. Tasetta on purettu lähivuosina alijäämäisten talousarvioiden kautta kuntien maksuosuutta pienentäen. Tähän voidaan tarvittaessa käyttää n. 2milj.€ palvelutasopäätöskaudella 2021-2024.

Pelastustoimen kehittäminen vaatii tutkittua tietoa, jota toteutetaan kansallisten sekä kansainvälisten yhteistyökumppanien kanssa. Pelastustoimelle asetettujen strategisten päämäärien saavuttaminen voidaan toteuttaa tiedolla johtamisen keinoin. Pelastustoimen tutkimustoimintaa voidaan tuottaa ekosysteemilähtöisesti, jossa hyödynnetään yhteisten intressien omaavien osapuolten toiminnallisia kokonaisuuksia.

Pelastustoimen tulee kehittämistoiminnassaan keskittyä digitalisaation tuomien hyötyjen liittämiseen pelastuslaitoksen tuottamiin palveluprosesseihin. Näitä ovat erityisesti robotiikka, keinoäly sekä virtualisaatio. Pelastustoiminnan vaikuttavuuden ja toimintatapojen kehittäminen edellyttää systemaattista datan keräämistä, toiminnan seurantaa sekä osallistumista ajankohtaisiin alaa palveleviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.

Kymenlaakson pelastuslaitos ja pelastuslaitoksen henkilöstö osallistuvat erilaisiin valtakunnallisiin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeisiin. Pelastuslaitoksen tutkimustoiminnasta vastaa nimetty henkilö. Pelastuslaitos on mukana EU:n sekä kansallisissa tutkimus- ja kehittämishankkeissa. Pelastuslaitoksen eri palvelualueiden henkilöstöä osallistetaan aktiivisesti asiantuntijuutensa perusteella eri hankkeisiin. Kymenlaakson pelastuslaitos on haluttu ja luotettu kumppani eritasoisiin hankekokonaisuuksiin.

Tällä hetkellä valmistellaan hallitusohjelman mukaista maakuntauudistusta, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 alusta. Lausunnolla olevan esitysluonnoksen mukaan pelastustoimen järjestäisivät jatkossa sote-maakunnat ja Helsingin kaupunki, jotka vastaisivat myös sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan. Pelastuslaitokset voisivat edelleen tuottaa ensihoitopalveluita terveydenhuollolle. Pelastustoimi olisi jatkossakin erillinen, sosiaali- ja terveystoimen kanssa rinnakkainen toimiala. Koska pelastustoimi siirtyisi kunnilta sote-maakunnille, tulisi pelastustoimen rahoitus jatkossa valtion budjetista. Pelastustoimen rahoitus määräytyisi asukasmäärän, asukastiheyden ja riskikertoimen mukaan.

Lakiluonnoksen mukaan nykyisten pelastuslaitosten henkilöstö siirtyisi nykyisin ehdoin sote-maakuntien palvelukseen. Samoin pelastustoimen kalusto siirtyisi sote-maakuntien omistukseen. Kuntien ja sopimuspalokuntien omistamat kiinteistöt jäisivät niiden omistukseen ja paloasemien nykyiset vuokrasopimukset siirtyisivät nykyisin ehdoin sote-maakunnille. Nykyisten lakisääteisten kuntayhtymien omaisuus siirtyisi sote-maakunnille. Sopimuspalokuntien palokuntasopimukset siirtyisivät nykyisin ehdoin kunnilta sote-maakunnille.

Tavoitetila/kehitystarve/mahdolliset kustannusvaikutukset

Pelastuslaitos on aktiivisesti mukana maakuntauudistuksen valmistelussa Kymenlaaksossa. Pelastuslaitos ja pelastuslaitoksen henkilöstö osallistuvat kansainvälisiin sekä valtakunnallisiin alaa palveleviin kehityshankkeisiin. Pelastuslaitoksen osallistuminen hankkeisiin vaatii resursointia. Resurssit ovat pääasiassa pelastuslaitoksen osoittamaa työaikaa hankkeisiin osallistumiseen. Pelastuslaitosten valtakunnallinen kumppanuusverkosto sekä sen kautta tuotetut toimintamallit hyödynnetään pelastuslaitoksen kehittämisessä.

Pelastuslaitoksen vuosittaiset ICT-kustannukset tulevat nousemaan nykytasosta noin 100 000 euroa.

Pelastuslaitoksen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan kustannukset vuositasolla ovat arviolta noin 30 000 €.

Arvio kiinteistöjenvuokrakustannusten noususta on noin 400 000 € palvelutasopäätöskauden aikana.

Päätös palvelutasosta
Pelastuslaitos on aktiivisesti mukana maakuntauudistuksen valmistelussa Kymenlaaksossa. **Pelastuslaitos toteuttaa sekä osallistuu aktiivisesti alaa palveleviin tutkimus-, kehitys ja innovaatiohankkeisiin. Pelastuslaitos osoittaa tarvittavat resurssit hankkeisiin tarvitun asiantuntijuuden perusteella sekä tukee näin henkilöstönsä urapolkuja ja osaamisen kehittymistä.** **Pelastuslaitos kehittää toimintaprosessejaan hyödyntämällä kehittyvää teknologiaa sekä digitalisaatiota.** **Pelastuslaitoksen tulee varautua ennakoivasti kansallisista vaatimuksista seuraaviin ICT-kustannusten kasvuun.** **Pelastuslaitoksen investointitaso palvelutasopäätöskaudella vähintään 6,00 euroa/asukas/vuosi.** **Suunniteltu paloasemaverkoston uudistaminen saadaan rakennettua vuoden 2024 loppuun mennessä.** **Pelastuslaitos purkaa palvelutasopäätöskauden aikana 2021-2024 tasetta noin 2 miljoonaa euroa.** **Pelastuslaitos osallistuu pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa yhteisesti laadittuihin tiedolla johtamisen-, laatua mittaaviin-, mittarit- sekä omavalvontahankkeiden toteuttamiseen.**

KYMPE

KYMENLAAKSON PELASTUSLAITOS

Takojantie 4
48220 KOTKA

www.kympe.fi